

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม
ผู้บริหารสหกรณ์ยักยอกและฉ้อโกง

LEGAL MEASURES OF THE PREVENTION AND SUPPRESSION IN
MISAPPROPRIATION AND FRAUD BY COOPERATIVE EXECUTIVES

โดย

ศิวพร ไชสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2558

**LEGAL MEASURES OF THE PREVENTION AND SUPPRESSION IN
MISAPPROPRIATION AND FRAUD BY COOPERATIVE EXECUTIVES**

BY

SIRAPORN CHAISAWAT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF LAWS
FACULTY OF LAW**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

วิทยานิพนธ์เรื่อง

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม
ผู้บริหารสหกรณ์ยักยอกและฉ้อโกง

โดย

ศิลาพร ไชสวัสดิ์

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2558

ศ.ดร.สมปอง สุจริตกุล
ประธานกรรมการสอบ

พ.ต.ท.ดร.สุธี เอี่ยมเจริญยิ่ง
กรรมการ

ดร.สุรพล ศรีวิทยา
กรรมการ

ดร.นุชดา กาศยปนนท์
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

30 พฤษภาคม 2559

Thesis entitled

**LEGAL MEASURES OF THE PREVENTION AND SUPPRESSION IN
MISAPPROPRIATION AND FRAUD BY COOPERATIVE EXECUTIVES**

by

SIRAPORN CHAISAWAT

was submitted in partial fulfillment of the requirements

for the degree of Master of Laws

Rangsit University

Academic Year 2015

Handwritten signature of Prof. Sompong Sucharitkul.

Prof. Sompong Sucharitkul,
D.Phil. and D.C.L.

Examination Committee Chairperson

Handwritten signature of Pol.Lt.Col. Sutee Iancharoenyng, S.J.D.

Pol.Lt.Col. Sutee Iancharoenyng, S.J.D.
Member

Handwritten signature of Suraphol Srivittaya.

Suraphol Srivittaya,
Docteur d'Etat en Droit.
Member

Handwritten signature of Yada Kasayapanant, Ph.D.

Yada Kasayapanant, Ph.D
Member and Advisor

Approved by Graduate School

Handwritten signature of Vanee Sooksatra, D.Eng.

(Asst.Prof.Pl't.Off. Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

May 30, 2016

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุจริตกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พันตำรวจโท ดร.สุธี เอี่ยมเจริญยิ่ง กรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิ และท่านอาจารย์ ดร.สุรพล ศรีวิทยา กรรมการสอบ ที่ให้ความกรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร. ญาดา กาศยปนนท์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ร่วมเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์และกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวคิดวิเคราะห์อันเป็นประโยชน์และตรวจแก้ไขปรับปรุงตลอดเวลาจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้บรรลุผลสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณนพดล อุเทน ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการงานคดี 1 เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้ความรู้และข้อมูลในการสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณครอบครัวอันเป็นที่รักทุกคน ที่เป็นทั้งแรงบันดาลใจ และกำลังใจโดยตลอด และขอขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนร่วมรุ่น 3 และรุ่นน้อง 4 และรุ่น 5 ที่ได้เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนที่ดีเสมอมา

ศिलाพร ไชสวัสดิ์

ผู้วิจัย

5407090 :สาขาวิชา:นิติศาสตร์; น.ม.
 คำสำคัญ :ผู้บริหารสหกรณ์, ยักยอกและฉ้อโกง,

ศิวลาพร ไชสวัสดิ์ :มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามผู้บริหาร
 สหกรณ์ยักยอกและฉ้อโกง (LEGAL MEASURES OF THE PREVENTION AND
 SUPPRESSION IN MISAPPROPRIATION AND FRAUD BY COOPERATIVE
 EXECUTIVES) อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. ญาดา กาศยปนันท์, 127หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสหกรณ์ และปัญหา
 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสหกรณ์ เพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาแก้ไขปรับปรุง
 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกรณีที่ผู้บริหารสหกรณ์ กระทำการ
 ยักยอก ฉ้อโกง ประชาชนเพื่อที่จะกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การ
 วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และปัญหาข้อเท็จจริง โดยใช้วิธีการวิจัย
 เอกสาร (Documentary Research) และวิจัยภาคสนาม (Field Research)

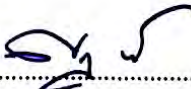
ผลของการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสหกรณ์กระทำความผิดฐานยักยอกและฉ้อโกง บทกำหนด
 โทษการกระทำความผิดมีบทลงโทษที่น้อย โดยที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีการกำหนด
 โทษไว้ในหมวด 10 ตั้งแต่มาตรา 129 ถึง 133 ซึ่งโทษของการกระทำความผิดน้อย เมื่อเทียบเท่า
 พระราชบัญญัติสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ที่มีบทลงโทษผู้บริหารของสถาบันการเงิน ตลอดจนถึง
 กระทำความผิดโดยเฉพาะการทุจริตมีบทลงโทษร้ายแรง โดยระบุไว้ในหมวด 8 ตั้งแต่มาตรา 121 ถึง
 มาตรา 156 ดังนั้นถ้าสหกรณ์เป็นองค์กรที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตลอดจนถึงต้องมีการกำหนดให้มีการ
 กระทำความผิดของผู้บริหารสหกรณ์เป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาที่หนักขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ
 สหกรณ์ของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเยอรมันและประเทศแคนาดา ควรจะต้องมีการ
 พัฒนาปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามผู้บริหารสหกรณ์ยักยอก
 และฉ้อโกงให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตลอดจนยังต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับ
 บทลงโทษของผู้บริหารสหกรณ์ในฐานะความผิดยักยอกและฉ้อโกงภายในสหกรณ์เพราะว่า
 บทลงโทษของผู้บริหารสหกรณ์ในการกระทำความผิดนั้นบทลงโทษยังมีขีดจำกัดในกระทำ
 ความผิด และได้มีการวิเคราะห์ถึงปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นภายใน

ลายมือชื่อนักศึกษา ศิวลาพร ไชสวัสดิ์ ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ญาดา กาศยปนันท์ .....

สหกรณ์ที่ผู้บริหารสหกรณ์กระทำคามคิดนั้นยังต้องหามาตรการทางกฎหมาย เพื่อที่จะ
เยียวยาแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะว่าพระราชบัญญัติสหกรณ์นั้น ได้การ
ประกาศใช้มานาน ทั้งยังสามารถนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสหกรณ์มาประยุกต์ในพระ
ราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ให้เกิดผลมากยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเสนอแนะแนวทางและมาตรการในการแก้ไขบทลงโทษผู้บริหาร
สหกรณ์ และ บทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย
เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามผู้บริหารสหกรณ์ขักขอกและฉ้อโกงเกี่ยวกับบทลงโทษให้หนัก
มากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ลายมือชื่อนักศึกษา ..... ธิลาพร ใสสวัสดิ์ ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

5407090 :MAJOR:LAW; LL.M.

KEY WORDS :MANAGEMENT COOPERATIVE, MISAPPROPRIATION AND FRAUD

SIRAPORN CHAISAWAT : THESIS ADVISOR: LEGAL MEASURES OF THE PREVENTION AND SUPPRESSION IN MISAPPROPRIATION AND FRAUD BY COOPERATIVE EXECUTIVES, THESIS ADVISOR : YADA KASAYAPANAN,Ph.D 127p.

This research study's objective is to study about the theories of cooperative and facts about cooperatives for legislative measures to improve the Cooperative Act B.E. 2542. The problems regarding the cooperative actions on misappropriation were analyzed in order to determine whether the legal penalties were effective or not. This study is a qualitative research study that utilized the documentary research field research study.

The results show that the guilty of embezzlement and fraud management cooperative had too few penalties than that is in the Cooperative Act B.E. 2542 the Category 10 from Sections 129 to 133. This had few penalties as compared with the Financial Institutions Act 2551. The penalties of financial executives institute were written for the Category 8 from Section 121 to 156. The cooperative was an honest organization with more serious penalties for the managers who offended as compared with other countrys' laws. Especially in Germany and Canada, the effectiveness should be improved because of this. The penalties of the cooperative in the case of guilty of embezzlement and fraud management cooperative were considered because the penalties of the cooperative were limited for acting of embezzlement and fraud management cooperative and also analyzed for maintenance and adjustment purposes due to the Cooperative Act B.E. 2542, which has been effective for a long time. Moreover, the principle and theory in accordance with the cooperative could be applied to the cooperative act 2542 in order to improve the effectiveness.

Student's Signature siraporn chaisawat Thesis Advisor's Signature Yada K.

Research articles proposed the guidelines and measures for correcting the administrative penalties cooperative and the provisions of the other laws in order to improve legal measures for preventing the offending managers.

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

Student's Signature   siraporn chaisawat   Thesis Advisor's Signature   Yodsak U-

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญรูป	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยสหกรณ์และมาตรการป้องกันปราบปรามการ กระทำความผิดภายในสหกรณ์ของไทย	7
2.1 แนวคิดทฤษฎีสหกรณ์	7
2.1.1 ความหมายของสหกรณ์	7
2.1.2 ความเป็นมาของสหกรณ์	10
2.1.3 หลักการของสหกรณ์	18
2.1.4 ประเภทของสหกรณ์	23
2.2 ความหมาย บทบาทของผู้บริหารสหกรณ์	28
2.2.1 ความหมายผู้บริหารสหกรณ์	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 บทบาท หน้าที่ ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์	31
2.3 หลักเกณฑ์ของสหกรณ์ของต่างประเทศ	39
2.3.1 สหกรณ์ของประเทศเกาหลี	39
2.3.2 สหกรณ์ของประเทศญี่ปุ่น	43
2.3.3 สหกรณ์กลุ่มประเทศยุโรป	47
2.3.4 สหกรณ์กลุ่มประเทศทวีปอเมริกา	49
2.4 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542	51
2.4.1 บทลงโทษของสหกรณ์	51
2.5 ประมวลกฎหมายอาญา (กรณีผู้บริหาร ชักยอก นื้อ โกง)	52
2.5.1 ความผิดบริหารสหกรณ์นื้อ โกง	52
2.5.2 บทลงโทษความผิดฐานนื้อ โกง	55
2.5.3 ความผิดฐานชักยอก	57
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องพระราชบัญญัติสหกรณ์ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ	64
3.1 มาตรการป้องกันและปราบปรามกระทำผิดของผู้บริหารสถาบันการเงินชักยอก และนื้อ โกงของไทย	64
3.1.1 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551	64
3.1.2 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535	70
3.1.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	72
3.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดผู้บริหารสหกรณ์ในต่างประเทศ	77
3.2.1 บทลงโทษของสหกรณ์ประเทศเยอรมัน	77
3.2.2 บทลงโทษของสหกรณ์ประเทศแคนาดา	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดผู้บริหาร สหกรณ์แยกย่อยและข้อเียง	81
4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการเงินอื่นกับสหกรณ์	81
4.1.1 ความเป็นสถาบันการเงินประเภทอื่นกับสหกรณ์	81
4.1.2 การกำกับดูแลและบทลงโทษของสถาบันการเงินอื่นกับสหกรณ์	84
4.2 วิเคราะห์ผู้บริหารสถาบันการเงินของไทยกับของต่างประเทศ	93
4.2.1 ผู้บริหารสถาบันการเงินของไทย	93
4.2.2 ผู้บริหารสหกรณ์ของต่างประเทศ	94
4.3 วิเคราะห์มาตรการป้องกันและปราบปรามผู้บริหารสหกรณ์	96
 บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	 99
5.1 บทสรุป	99
5.2 ข้อเสนอแนะ	100
 บรรณานุกรม	 102
 ภาคผนวก	 107
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542	108
ภาคผนวก ข ประมวลกฎหมายอาญา	110
ภาคผนวก ค พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551	114
ภาคผนวก ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535	123
ภาคผนวก จ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	125
 ประวัติผู้วิจัย	 127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ตารางเปรียบเทียบสาระสำคัญของบทลงโทษสถาบันการเงินกับสหกรณ์ ของไทย	92
4.2	ตารางเปรียบเทียบบทลงโทษผู้บริหารของกฎหมายและกฎหมาย ต่างประเทศ	95

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

สารบัญรูป

รูปที่

2.1	โครงสร้างสหกรณ์	30
4.2	กระบวนการกำกับดูแลของสถาบันการเงิน	85

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์ได้ถือกำเนิดโดยเริ่มตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณ (3,000 ปี ก่อนคริสตกาล) สมัยบาบิโลน สมัยกรีกคอนตัน และจนถึงในสมัยที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม (ปลายคริสต์ศตวรรษที่18) ขบวนการสหกรณ์จึงถือกำเนิดและเป็นแบบอย่างของสหกรณ์ในปัจจุบันการกำเนิดของสหกรณ์ในต่างประเทศต่างๆ มักมีสาเหตุจากความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรหรือคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมโดยสหกรณ์แห่งแรกของโลกคือ "ร้านสหกรณ์ร็อกเวล" ในประเทศอังกฤษ ส่วนสหกรณ์ในประเทศไทยถือกำเนิดมาจากภาวะการบีบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชนบท เนื่องจากการทำนาไม่ไ้ผล และการขาดแคลนทุนในการประกอบอาชีพ ตลอดจนถูกเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าหนี้เงินกู้ และพ่อค้าคนกลางในการกู้ยืมเงินหรือการจำหน่ายผลผลิต ทำให้อดอยากและยากจน จึงตกเป็นทาสเงินกู้ของพ่อค้าท้องถิ่น อย่างไม่มีทางจะสามารถปลดเปลื้องได้ และถูกเอารัดเอาเปรียบทุกวิถีทาง จึงต้องมีการตั้งสหกรณ์ขึ้น เป็นครั้งแรกในไทยคือ "สหกรณ์วัดจันทร์"¹ โดยไม่มีการจำกัดสินทรัพย์ ซึ่งถือว่าการกำเนิดมาจากความเดือดร้อนของประชาชนในช่วงแรกๆ (พ.ศ. 2475-2497) ต่อมาสหกรณ์ได้มีการขยายตัวในอันตราสูงขึ้น หลังจากนั้นการขยายตัวเริ่มหยุดชะงัก ในปี พ.ศ. 2511 โดยมีการออกพระราชบัญญัติโดยการรวมกิจกรรมสหกรณ์หาทุนขนาดเล็กเข้าด้วยกัน และได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งสหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นประเภทหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจและเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับประชาชนที่สมัครใจออมทรัพย์เงินที่เหลือจากการใช้จ่าย โดยสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทมากในกลุ่มประชาชนที่รายได้น้อยที่มีวงสัมพันธ์เดียวกัน 3 ประการประกอบด้วย การมีที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นเดียวกัน การมีอาชีพการงานเดียวกัน และการเป็นสมาชิกใน

¹ ดร.ปรีชา สุวรรณทัต.ทรงพล พนาวงศ์,"ความเป็นมาของกฎหมายสหกรณ์ไทย คำอธิบายกฎหมายสหกรณ์", (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน,2543) น.11

สมาคมเดียวกัน สหกรณ์เครดิตยูเนียนดำเนินการภายใต้หลักประชาธิปไตย สมาชิกจะสะสมทรัพย์ร่วมกัน เพื่อเป็นทุนดำเนินการให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือนร้อนกู้ยืมนำไปใช้ ส่วนผลตอบแทนที่ได้รับจะอยู่ในรูปของดอกเบี้ยหรือเงินปันผล ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาสหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงเข้ามามีบทบาทช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของผู้มีรายได้น้อย ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวของจำนวนสหกรณ์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั่วประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แต่เนื่องจากในปัจจุบันในประเทศไทยได้พบกับปัญหาของผู้บริหารสถาบันการเงิน กระทำความคิดในรูปแบบต่างๆ โดยร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคล โดยมีพฤติกรรมร่วมจัดทำรายงานประจำปีของสหกรณ์และตกแต่งบัญชีแสดงฐานะการเงินอันเป็นเท็จ จนทำให้ประชาชนหลงเชื่อว่าสหกรณ์มีผลกำไรดี สามารถจ่ายเงินปันผลได้ในระดับที่สูง ทำให้ประชาชนนำเงินมาฝากจำนวนมาก ขณะที่ความจริงนั้น สหกรณ์ขาดทุนต่อเนื่องปีละหลายร้อยล้านบาท สาเหตุเกิดจากลูกหนี้ที่กู้ไปไม่ได้ชำระดอกเบี้ยจริง โดยบางส่วนลูกหนี้ไม่มีตัวตนจริงอีกด้วย และพบอีกว่าเจ้าหน้าที่บางรายร่วมลงลายมือชื่อในสัญญากู้เงินปลอม

ซึ่งการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความอันเป็นจริงดังกล่าว ทำให้ประชาชนนำเงินมาฝากจำนวนมาก เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ต้องรับผลจากการดำเนินการขาดทุนของสหกรณ์ และไม่ได้รับดอกเบี้ยหรือเงินปันผล หรือสวัสดิการที่สมาชิกสหกรณ์ควรได้รับตามกฎหมาย แต่เมื่อมีการตรวจสอบ ก็ปรากฏว่าสหกรณ์เหล่านี้ได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ทำให้เป็นการยากที่จะดำเนินการเอาผิดกับผู้บริหารสหกรณ์ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างโดยเฉพาะกับผู้มีรายได้น้อยที่ประสงค์จะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากรัฐ ซึ่งพฤติการณ์ดังกล่าวดังกล่าวเข้าข่ายความผิดฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341² ว่าด้วยเรื่องความผิดฐานฉ้อโกง

ซึ่งมาตรการทางกฎหมายในอดีตที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ากรณีที่ผู้บริหารสหกรณ์กระทำความผิดมาตรการทางกฎหมาย ที่นำมาใช้ลงโทษผู้บริหารสหกรณ์กระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น มีเฉพาะเรื่องของ บทลงโทษความผิดฐานฉ้อโกงธรรมดาเท่านั้น และเกิดปัญหาของการนำบทลงโทษความผิดฐานฉ้อโกง ที่ไม่สามารถดำเนินคดีในฐานความผิดฉ้อโกงได้ เนื่องจากมีผู้เสียหายจำนวนมาก รวมถึงเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างมาตรการทางกฎหมายที่ใช้กับผู้บริหารสถาบันการเงิน เห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ในประเทศไทยไม่เปิดช่องให้นำมาตรการทาง

² มาตรา 341 ผู้ใด โดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง โดยการหลอกลวง ลงดังว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิด ฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ,ตามหลักประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายอื่นๆ มาใช้ลงโทษผู้บริหารสหกรณ์ที่กระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน เช่น มาตรการยึดทรัพย์ทรัพย์สินมีเฉพาะผู้บริหารสถาบันการเงินเท่านั้น ตามพระราชบัญญัติการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ดังนั้น ผู้วิจัยมุ่งศึกษากฎหมายในการนำมาตราทางกฎหมายของบทลงโทษความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนมาใช้ในการกระทำความผิดของผู้บริหารสหกรณ์ เพื่อนำมาตรการทางกฎหมายอื่นมาใช้ควบคู่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำดังกล่าว โดยเฉพาะการเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายฟอกเงิน เพื่อนำไปสู่การยึดทรัพย์สินของผู้บริหารสหกรณ์ได้

จึงศึกษาเพื่อทราบถึงแนวทางในการแก้ไข รวมถึงมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของผู้บริหารสหกรณ์ ในนำมาตราทางกฎหมายบทลงโทษความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนและความผิดฐานฟอกเงิน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับสหกรณ์ เพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

1.2.2 เพื่อศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ทั้งในไทยและในต่างประเทศ

1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกรณีที่ผู้บริหารในสหกรณ์ ยักยอกฉ้อโกงประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสหกรณ์ เพื่อที่จะกำหนดบทลงโทษทางกฎหมาย

1.2.4. เพื่อศึกษาหาบทลงโทษกรณีที่ผู้บริหารกระทำความผิดฐานยักยอกฉ้อโกงภายในองค์กร

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ในปัจจุบันนี้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับผู้บริหาร ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายที่มีมูลค่าสูง แต่ไม่อาจใช้มาตรการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เนื่องจากการชักยอกและนื้อ โกงของสหกรณ์ไม่ได้อยู่ในหลักความผิดมูลฐานของผู้บริหารสถาบันการเงินชักยอกและนื้อ โกง

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้ความผิดของผู้บริหารสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เป็นความผิดเฉพาะและมีบทลงโทษทางอาญา

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกรณีผู้บริหารนื้อ โกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา โดยมุ่งศึกษาปัญหาข้อเท็จจริง เพื่อที่จะหามาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาแก้ไขเกี่ยวกับบทลงโทษ ในกรณีที่ผู้บริหารหรือภายในองค์กรได้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และยังใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์จากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยเรื่องความผิดฐานชักยอกและนื้อ โกง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และควบคู่กับการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องการทุจริตภายในระบบสหกรณ์เพื่อเก็บข้อมูลรวมถึง เพื่อวิเคราะห์หาข้อสรุปและเสนอแนะแนวทาง โดยศึกษาจากตัวบทกฎหมาย ตำราวารสาร บทความทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต บทบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

สหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งรวมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันและได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

ยักยอก (ตามความหมายของ ราชบัณฑิตยสถาน) นั้นหมายถึง การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นที่อยู่ในความดูแลไปโดยทุจริต ใช้เพียงยัก คำเดียวก็มี ซึ่งความผิดทางอาญารฐานเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ซึ่งอยู่ในความครอบครองของตนเองหรือของบุคคลที่สามโดยทุจริต เรียกว่า ความผิดฐานยักยอก

น้อโกง หมายถึง เป็นความผิดอาญารฐานหลอกลวงบุคคลอื่นโดยทุจริต ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความซึ่งควรบอกให้แจ้ง โดยการหลอกลวง โดยได้ทรัพย์สินจากบุคคลผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้บุคคลผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำการ ถอนหรือทำลายเอกสาร หรือที่เรียกว่า ความผิดฐานน้อโกง

ผู้บริหารสหกรณ์ หมายถึง ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยผู้บริหารจึงควรมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงานทั่วไป และต้องมีความรู้คสามเชี่ยวชาญในสาขาเฉพาะที่ตนรับผิดชอบ ตลอดจนความรู้ด้านกระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผนและการควบคุมงาน เป็นต้น

โดยที่สมาชิกทุกเป็นเจ้าของสหกรณ์ แต่ทุกคนไม่สามารถร่วมบริหารกิจการสหกรณ์ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการเป็นผู้บริหารงานแทน ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. โดยมีอำนาจหน้าที่ เป็นผู้ดำเนินการผู้แทนสหกรณ์

การบริหารงานภายในสหกรณ์มีบุคคลฝ่ายต่างๆ เกี่ยวข้องและรับผิดชอบงานตามรูปแบบที่ปฏิบัติกันอยู่โดยทั่วไป ๆ 4 ฝ่าย คือ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ และผู้ตรวจสอบกิจการ

สมาชิกสหกรณ์ หมายถึง สมาชิกของสหกรณ์ หรือสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หมายถึง คณะบุคคลหนึ่งซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกที่ประชุมใหญ่ให้ทำหน้าที่แทนสมาชิก ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 14 คน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง แต่ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.7.1 ทำให้ทราบถึงการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของ ผู้บริหารสหกรณ์ ที่ทำการฉ้อโกงหรือยักยอก

1.7.2 ทำให้ทราบถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสหกรณ์ทั้งของไทย และของต่างประเทศ

1.7.3 ทำให้ทราบถึงบทบัญญัติของกฎหมาย สหกรณ์ ทั้งระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ และบทลงโทษในสหกรณ์ในปัจจุบัน

1.7.4 ทำให้สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดของผู้บริหารสหกรณ์ในปัจจุบัน

1.7.5 เพื่อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขด้วยบทกฎหมายว่าด้วยเรื่องบทลงโทษถ้าผู้บริหารสหกรณ์ได้กระทำการฉ้อโกงหรือยักยอก

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยสหกรณ์และมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ภายในสหกรณ์ของไทย

2.1 ความหมายของสหกรณ์

2.1.1 ความหมายของสหกรณ์

สหกรณ์เป็นระบบการร่วมมือกันและองค์กรธุรกิจแบบหนึ่ง แต่การที่จะให้คำนิยามหรือคำจำกัดความให้แน่ชัดลงไปว่า สหกรณ์คืออะไร นั้นเป็นการยาก เพราะต่างสังคมก็ให้คำนิยามหรือคำจำกัดความที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากแนวความคิดระบบเศรษฐกิจ สภาพของสังคม และสภาพของปัญหาและความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศแตกต่างกัน ประเทศหนึ่งอาจจะส่งเสริมเน้นหลักให้มีสหกรณ์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของประชาชนเป็นส่วนใหญ่อย่างเช่น ประเทศเกษตรกรรมก็เน้นหนักในเรื่องสหกรณ์การเกษตร เพื่อเกษตรกรผู้ผลิตประเทศอุตสาหกรรมอาจจะเน้นหนักในการจัดสหกรณ์เพื่อกรรมกรผู้ใช้แรงงาน ดังนั้นคำนิยามหรือคำจำกัดความที่บ่งบอกถึงความหมายของสหกรณ์ จึงมีผู้กำหนดไว้ต่างๆ กันแต่อย่างไรก็ตาม คำนิยามหรือคำจำกัดความเหล่านั้น ล้วนมีสาระสำคัญเกี่ยวกับลักษณะสหกรณ์เป็นส่วนประกอบเสมอ

การที่จะกำหนดคำนิยามหรือคำจำกัดความของสหกรณ์ให้มีความหมายครอบคลุมถึงองค์กรและการดำเนินงานของสหกรณ์ประเทศต่าง ๆ ที่ยอมรับเป็นสากลว่าเป็นสหกรณ์ที่แท้จริงนั้น ยังเป็นที่ถกเถียงและอภิปรายกันมา ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะสหกรณ์มีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวไปตามวัตถุประสงค์และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่แตกต่างกัน

คำว่าสหกรณ์ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า (Cooperation or Cooperatives) ตามความหมายทั่วไป หมายถึง "การทำงานร่วมกัน" หรือการร่วมมือกันแต่ในความหมายพิเศษเฉพาะ หมายถึงระบบการรวมกันทำงานบุคคลด้วยความสมัครใจ

สำหรับคำว่า "สหกรณ์"³ มาจากคำภาษาสันสกฤต 2 คำ คือ "สห"ซึ่งแปลว่า "ร่วมกัน" และ"กรณ์" ซึ่งแปลว่า"การกระทำ"หรือรวมกันแปลได้ความว่า "การกระทำร่วมกัน" หรือ การร่วมมือกันทำงาน"

คำนิยามหรือคำจำกัดความที่นักสหกรณ์ นักเศรษฐศาสตร์ หรือผู้รู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ดังนี้

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์⁴ ผู้ก่อการสหกรณ์และทรงดำรงตำแหน่งนายทะเบียนสหกรณ์คนแรกของไทย ประทานคำแปลคำอธิบายว่า "สหกรณ์" ของนายฮิวเบิร์ต คัลเวอร์ต ว่า"สหกรณ์เป็นวิธีจัดการรูปแบบหนึ่ง ซึ่งบุคคลหลายคนเข้าร่วมกัน โดยความสมัครใจของตนเองในฐานะที่เป็นมนุษย์ โดยความมีสิทธิเสมอหน้าเสมอเพื่อบำรุงตนเองให้เกิดความเจริญในทางทรัพย์สิน"

ตามคำอธิบายได้บอกลักษณะเฉพาะของสหกรณ์ไว้ 4 ประการคือ

1) สหกรณ์เป็นการจัดองค์การแบบหนึ่ง ซึ่งคนหลายๆ คนต่างมารวมกันเป็นสมาคม ในฐานที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน

2) สมาคมที่รวมกันตั้งขึ้นด้วยการถือความเสมอภาคเป็นหลัก

3) การที่มาร่วมกันนั้น เป็นความสมัครใจของตัวเอง

4) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของบุคคลที่เข้ามาร่วมกันเอง

องค์การการแรงงานระหว่างประเทศ ได้ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ว่า "สหกรณ์เป็นองค์การซึ่งบุคคลหลายคนรวมกลุ่มกันจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจเพื่อดำเนินการให้สำเร็จตามความมุ่งหมายที่พวกเขาถืออยู่อย่างเดียวกัน และมีการควบคุมตามแบบประชาธิปไตย ทุกคนมีส่วนร่วมในทุนที่ต้องการ และได้รับส่วนแบ่งอย่างเป็นธรรมจากการดำเนินกิจการ ซึ่งพวกเขามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง"

เปอร์ซี เรดเฟอร์น (Percy Redfern) นักสหกรณ์ชาวอังกฤษ⁵ "สมาคมสหกรณ์ก็คือชุมนุมชนซึ่งร่วมงานกันโดยสมัครใจ และโดยวิธีวิธีการประชาธิปไตยเป็นหลักเพื่อเสนอสิ่งของและการรับใช้ให้แก่สมาชิกหรือเพื่อให้สมาชิกผลิตสิ่งของไว้ขาย หรือเพื่อขายสิ่งของที่สมาชิกผลิตขึ้น หรือเพื่อจะหาทุนให้สมาชิก หรือเพื่อวัตถุประสงค์ทั้งปวงให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และใน

³ สุริยะ เจริญประชานรากร. การสหกรณ์. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ น. 22

⁴ ไพฑูรย์ ชนะชู. "ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์", (การศึกษานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549) น.11

⁵ คาบตำรวจกิจจา คุ้มแก้ว, "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสหกรณ์ พ.ศ. 2542", (สารนิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551) น.11-12

ขณะเดียวกันนั้นเพื่อผลลัพธ์ได้ตามวิธีซึ่งสมาชิกได้ตกลงกันว่าเป็นวิธีที่ยุติธรรมสำหรับต่างคนและคนทั้งหมด

ชาร์ลส์ จี๊ด (Charles Gide) นักสหกรณ์และนักเศรษฐศาสตร์ของฝรั่งเศส เป็นผู้หนึ่งที่ทำให้ความช่วยเหลือการสหกรณ์ในด้านวิชาการเป็นอันมาก ให้ความหมายไว้สั้น ๆ ว่า "สหกรณ์ คือ สมาคมที่มุ่งกำจัดเสียซึ่งกำไร" ทั้งนี้ เพราะว่าเกิดความยุ่งยากทั้งหลายที่บังเกิดขึ้นในโลกนี้ มีผลสืบเนื่องมาจากการแสวงผลกำไรด้วยข้อหนึ่ง และสหกรณ์สามารถจัดข้อยุ่งยากนั้นได้

ตาลมาคี (SS. Talmaki) นักสหกรณ์ชาวอินเดีย "สหกรณ์ คือ วิธีการจัดงานชนิดหนึ่ง ซึ่งบุคคลหลายคนร่วมกัน โดยใจสมัครตามหลักแห่งความเสมอภาค เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจโดยวิธีสุจริต"

ดร. แฮมส์ เยบฮาร์ด (Dr. Hanns Gebhard) นักเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์ชาวฟินแลนด์ อธิบายว่า "สหกรณ์เป็นที่รวมคน ตั้งขึ้นตามหลักแห่งความเสมอภาคไม่จำกัดจำนวนสมาชิก และเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมทางการเงินและการดำเนินผลกำไรจากประโยชน์การกระทำร่วมกัน จะต้องแบ่งตามส่วนของงานที่สมาชิกคนหนึ่ง ๆ กระทำ มิใช่แบ่งตามส่วนแห่งเงินทุน "

ดร. เฟร์ (G.R. Fay) ให้คำจำกัดไว้โดยกล่าวถึงวิธีการในแง่เศรษฐกิจและสังคมว่า "สหกรณ์เป็นสมาคมที่ก่อตั้งขึ้นในกลุ่มคนที่อ่อนแอ เพื่อมุ่งหมายในการค้าร่วมกัน และดำเนินการด้วยความไม่เห็นแก่ตัว โดยมีข้อกำหนดว่าทุกคนพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก มีส่วนในผลตอบแทนตามอัตราส่วนของการใช้ประโยชน์จากสมาคมของตน

ส่วนในสมุทเอนไซโคลปีเดีย บริเตนนิกา⁶ อธิบายศัพท์ว่า "สหกรณ์ คือ ชุมชนที่รวมกันเป็นองค์การด้วยความสมัครใจและยึดถือหลักประชาธิปไตยเป็นที่ตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิกและการรับใช้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกประกอบการผลิตเพื่อจำหน่าย หรือจัดการขายผลิตผลของสมาชิก หรือจัดหาทุนเพื่อสมาชิกกู้ยืม หรือรวมวัตถุประสงค์เหล่านั้นเข้าด้วยกัน และในขณะเดียวกันผลลัพธ์ประโยชน์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการนี้ ให้แก่สมาชิกตามส่วนซึ่งได้ตกลงเห็นพ้องกันว่าเป็นการเที่ยงธรรมสำหรับสมาชิกแต่ละคนสำหรับหมู่คณะ"

พระราชบัญญัติว่าด้วยสหกรณ์ฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติสมาคมเพิ่มเติม พ.ศ. 2459 ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ในคำปรารภในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า ".....ทรงพระราชปรา

⁶ สุริยะ เจียมประชนารากร. การสหกรณ์. (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ)น.15

⁷ สุริยะ เจียมประชนารากร.การสหกรณ์. (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ)น.16

รถการเกื้อหนุนประชาราษฎร์ ซึ่งประกอบกิจกรรมการค้าขายทรงพระราชดำริว่า สหกรณ์ คือ สมาคมชนิดหนึ่งที่ราษฎรผู้ทำการเพาะปลูก แลกหากินด้วยการทำของขาย รวบรวมกันตั้งขึ้น เพื่อยัง ความจำริญให้เกิดแก่หมู่คณะ ด้วยวิธีรวมกำลังกันบำรุงตนเอง และประหยัดค่าใช้จ่ายแต่ที่พอควร มิใช่ตั้งขึ้นเพื่อหากำไรมาจำแนกในสมาชิกนั้น....."

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 บัญญัติความหมายของสหกรณ์ไว้ในมาตรา 4 ว่า "สหกรณ์ หมายความว่า คณะบุคคล ซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้...."

พระราชบัญญัติสหกรณ์⁸ พ.ศ. 2542 บัญญัติความหมายของสหกรณ์ไว้ในมาตรา 4 ว่า "สหกรณ์ หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้..."

ตามความหมายที่กล่าวไว้ข้างต้นสรุปได้ว่า สหกรณ์ หมายถึง องค์กรที่ประชาชนมา รวมตัวกันดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อผลประโยชน์ของบรรดา มวลสมาชิก โดยไม่ มุ่งหวังผลกำไร และในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ต้องยึดหลักประชาธิปไตย คือ สหกรณ์เป็น สมาชิก ดำเนินการ ควบคุมและใช้บริการ โดยสมาชิก และมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย

2.1.2 ความเป็นมาของสหกรณ์

กล่าวคือการรวมกลุ่มร่วมมือกันหรือแนวคิดแบบการสหกรณ์นั้นแท้จริงแล้วเป็นวิสัยของ มนุษย์ชาติมาแต่ดึกดำบรรพ์ ในอันที่จะช่วยซึ่งกันและกันประกอบกิจการต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ในยุคการ จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กร และวิธีดำเนินงานยังขาดความเป็นระเบียบแบบแผนอย่างในสมัยต่อมา ในที่นี้ จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการรวมกลุ่มร่วมมือตามแนววิสัยสหกรณ์เพื่อจะได้มองเห็นการ วิวัฒนาการของสหกรณ์คือ

2.1.2.1 สมัยอียิปต์โบราณ

การประกอบการในลักษณะสหกรณ์หรือกึ่งสหกรณ์ได้มีขึ้นแล้วตั้งแต่สมัย อียิปต์โบราณ ประมาณ 3,000 ปี ก่อนคริสตกาล โดยการศึกษาค้นคว้าของผู้เชี่ยวชาญด้าน โบราณวัตถุ 2 ท่าน คือ ริวิว (Rivillout) ชาวฝรั่งเศส และลอมโบโรโซ (Lombroso) ชาวอิตาลี พบว่า ช่างฝีมือในสมัยพระเจ้าฟาโรห์ได้มีการก่อตั้งสมาคมในลักษณะสหกรณ์ เพื่อช่วยเหลือการประกอบ

⁸ ไพฑูรย์ ชนะชู, "ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์", (การศึกษานิตยสาร ปริชญานิตยสาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549) น.12

อาชีพของตนเองสำหรับชานาและกรรมการอียิปต์ใน สมัยนี้เชื่อกันว่ายังไม่ถึงมีเสรีภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมพอที่จะรวมกันเป็นสหกรณ์ได้

2.1.2.2 สมัยบาบิโลน

สมัยบาบิโลน ระบบการชานาเพื่อประกอบการเกษตรบางแห่งได้ดำเนินการใน ลักษณะสหกรณ์กษัตริย์แห่งสมัยบาบิโลนในระหว่าง 2007-2025 ปี ก่อนคริสตกาล ได้ประกาศใช้ กฎหมายซึ่งกำหนดให้ชานาสามารถประกอบการเกษตรในที่ดินแปลงใหญ่บนพื้นฐานทางสหกรณ์ และชานาผู้เป็นสมาชิกสหกรณ์จะต้องดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ ธุรกิจ การค้าได้มีการดำเนินการในรูปสหกรณ์โดยก่อตั้งสมาคมให้เงินกู้แก่เกษตรกรขนาดเล็ก ช่างฝีมือ ตลอดจนปกป้องผู้อ่อนที่ได้รับความไม่ยุติธรรมจากผู้มีอำนาจและผู้มั่งคั่ง

2.1.2.3 สมัยกรีกตอนต้น

เริ่มด้วยสมาคมฉาบฉวยก่อน ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนวัตถุประสงค์ไปทาง เศรษฐกิจ ปรากฏว่า ชาวกรีกชั้นกลางและชั้นต่ำส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสมาคมนี้ สมาคมทาง ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีชื่อเรียกว่า โอกลอนเน (Orglong) และทาฮิส (Thauss) ได้นำไปสู่การเป็น สมาคมอาชีพและเศรษฐกิจ ในระยะต่อมาได้มีการเปิดรับสมาชิกไม่จำกัดแม้แต่พวกทาสชาวต่างถิ่นก็ เป็นสมาชิกได้ รัฐอนุญาตให้สมาคมเหล่านี้ดำเนินการอย่างเสรีโดยสมาชิกเอง มีการประชุมทุก เดือนและมีการประชุมใหญ่ประจำปีด้วย

2.1.2.4 สมาคมชาวจีนสมัยโบราณ

สมาคมออมทรัพย์และเครดิต ซึ่งเป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งในปัจจุบันได้มีการ จัดตั้งเป็นครั้งแรกในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ฮั่น ราวปี 200 ปี ก่อนคริสตกาล ได้ก่อตั้งในรูปสหกรณ์ โดยพง กุง (Pong KoonG) คหบดีผู้มั่งคั่งและทรงอิทธิพล แต่สมาคมดังกล่าวก็ยังอยู่ในวงจำกัด เฉพาะกลุ่มบุคคลในชุมชนที่เป็นสมาชิกไม่นานนัก การรวมกลุ่มเป็นสมาคมก็เพื่อที่จะช่วยสมาชิก ในการกู้ยืมเงิน โดยสมาชิกแต่ละคนจะต้องลงเงินเป็นจำนวนเท่าๆ กัน เป็นงวด ๆ รายเดือน ราย สัปดาห์ ในระยะเวลาดังกล่าวพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงกัน สมาชิกแต่ละคนที่ลงเงินใน สมาคมจะได้รับเงินพร้อมดอกเบี้ย ซึ่งแบ่งเท่า ๆ กัน วิธีการดังกล่าวก็คือการเล่นแชร์เปียหอยใน ปัจจุบันนั่นเอง

⁹ สุริยะ เจริมประชานรากร, "การสหกรณ์", (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ) น.22

2.1.2.5 ยุคโรมัน

มีการก่อตั้งสมาคมสหกรณ์ช่างฝีมือที่เรียกว่า คอลเลเจีย (Collegia) ตั้งแต่วันที่ใน
ตอนต้นแห่งประวัติศาสตร์โรมันโบราณ โดยมีการระบุไว้ในกฎหมายสมัยนั้นคือ กฎหมาย 12 แผ่น
ทองแดง (Law of the Twelve Tables) ระหว่าง 451-449 ก่อนคริสตกาล

2.1.2.6 ยุคคริสเตียนตอนต้น

พระเยซูประสูติในสมัย ออกัสตัส ซีซาร์ (Augustus Caesar) เป็นกษัตริย์เป็น
ระยะที่อาณาจักรโรมันกำลังเสื่อมโทรม ชาวนาเช่าที่ดินเดือนร้อนมาก สหกรณ์การเกษตรยังไม่
เกิดขึ้นยังมีแต่สมาคมช่างฝีมือ ซึ่งช่วยเหลือสมาชิกด้านอาชีพ และเชื่อว่าสมาคมดังกล่าวเป็นมูล
ฐานก่อให้เกิดสหกรณ์ผู้บริโภคในปัจจุบัน

2.1.2.7 ยุคป่าเถื่อน

เมื่ออาณาจักรโรมันถูกทำลาย ประมาณ ค.ศ. 475 เป็นระยะที่ยุโรปเกิดกลียุค
เป็นยุคป่าเถื่อนกฎหมายไม่มีความหมาย มีปล้นฆ่าจลาจลอยู่ทั่วไป มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก
ออกเป็นก๊กเป็นเหล่า ทำให้เกิดระบบเจ้าครองนคร (Feudalism) ภายใต้ระบบเจ้าครองนคร
ขนบธรรมเนียมประเพณี คือ กฎหมายที่ใช้ควบคุมประชาชน การปกครองจึงเป็นระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ในที่สุด ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของเจ้าผู้ครองนครและถือว่ายุคนี้การพัฒนาทาง
สหกรณ์ได้หยุดชะงักลง

2.1.2.8 สมัยกำเนิดศาสนาอิสลาม

ท่านนบีมุฮัมมัด หรือ พระมะหะหมัด เกิด ณ เมืองเมกกะ ปี พ.ศ.570 ได้เห็น
สภาพสังคมของชาวเมกกะ พวกมั่งคั่งเอาใจเปรียบพวกยากจนทุกวิถีทาง จึงคิดหาทางสนับสนุน
คนจนในการคุ้มครองเรียกร้องสิทธิอันควรได้ มีหลักฐานบางแห่งกล่าวว่าท่านได้ตั้งสมาคม
ช่วยเหลือคนจนขึ้น ในคำสอนของท่านที่เรียกว่า คัมภีร์โคหราน (Koran) มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับ
ความร่วมมือกันอยู่มาน้อย โดยการช่วยเหลือผู้ยากจนคำสอนของศาสนาอิสลาม จึงช่วยส่งเสริมให้
เกิดความคิดทางสหกรณ์เป็นอย่างดี เช่น มีข้อบัญญัติในหลักธรรม ว่า ให้บริจจาคทรัพย์ช่วยเหลือคน
ยากจนและช่วยสาธารณกุศล สหกรณ์สมัยนั้นถือว่าการรวมกันเพื่อปรับปรุงฐานะทางเศรษฐกิจ
สังคมและการเมืองให้ดีขึ้น

2.1.2.9 สมัยระบบธนาคารที่ดิน ใน

เนื่องจากเยอรมันได้ตกอยู่ในภาวะสงครามระหว่างปี ค.ศ. 1756-1763 โดยรับ
ความเสียหายอย่างหนัก การครองชีพฝืดเคืองเนื่องจากการเกษตรทรุดโทรม ขาดแคลนเงินทุนด้าน
การเกษตร พ่อค้าแห่งเบอร์ลินผู้หนึ่งชื่อ (Dicderich Ernst Buhning) ได้เสนอให้ก่อตั้งระบบเครดิต
เพื่อช่วยเหลือขึ้น ให้เกษตรกรสามารถหาเงินกู้ที่คิดได้ เขาได้เสนอแผนการนี้ต่อกษัตริย์เฟรดเดอริก

ให้ก่อตั้งระบบธนาคารที่ดินขึ้นโดยอาศัยที่ดินเป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงิน รัฐบาลได้ยอมรับแผนดังกล่าว จึงก่อตั้งสมาคมเครดิตขึ้น โดยอาศัยที่ดินที่จำนองเป็นหลักประกันเงินกู้ มีการออกพันธบัตรที่มีที่ดินจำนองเป็นประกัน สมาคมดังกล่าวดำเนินงานตามหลักสหกรณ์

2.1.2.10 สมัยปฏิวัติอุตสาหกรรม

อาจกล่าวได้ว่าในสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรม เป็นจุดกำเนิดของแนวความคิดด้านการสหกรณ์ในความหมายทางวิชาการที่ใช้เป็นหลักการพื้นฐานอยู่ในปัจจุบัน และถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งก็จะเห็นว่าแนวความคิดด้านสหกรณ์ที่กล่าวนี้ได้เริ่มเค้ามูลพร้อม ๆ กับการปฏิวัติใหญ่ในประเทศฝรั่งเศสตอนปลายศตวรรษที่¹⁰ 18 (ค.ศ. 1789) สาเหตุเนื่องจากประชาชนประสบความยากจนและเอารัดเอาเปรียบทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองผลแห่งการปฏิวัติครั้งนั้นได้แพร่อุดมคติของประชาธิปไตยที่ว่าทุกคนเกิดมาพร้อมสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค เท่าเทียมกัน ซึ่งต่อมาได้แพร่หลายไปยังนานประเทศ อุดมคติทางประชาธิปไตยนี้ได้ก่อให้เกิดแนวความคิดทางเศรษฐกิจด้วยว่าประชาชนควรมีสิทธิประกอบการเศรษฐกิจโดยเสรี โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐ และให้เอกชนมีสิทธิในทรัพย์สินอันก่อให้เกิดลัทธิเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) และอุดมคติข้างต้นยังผลให้เกิดความก้าวหน้าทางการศึกษา และศิลปวิทยาการต่างๆ เป็นอันมาก ซึ่งสรุปได้ 2 ประการคือ

1) การเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ ได้แก่ การที่มนุษย์ได้กลายเป็นผู้มีความรู้และความสามารถประดิษฐ์เครื่องจักรและเครื่องมือสำหรับใช้แทนแรงคนในการผลิตสินค้าและบริการ ทำให้สามารถผลิตเศรษฐกิจเหล่านี้ได้เป็นจำนวนมากกว่าและรวดเร็วหรือใช้เวลาน้อยกว่า ทั้งยังทำให้การคมนาคมสะดวกขึ้นด้วย

2) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (Economic change) การเปลี่ยนแปลงในข้อนี้ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในข้อแรก กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางวิชาการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจตามมา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากธุรกิจการผลิตขนาดเล็กมาเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ หรือได้แก่เปลี่ยนแปลงจากการผลิตขนาดเล็กโดนใช้แรงคนภายในครอบครัวมาเป็นการผลิตขนาดใหญ่ ซึ่งใช้เครื่องจักรภายในโรงงานผู้ที่ทำได้เช่นนั้นคือ ผู้ที่มีทุนมาก เพราะจะต้องลงทุนมากในการผลิต การผลิตขนาดใหญ่ กระทบกระเทือนผู้ผลิตขนาดเล็กที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้ผลิตขนาดเล็กซึ่งได้แก่ ช่างฝีมือ กสิกร ชาวประมงและผู้ประกอบอาชีพอิสระอื่น ๆ ดำเนินกิจการ

¹⁰ สุริยะ เจริญประชานรากร.การสหกรณ์. (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ)น.23

ผู้การผลิตขนาดใหญ่มาไม่ได้ เพราะมีทุนน้อยต้องเลิกกิจการผลิตของตนในที่สุด และหันไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ แทน

การเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 ประการนี้ ได้นำไปสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 โดยเกิดขึ้นที่ประเทศอังกฤษเป็นแห่งแรก และได้ก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อผู้ประกอบการรายย่อย จำพวกช่างฝีมือ ชาวนา ชาวประมง ต้องประสบความยากลำบากในการประกอบอาชีพและกลายมาเป็นกรรมกรของโรงงานอุตสาหกรรม ภายใต้การควบคุมของนายทุน และเนื่องจากระบบเศรษฐกิจในขณะนั้นอยู่ในระบบเศรษฐกิจเสรีหรือทุนนิยม จึงเป็นโอกาสของนายทุนในการแสวงหากำไรให้มากที่สุด ทำให้มีการเอาเปรียบบรรดากรรมกรและคนงานผู้อ่อนกำลังในทุกวิถีทาง ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างที่ต่ำ ตลอดจนสวัสดิการต่าง ๆ ที่ขาดการดูแลเอาใจใส่จากนายทุน

เนื่องจากพวกคนงานอยู่ในสภาวะทางเศรษฐกิจและสภาพสังคมที่ไม่พึงประสงค์ที่ไม่ปรารถนาที่กล่าวมาทั้งหมด ซึ่งเหล่านั้นจึงได้หาหนทางที่ทำให้ความเป็นอยู่ของตนได้อยู่รอดและดีขึ้นกว่าเดิม ได้หาวิธีการหลายๆ อย่าง ขึ้นมาใช้ เช่นการ การร่วมกันจัดตั้ง "สมาคมสงเคราะห์เพื่อน" ขึ้น เพื่อที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีการรวบรวมเงินที่เก็บได้จากผู้เป็นสมาชิกไว้เพื่อสงเคราะห์เพื่อนด้วยในยามที่ป่วยไข้ การว่างงาน หรือตาย แต่สมาคมดังกล่าวไม่ได้ประกอบธุรกิจเป็นลำเป็นสัน จึงทำให้ไม่เกิดผลประโยชน์อันอกเงยตามมาก และไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาของสมาชิกได้อย่างถาวร

นอกจากความพยายามของพวกคนงานกรรกรดังกล่าว ยังมีนักเศรษฐกิจและสังคมบางแห่งได้หาทางช่วยเหลือด้วย นักวิชาการบางกลุ่มเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่ผ่านมา นั้น โดยเป็นไปในลักษณะที่เรียกว่า ระบบทุนนิยม หรือระบบเสรีนิยม ซึ่งมีข้อพร่อง กล่าวคือ การที่ให้ออกชนมีสิทธิในทรัพย์สินที่ใช้ในการผลิต และยังมีการแข่งขันกันอย่างเสรีโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐนั้น ทำให้ผู้มีส่วนในการผลิต หรือคนงานไม่ได้รับการแบ่งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามส่วนที่เที่ยงธรรมยังผลให้มีบุคคลร่ำรวย เพียงไม่กี่คน แต่มีคนยากจนมากมาย และเห็นว่าควรจะมีการยกเลิกวิธีการเศรษฐกิจแบบเสรีนี้เสีย แล้วเอาวิธีการเศรษฐกิจที่รัฐเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ใช้การผลิตทั้งหมดมาใช้แทน โดยรัฐนำการผลิตเสียเอง และนำผลที่ได้มาแบ่งปันแก่ผู้มีส่วนในการผลิตตามความจำเป็น วิธีการเช่นนี้ จะไม่มีผู้ใดได้รับประโยชน์โดยการทำงาน ผู้ที่ออกแรงทำงานเท่านั้น ที่ได้รับประโยชน์ โดยเรียกวิธีการเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ว่าระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบบังคับ หรือระบบเศรษฐกิจคอมมิวนิสต์ โดยมี คาร์ล มาร์กซ์

นอกจากนี้ นักสังคมกลุ่มนิยมสายกลางยังมีความคิดเห็นอีกว่า ความเลวร้ายของระบบทุนนิยมซึ่งเหตุผลมาจากการที่ประชาชนมีฐานะต่างกันเป็นนายทุน กรรมกรและทำให้มีฐานะมั่งมีและ

ยากจนนั้นอาจแก้ไขได้โดยการที่ คนยากจนและไม่สามารถช่วยตัวเองได้ถ้าพึ่งจะรวมทุนและกำลังเข้าด้วยกัน โดย ความสมัครใจ จัดตั้งเป็นองค์กรการเพื่อร่วมเมื่อกันประกอบกิจการของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้กิจการอาชีพของตนดีขึ้น และยึดหลักประชาธิปไตยเป็นแนวปฏิบัติงาน ต้องมีความเสมอภาคไม่ถือกำลังทรัพย์เป็นใหญ่ โดย ไม่มีการแข่งขันกันแต่ร่วมมือกันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นนำมาแบ่งปันกันอย่างเที่ยงธรรม ในหมู่ผู้มีส่วนในกิจการ ซึ่งวิธีดังกล่าวนี้จะช่วยให้สังคมมีสันติสุขอย่างแท้จริง และเรียกวิธีเศรษฐกิจแบบนี้ว่า "สหกรณ์" โดยมี โรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen) ชาวอังกฤษ เป็นผู้นำซึ่งได้เริ่มงานในราว ค.ศ. 1820 และเป็นผู้คิดริเริ่มใช้คำนี้เป็นคนแรกในโลก

2.1.2.11 การวิวัฒนาการสหกรณ์ในประเทศไทย¹¹

การสหกรณ์ในประเทศไทยเกิดโดยมีมูลมาจากกรุงรัตน โกสินทร์ประเทศไทย ได้เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจของชนบทก็ค่อย ๆ เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตัวเองสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้าความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตและครองชีพจึงมีเพิ่มขึ้น ชาวนาที่มีทุนรอนของตนเองก็หัน ไปกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ทำให้มีการเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง และยังถูกเอาเปรียบจากพ่อค้านายทุนทุกวิถีทางอีกด้วย ชาวนาจึงตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา ทำนาได้ข้าวเท่าใดก็ต้องขายใช้หนี้เกือบหมด นอกจากการทำนายังคงมีผลผลิตที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ถ้าปีไหนผลผลิตเสียหายก็จะทำให้หนี้สินพอกพูนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนลูกหนี้บางรายต้องโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เจ้าหนี้และกลายเป็นผู้เช่านาหรือเร่ร่อนไม่มีที่ดินทำกินไปในที่สุด

จากสภาพปัญหาความยากจนของชาวนาในสมัยนั้น ทำให้ทางราชการคิดหาวิธีช่วยเหลือ ด้วยการจัดหาเงินทุนมาให้กู้และคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ ความคิดนี้ได้เริ่มขึ้นในปลายรัชกาลที่ 5 โดยกำหนดวิธีการที่จะช่วยชาวนาในด้านเงินทุนไว้ 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 จัดตั้งธนาคารเกษตรเพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนา แต่ขัดข้องในเรื่องเงินทุนและหลักประกันเงินกู้ความคิดนี้จึงระงับไป

วิธีที่ 2 วิธีสหกรณ์ประเภทหาทุน วิธีนี้เกิดจากรัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ในปัจจุบันคือ กระทรวงการคลัง ได้เชิญ เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคารแห่งมดราส ประเทศอินเดีย เข้ามาสำรวจช่วยเหลือชาวนาให้เสนอว่า ควรจัดตั้ง "ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ" ดำเนินการให้กู้ยืมแก่เกษตรกร โดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน เพื่อป้องกันมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาหลบหนีหนี้สิน ส่วนการควบคุมเงินกู้และการเรียกเก็บเงินท่านได้

¹¹ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.การประชุมเชิงปฏิบัติ,แนวทางการพัฒนาระบบสหกรณ์ไทยก้าวหน้า ทศวรรษที่ 10. (กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์.2549)

แนะนำจัดตั้งเป็นสมาคมที่เรียกว่า "โคออปอเรทีฟ โซไซตี้" (Co-operative Society) โดยมีหลักการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งคำว่า พระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า "สมาคมสหกรณ์"¹² จึงได้กล่าวว่า ประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2457 แต่ยังมีได้ดำเนินการอย่างไร จนกระทั่งในปี 2458 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกรมสหวิทยาการเป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วย ส่วนราชการ 3 ส่วน คือ กรมพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์

การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ เพื่อจะให้ให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น และพระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ในขณะนั้นได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดตั้งกันอยู่ในต่างประเทศหลายแบบ ในที่สุดก็ทรงเลือกแบบไรฟ์ไฟเซิน และทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์ฉบับแรกว่าเมื่อได้พิจารณาแล้ว ได้ตกลงเลือกสหกรณ์ชนิดที่เรียกไรฟ์ไฟเซิน ซึ่งเกิดขึ้นในเยอรมันและมีจุดมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจนผู้ประกอบกิจกรรมย่อย ๆ เห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย จากการที่พระองค์ท่านทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงาน สหกรณ์ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์จึงถือว่าพระองค์ทรงเป็น "พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย"

สำหรับรูปแบบของไรฟ์ไฟเซินก็คือ สหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็กสมาชิกจะได้รับความรับผิดชอบร่วมกันทำให้สะดวกแก่การควบคุม ห้างที่ที่ได้รับการพิจารณาให้จัดตั้งสหกรณ์คือ จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้คนไม่หนาแน่นและเป็นราษฎรที่พึ่งอพยพมาจากทางใต้ จึงต้องช่วยเหลือผู้อพยพซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรได้ตั้งตัวได้ รวมทั้งเป็นการชักจูงราษฎรในจังหวัดอื่นที่มีผู้คนหนาแน่นให้อพยพมาในจังหวัดนี้และเข้าไปทำประโยชน์ที่ดินอย่างเต็มที่ ต่อมากรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์จึงได้ทดลองตั้งจัดสหกรณ์หาทุนขึ้น ณ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นแห่งแรกใช้ชื่อว่า "สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้" โดยจดทะเบียนวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 มีพระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก นับเป็นการเริ่มต้นการสหกรณ์ในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์

ในระยะตั้งสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ มีสมาชิกจำนวน 16 -17คน ทุนดำเนินงาน 3,080 บาท ซึ่งเป็นเงินจากค่าธรรมเนียมเข้า 80 บาท และทุนจำนวน 3,000 บาท อาศัยกู้ยืมเงินจากแบงก์สยามกัมมาจล กำจัด ซึ่งก็คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ ในปัจจุบัน โดยมีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นผู้กำกับประกันและเสียดอกเบี้ยให้ธนาคารในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี คิดดอกเบี้ยจากสมาชิกใน

¹² สุริยะ เจียมประชนารากร, "การสหกรณ์", (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ) น.32

อันตราร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดให้สมาชิกส่งเงินคืนเงินต้นในปีแรกจำนวน 1,300 บาท แต่เมื่อครบกำหนดสมาชิกสามารถส่งเงินต้นคืนได้ 1,500 บาท ทั้งส่งกอดเบี้ยได้ครบทุกราย แสดงให้เห็นว่าการนำวิธีการสหกรณ์เข้ามาช่วยแก้ไขความเดือดร้อนของชาวนาได้ผล และจากความสำเร็จของสหกรณ์วันจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ รัฐบาลจึงได้คิดขยายกิจการสหกรณ์ไปยังจังหวัดอื่น ๆ แต่การจัดตั้งสหกรณ์ในระยะแรกนั้น นอกจากจะข้อจำกัดเรื่องเงินทุนแล้วยังมีข้อกำหนดในทางกฎหมายด้วย เพราะพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 ทำให้การจัดการสหกรณ์ ไม่กว้างขวางพอที่จะขยายสหกรณ์ออกไป หากจะทำให้การจัดตั้งสหกรณ์เจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคง จะต้องออกกฎหมายควบคุมให้มีขอบเขตกว้างขวาง ดังนั้น ในเวลาต่อทางราชการจึงได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 และประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 นับว่าการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 ช่วยในการจัดตั้งสหกรณ์ได้ขยายออกไปอีกมาก มีสหกรณ์ประเภทใหม่ๆ ขึ้นอีกหลายประเภท เช่น สหกรณ์บำรุงดิน สหกรณ์การขาย สหกรณ์นิคม ฝ้าย สหกรณ์หาทุน ในปี พ.ศ. 2480 ร้านสหกรณ์บ้านเกาะจำกัดสินใช้ มีสมาชิกแรกตั้ง 279 คน และได้มีการจัดตั้งร้านสหกรณ์ในลักษณะนี้ขึ้นอีกหลายแห่ง เพื่อช่วยประชาชนเกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพ โดยจัดตั้งขึ้นในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และส่วนของประชาชน

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย ก็คือการควบคุมสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกัน โดยทางราชการได้ออก พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เปิดโอกาสให้สหกรณ์หาทุนขนาดเล็กที่ดำเนินธุรกิจอย่างเดียว ควบเข้ากันเป็นขนาดใหญ่สามารถขยายการดำเนินธุรกิจเป็นแบบอนุกรมประสาธน์ ซึ่งจะขึ้นประโยชน์แก่สมาชิกได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้สหกรณ์หาทุน จึงแปรสภาพเป็นสหกรณ์การเกษตรมาจนปัจจุบันและในปี 2511 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นสถาบันสำหรับการศึกษาแก่สมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับสถาบันสหกรณ์ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และช่วยเหลือร่วมมือระหว่างสหกรณ์สากลในด้านอื่น ๆ มิใช่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ โดยมีสหกรณ์ทุกประเภทเป็นสมาชิก ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดประเภทของสหกรณ์ไว้ 7 ประเภท ตามกฎกระทรวงกำหนดประเภทสหกรณ์ที่จัดทะเบียน พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน และตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้เพิ่มบทบัญญัติที่ว่าคณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ การแบ่งแยกสหกรณ์ สมาชิกสมทบและอื่นๆ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์อย่างมาก นับแต่สหกรณ์ในธุรกิจต่าง ๆ ได้สร้างความเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิกจนทำให้จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก ปริมาณเงินทุนและผลกำไรของสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นการสหกรณ์ในประเทศไทยจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะต่อประชาชนที่ยากจน

สหกรณ์จะเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคมที่ช่วยแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพ และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

2.2.3 หลักการของสหกรณ์

หลักการของสหกรณ์¹³ (Principles of Cooperatives) หลักการสหกรณ์ คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้ได้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม หลักการสหกรณ์สากล เริ่มครั้งแรกที่ยุโรป ได้แก่ ประเทศอังกฤษ (สหกรณ์ผู้ยริโกล) เยอรมัน (สหกรณ์เครดิต สหกรณ์การเกษตร) เกนมาร์ก (สหกรณ์การเกษตร) สหกรณ์ทุกประเภทต่างก็มีหลักการปฏิบัติของตนเอง แต่เมื่อมีการต่อตั้งองค์การสัมพันธ์สหกรณ์ระหว่าง หลักการสหกรณ์สากลมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้อง กับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ในยุคสมัยๆ เช่นมีการทบทวนหลักการสหกรณ์สากลครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2480 และมีการทบทวนครั้งที่ 2 เมื่อปี 2509 (29) ปี นับตั้งมีการทบทวนหลักการครั้งแรก พัฒนาการของหลักการสหกรณ์สากล ได้มีการปรับเปลี่ยนครั้งล่าสุดเมื่อ เดือนกันยายน 2538 โดยที่ประชุม ครั้งที่ 31 ที่เมืองแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ ได้มีประเด็นที่ออกมา 3 ประเด็นคือ คำนิยาม คำนิยาม และหลักการสหกรณ์ ซึ่งในหลักการของสหกรณ์สากลครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมหลักจากเดิม 6 ประการ มาเป็น 7 ประการ และหลักการเดิมได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมตามการเปลี่ยนของระบบเศรษฐกิจ (การค้าเสรีเทคโนโลยี) สังคม (สิทธิมนุษยชน) การเมืองและสิ่งแวดล้อม หลักการสหกรณ์สากลจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเหตุการณ์ของโลกด้วย คุณค่าของสหกรณ์ โดยที่สหกรณ์นั้นอยู่บนพื้นฐานคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และสมาชิกสหกรณ์ต้องเชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อ สังคม และต่อบุคคลอื่นในสังคม โดยมีการสื่อทอดประเพณีปฏิบัติของ ผู้ริเริ่มสหกรณ์ ประเทศไทยได้มีการถือใช้หลักการสหกรณ์สากลใหม่เมื่อวันที่ 2539 หลักการสหกรณ์สากลเกิดขึ้น โดยการให้คำรับรองของที่ประชุมสมัชชาของสัมพันธ์สหกรณ์ระหว่างประเทศระหว่างประเทศ (ICA)¹⁴ คือ ประกอบด้วยตัวแทนของสหกรณ์ที่เป็นสมาชิก โดยที่สัมพันธ์สหกรณ์ระหว่างประเทศได้ให้การรองรับหลักสหกรณ์สากล 6 ประการ เมื่อมีคราวประชุมสมัชชาครั้งที่ 23 ที่กรุงเวียนนาที่ประเทศออสเตรีย เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2509 (ค.ศ. 1966) มีการใช้มาเกือบ 30 ปี โดยมีการนิยาม

¹³ ประพันธ์ เสวตนันท์, "เศรษฐศาสตร์สหกรณ์", (คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.) น.43

¹⁴ คาบตำรวจกิจจา คุ่มแก้ว, "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสหกรณ์ พ.ศ. 2542", (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551) น.13

หลักการสหกรณ์ไว้ว่า "วิธีปฏิบัติอันจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยเด็ดขาด ต่อการบรรลุความมุ่งหมายของสหกรณ์" ประกอบด้วยหลักการสหกรณ์ 6 ประการ ต่อมาในปี 1995 ได้มีวาระที่สัมพันธภาพระหว่างประเทศ (ICA) มีอายุครบ 100 ปี ที่ประชุมสมัชชาของ ICA ที่เมืองแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ ได้มีการทบทวนหลักการสหกรณ์ใหม่ และให้คำรับรองหลักการสหกรณ์สากลใหม่ รวม 7 ประการ เพื่อให้ขบวนการสหกรณ์สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงของโลก และมีการพัฒนาอีกทีใน คริสตวรรษที่ 21 โดยมีการแถลงว่า ด้วยเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ ตามที่ได้แถลงมีการระบุ ว่า หลักการสหกรณ์เป็นแนวทางเพื่อสหกรณ์ทั้งหลาย ในการนำค่านิยมของสหกรณ์สู่การปฏิบัติ

ความเข้าใจของหลักการสหกรณ์สากล ผู้คนส่วนใหญ่มักมีความที่เข้าใจว่า "หลักการสหกรณ์" เปรียบเสมือน "กฎเหล็ก" ที่ต้องปฏิบัติ ตามคำสั่ง ในทัศนคติเป็นการถูกต้องเมื่อหลักการสหกรณ์ใช้เป็นเครื่องวัดมาตรฐาน ของความเป็นสหกรณ์ แต่อีกนัยหนึ่งก็จำเป็นต้องมีความจำกัดไว้ หรือยกเว้นการปฏิบัติตามนั้นบางอย่าง เพื่อที่ความต้องการกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ของหลักการสหกรณ์ กล่าวได้ว่า ไม่ได้เป็นเพียงข้อบัญญัติ แต่ยังเป็นแนวทางในการวินิจฉัยพฤติกรรมและการตัดสินใจ การให้ความสนใจเพียงแต่ว่าสหกรณ์นั้น การปฏิบัติตามข้อกำหนดของสหกรณ์นั้นก็ย่อมไม่มีผล คงไม่เพียงพอ ควรให้ความสนใจว่าหลักการสหกรณ์แต่ละข้อด้วย ได้รับการปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้หลักการสหกรณ์จึงไม่ใช่สิ่งที่เขียนไว้ในกระดาษเพียงเท่านั้น ควรทบทวนเป็นระยะ เพื่อให้มีความเหมาะสมตามกาลเวลา แต่เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างเครือข่ายในการรวมอำนาจ และสร้างพลังให้แก่ทุกฝ่าย ดังนั้นหลักการสหกรณ์ถือเป็นหัวใจสำคัญต่อวิสาหกิจสหกรณ์ โดยแต่ละข้อกำหนดล้วนแต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้น "สหกรณ์" จึงไม่อาจได้รับการวินิจฉัย โดยพิจารณาจากหลักการของสหกรณ์ที่ละข้อ ๆ หากแต่ต้องพิจารณาจากการผนึกแน่นกับหลักการสหกรณ์ทุกข้อโดยรวมพร้อมกัน ดังนั้นหลักการสหกรณ์ ตามที่ปรากฏในคำแถลงการณ์ว่าด้วยเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ในปี 1995 มีด้วยกัน 7 ประการประกอบไปด้วยดังนี้คือ

หลักการข้อที่ 1 เปิดรับสมาชิกทั่วไปและด้วยความสมัครใจ (Voluntary and Open Membership) หรือเสรี การเป็นสมาชิกสหกรณ์ควรเป็นด้วยความสมัครใจ และเปิดให้ทุกคนที่ต้องการใช้บริการของสหกรณ์และเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิกสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้ การเป็นสมาชิกไม่มีข้อจำกัดทางสังคม การเมือง เชื้อชาติ หรือศาสนา

(1) พึงตระหนักว่าการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิก จะต้องเป็นไปตามความสมัครใจของบุคคล (คำว่า "บุคคล" หมายถึง ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช่ถูกชักชวน โน้มน้าว ล่อลวง บังคับ ข่มขู่จากผู้อื่น

(2) อย่างไรก็ดี การกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้ และไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนสมาชิกและสหกรณ์ ไม่ถือว่าขัดกับหลักสหกรณ์ข้อนี้

(3) สมาชิกสมทบนั้น ควรมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภท ที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรให้มีในสหกรณ์ทั่วไปหรือทุกประเภท เพราะตามปกติสมาชิกสมทบมาจากบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกธรรมดา หากสหกรณ์ได้รับสมาชิกสมทบจำนวนมาก ก็อาจกระทบต่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้ แม้ว่ากฎหมายจะไม่ห้ามมิให้สมาชิกสมทบบมีสิทธิบางประการก็ตาม

หลักการข้อที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control) หรือหลักประชาธิปไตยการควบคุมและจัดการสหกรณ์เป็นไปตามระบบประชาธิปไตย เมื่อสหกรณ์เป็นสมาชิก สมาชิกทุกคนมีสิทธิในสหกรณ์เสมอภาคกันในการใช้สิทธิออกเสียงหนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง ไม่ได้ยึดถือหุ้นเป็นคะแนนเสียง โดยถือว่าคนมีความสำคัญมากกว่าเงิน พึงตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจและสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมการดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ของสหกรณ์ตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่างๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินงาน ผู้ตรวจสอบกิจการและที่ประชุมใหญ่

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation) หรือหลักยูติธรรม สหกรณ์จำกัดการถือหุ้นและผลประโยชน์ซึ่งจะได้จาก หุ้นหรือ เงินปันผลตามหุ้นมี ขีดจำกัด เช่น ปัจจุบันพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542 จำกัดการถือหุ้นเพียงไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นทั้งหมด และจ่ายเงินปันผลตามหุ้นจำกัดไว้ไม่เกินร้อยละสิบต่อปี

(1) หลักการสหกรณ์ข้อนี้ มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักว่าบทบาทที่สำคัญของตนคือ การที่ต้องเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าในคนเดียวกัน จึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้สมทบทุน ผู้ควบคุม และผู้อุดหนุน หรือผู้ใช้บริการของสหกรณ์ มิใช่มาเป็นสมาชิกเพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์เท่านั้น

(2) การจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิก ส่วนหนึ่งต้องกันไว้เป็นทุนสำรอง ซึ่งจะนำไปแบ่งกันมิได้ แต่เป็นทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาเอง ถือว่าเป็นทุนทางสังคม นอกจากนั้นอาจแบ่งเป็นเงินในอัตราจำกัด และเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจ

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence) หรือหลักเศรษฐกิจ เมื่อสหกรณ์ดำเนินธุรกิจมีผลกำไร ย่อมเป็นของสมาชิกเพราะสมาชิกเป็นเจ้าของสหกรณ์ ดังนั้นผลกำไรที่เหลือจากการปันผลตามหุ้นและต้องนำมาเฉลี่ยคืนด้วยตามส่วนของ

สมาชิกอีกกึ่งหนึ่ง ส่วน ผู้ชื้อมากได้คีนมาก ผู้ชื้อน้อยได้คีนน้อย เป็นการช่วยเหลือเศรษฐกิจของสมาชิกอย่างแท้จริง

(1) สมาชิก กรรมการและพนักงานสหกรณ์ รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ต้องสำนึก และตระหนักอยู่เสมอว่าสหกรณ์เป็นองค์กรการช่วยตนเอง และปกครองตนเอง เพราะฉะนั้น สหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจ หรือทำสัญญาใด ๆ ตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้กับ บุคคลภายนอกหรือรัฐบาล

(2) การรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐ หรือบุคคลภายนอกไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระของสหกรณ์ หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้ และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวเองของสหกรณ์

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ (Education, Training and information) หรือความมั่งคั่ง เพื่อความมั่งคั่งของสหกรณ์ จะต้องมีการเผยแพร่อุดมการณ์ทางสหกรณ์ สืบทอดกัน ไปให้ขยายกว้าง และสื่อทอดให้คงอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีการให้การศึกษารวมแก่ประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้

(1) หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกระดับ ทั้งสหกรณ์ขั้นปฐมหรือสหกรณ์ขั้นสูง เพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ให้เป็นบทบาท และความรับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่ได้รับเริ่มให้จัดตั้งกองทุนสะสมจัดสภาพสหกรณ์จากกำไรของสหกรณ์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 และแม้จะมีการจัดตั้งสันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทยและของชุมชนสหกรณ์ระดับชาติบ้างแล้วส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ก็ยังคงดำเนินการในการศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์แทบจะเรียกได้ว่าซ้ำซ้อนกับขบวนการสหกรณ์โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนให้ขบวนการสหกรณ์สามารถรับผิดชอบให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์ได้ด้วยตนเองในที่สุด โดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ในการสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความจำเป็นและเน้นการฝึกอบรมข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(2) การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศมีความมุ่งหมายและเน้นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

(ก) การศึกษามุ่งให้สมาชิกและบุคคลทั่วไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะเป็นสมาชิกในอนาคต มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึก และตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์

(ข) การฝึกอบรมมุ่งให้กรรมการ ผู้จัดการ และพนักงานสหกรณ์ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ รวมทั้งความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน

(ค) ส่วนสารสนเทศมุ่งเน้นให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับเยาวชนที่จะมาเป็นผู้นำด้านความคิดเป็น เช่น ผู้นำชุมชน นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้นำองค์กร พัฒนาชุมชน ฯลฯ โดยเน้นติดต่อสื่อสาร 2 ทาง

(3) หลักสูตรและเนื้อหาของการศึกษาอบรม ควรครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม

หลักการที่ 6 การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ (CO-operation among Co-operatives) หรือหลักพัฒนาสังคม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกและชุมชนอย่างดีที่สุด สหกรณ์ทั้งปวงควรร่วมมือกันอย่างจริงจัง ระหว่างสหกรณ์ด้วยกันทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระหว่างประเทศอีกด้วย

(1) แท้จริงการร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) การร่วมระหว่างสหกรณ์ อาจทำได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ในแนวนอน สหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่ สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับเพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกันควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมชนระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ และสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ ทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์กรสหกรณ์สูงสุด เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุดมการณ์การศึกษา การฝึกฝน และการส่งเสริมแนะนำ การกำกับดูแล การตรวจสอบ การวิจัย การพัฒนา ฯลฯ

(3) วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้สหกรณ์สามารถใช้อำนาจผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นสหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์ และสหกรณ์ชั้นสูงต้องเป็นสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน และร่วมมือกันในลักษณะของ "ระบบรวม" หรือเป็นเอกภาพ

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community) หรือหลักความเอื้ออาทร สหกรณ์พึงดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนตามนโยบายที่มวลสมาชิกให้ความเห็นชอบ

(1) สหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนของชุมชนที่สหกรณ์ที่ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนา ที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการของความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาส ความสามารถ และอนาคตของคนหลัง

(2) เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ก็เป็นสมาชิกของชุมชนนั่นเอง สหกรณ์จึงควรมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน

2.2.4 ประเภทของสหกรณ์¹⁵

ประเภทของสหกรณ์คือ กลุ่มสหกรณ์ที่มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์หลักอย่างเดียวกัน วัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ ความคาดหวังหรือสิ่งที่ต้องการที่มีนัยสำคัญในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ เพื่อเกิดประโยชน์แก่สมาชิกของสหกรณ์ เช่น วัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์การเกษตร ได้แก่ การให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิก การรวมกันซื้อวัสดุอุปกรณ์การผลิตและสินค้าอุปโภคบริโภค การรวมกันขายและหรือการแปรรูป ผลผลิตการเกษตรเพื่อขายหรือการตลาด ซึ่งรวมทั้งการคัดขนาดหรือคุณภาพผลผลิต การเก็บรักษาการขนส่ง ฯลฯ ทั้งนี้ รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หลักดังกล่าวข้างต้น เช่น บริการน้ำเพื่อการเกษตร บริการใช้เครื่องจักรกลหรืออุปกรณ์ร่วมกัน บริการส่งเสริมและนำทางวิชาการ เป็นต้น วัตถุประสงค์รองของสหกรณ์ การจัดให้มีสวัสดิการหรือการสงเคราะห์แก่สมาชิก การส่งเสริมการศึกษาอบรมและวัฒนธรรม การดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม วัตถุประสงค์รองของสหกรณ์นี้มุ่งไปในทางด้านกิจกรรมทางสังคม หรือมิติทางสังคมของสหกรณ์ ในขณะที่วัตถุประสงค์หลักมุ่งไปในทางด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือมิติทางเศรษฐกิจ สหกรณ์ทุกประเภทสามารถกำหนดวัตถุประสงค์รองเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไรก็ได้ โดยไม่ถือว่าเป็นเกณฑ์ในการแบ่งแยกประเภทสหกรณ์ เฉพาะวัตถุประสงค์หลักเท่านั้นที่เป็นกฎเกณฑ์ในการแบ่งแยกประเภทสหกรณ์ ทั้งนี้เพราะว่า สหกรณ์เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการอันดีเป็น (need) อย่างเดียวกันหรือเหมือนกัน เพื่อร่วมกันดำเนินธุรกิจหรือวิสาหกิจพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นกฎเกณฑ์ของการกำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์จึงแตกต่างกันกับการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การธุรกิจรูปอื่น เช่น ห้างส่วน บริษัท หรือ รัฐวิสาหกิจ ห้างหุ้นส่วน สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างกว้างขวาง ดังคำที่ว่า "จากไม้จิ้มฟันยันเรือรบ" ส่วนรัฐวิสาหกิจมีวัตถุประสงค์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ หรือตามนโยบายของรัฐ เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มสหกรณ์การประมง กลุ่มสหกรณ์นิคม กลุ่มสหกรณ์ร้านค้า ฯลฯ ตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ปัจจุบันเป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดประเภทสหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียน พ.ศ. 2548 กำหนดไว้ 7 ประเภทดังต่างๆ

¹⁵ กฎกระทรวง กำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ. 2548

2.2.4.1 สหกรณ์การเกษตร¹⁶

เป็นสหกรณ์สำหรับผู้มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ ทำสวน ฯลฯ สหกรณ์การเกษตรนี้ได้วิวัฒนาการมาจากสหกรณ์หาทุนเดิม รวมกับสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเกษตรในท้องถิ่นเดียวกันหรือใกล้เคียง เช่น สหกรณ์ขายข้าว สหกรณ์ที่ดิน และอื่น ๆ เป็นต้น มาเป็นสหกรณ์การเกษตร มีวัตถุประสงค์หลายอย่างครอบคลุมทุกอย่าง การและประกอบอาชีพและการดำรงชีพของสมาชิก โดยดำเนินธุรกิจในลักษณะของการบริการ

(ก) ธุรกิจสินเชื่อ จัดหาเงินทุนมาให้สมาชิกกู้ด้วยการระดมทุนจากสมาชิกทั้งในรูปของการฝากเงินและการถือหุ้นเพิ่ม หาแหล่งเงินกู้ภายนอกเพิ่มเติม เพื่อนำมาดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิก

(ข) ธุรกิจการซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ย พันธุ์พืช ยาปราบศัตรูพืช รวมทั้งเครื่องมือการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตของสมาชิก รวมทั้งเครื่องอุปโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิตมาบริการแก่สมาชิกด้วย

(ค) ธุรกิจการขาย จัดการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกโดยการมาจัดจำหน่ายหรือแปรรูปออกจำหน่าย โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้สมาชิกขายผลผลิตได้ในราคาที่ดี เป็นการช่วยให้ผู้ผลิตสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาสูง การดำเนินการตามขั้นตอนของการผลิตจนถึงกระบวนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จ จะต้องอยู่ในกลุ่มผู้ผลิตเท่านั้น จึงจะสามารถกำหนดราคาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ผลิต

นอกจากธุรกิจที่สำคัญ 3 ประการ ที่กล่าวมาแล้ว สหกรณ์การเกษตรยังจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างฐานะของสมาชิกและครอบครัวรวมทั้งชุมชนด้วย

2.2.4.2 สหกรณ์นิคม

เป็นสหกรณ์ที่สำคัญผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแต่ไม่มีที่ดินเพื่อทำมาหากินหรือน้อยไม่พอประกอบอาชีพ โดยทางรัฐบาลจะมีการจัดสรรที่ดินที่เสื่อมสภาพจากป่าที่สงวนแล้ว ให้ประชาชนเช่าถือครองในประกอบอาชีพ ในสมัยแรกที่มีการจัดตั้งสหกรณ์นิคม¹⁷ สมาชิกของสหกรณ์จะได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ที่ได้รับการจัดสรรนั้น แต่ปรากฏว่ามีสมาชิกจำนวนมากที่ไม่รักษาที่ดินนั้นไว้ โดยมีการนำไปขายต่อให้ผู้อื่น โดยทำให้มีการบุกรุกป่าสงวนเพิ่มมากขึ้นอีก ประกอบมีพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน เกี่ยวกับการจัดสหกรณ์

¹⁶ ดร.ปรีชา สุวรรณทัต.ทรงพล พนาวงศ์ .คำอธิบายกฎหมายสหกรณ์. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด) น.22

¹⁷ คัมภีร์ นับแสง.ปัญหาบังคับใช้กฎหมายสหกรณ์ในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์, นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.2556) น. 54

ในที่ดินพระราชทานตามโครงการในพระราชดำริ ไม่เกี่ยวในการให้กรรมสิทธิ์แก่สมาชิก โดยทุกคนจะได้รับสิทธิ์ครอบครอง และสามารถตกทอดเป็นมรดกถึงลูกหลานได้ ตราใบที่ขังประสงค์จะทำมาหากินถึงหลานได้ ที่ขังประสงค์จะทำมาหากินอยู่ในพื้นที่ของสหกรณ์ หากไม่ทายาทที่จะเข้ารับช่วงมรดก ก็ให้ที่ดินนั้นตกเป็นของสหกรณ์ เพื่อรับบุคคลที่มีความประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำกินได้ เรียกการจัดสหกรณ์ชนิดนี้ว่า สหกรณ์การเช่าที่ดิน

สมาชิกของสหกรณ์ชนิดอีกชนิดหนึ่งที่สามารถได้กรรมสิทธิ์ที่ดินก็คือ สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน ซึ่งจัดขึ้นในที่ดินผืนใหญ่ที่มีผู้เช่าที่ดินทำมาหากินอยู่แล้ว และเจ้าของที่ดินที่ประสงค์จะขายที่ดินนั้นให้แก่ผู้เช่า ซึ่งถ้าผู้เช่าทั้งหมดตกลงและประสงค์ที่จะได้ที่ดิน เหล่านั้นเป็นของตนเอง แต่คิดขาดเรื่องเงินทางราชการ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ก็จะขอมขออนุมัติรัฐบาลจัดหาเงินเพื่อกู้ซื้อที่ดินนั้นไว้และขายให้แก่ผู้เช่าเหล่านั้น โดยวิธีการเช่นนั้น จะต้องเป็นไปตามหลักการและวิธีการสหกรณ์เมื่อผ่อนชำระค่าซื้อเสร็จสิ้น จึงจะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นเป็นของตนเองต่อไป

2.2.4.3 สหกรณ์ประมง

สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งชาวประมงแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ตามลำพังบุคคลเหล่านี้จึงรวมกันโดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันความเป็นมา สหกรณ์ประมงแห่งแรกได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2492 ชื่อว่าสหกรณ์ประมงพิษณุโลกจำกัด ในท้องที่ลำคลองกระบังโป่งนก อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นสหกรณ์ ประมงประเภทน้ำจืด มีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 5 คน ดำเนินการจัดสรรที่ทำกิน การจำหน่าย การแปรรูป และขออนุญาตสัมปทานให้สมาชิกจับสัตว์น้ำได้โดยสะดวก วัตถุประสงค์สหกรณ์ประสงค์ดำเนินการให้ความรู้ทางด้านวิชาการในเรื่องการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม และมีคุณภาพในการเพาะเลี้ยง การเก็บรักษาและการแปรรูปสัตว์น้ำแก่สมาชิกรวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางด้านธุรกิจการประมงคือ การจัดหาเงินทุนให้สมาชิกนำไปลงทุนประกอบอาชีพ การจัดหาวัสดุการประมงจำหน่ายการจัดจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ การรับฝากเงินและสงเคราะห์สมาชิกเมื่อประสบภัยพิบัติ

2.2.4.4 สหกรณ์ร้านค้า

สหกรณ์ร้านค้า คือสหกรณ์ที่มีผู้บริโภครวมกันจัดตั้งเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยจดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ในประเภทสหกรณ์ร้านค้า มีสภาพเป็นนิติบุคคลซึ่งสมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นเจ้าของสมาชิกลงทุนร่วมกันในสหกรณ์ด้วยความสมัครใจเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และเพื่อผดุงฐานะทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะความเป็นมาของสหกรณ์ร้านค้า จัดตั้งขึ้นโดยชาวชนบท

อำเภอเสนา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา¹⁸ ในปี พ.ศ. 2480 และได้เลิกสัมไป ต่อมารัฐบาลได้ช่วยเหลือ มีนโยบายที่จะช่วยเหลือด้านครองชีพให้กับประชาชน โดยการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการ จัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้น ทั้งในชนบท วัตถุประสงค์ สหกรณ์ร้านค้าจะจัดหาสิ่งของและบริการที่ สมาชิกมีความต้องการมาจำหน่าย ช่วยจำหน่ายผลผลิต ผลิตภัณฑ์ของสมาชิก ส่งเสริมและเผยแพร่ ความรู้ทางด้านสหกรณ์ และด้านการค้าให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ปลุกจิตสำนึกให้ สมาชิกรู้จักประหยัด ช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือประสานงานกับสหกรณ์และหน่วยงานอื่นทั้งภายใน และนอกประเทศ ในอันที่จะเกื้อกูลกันและกันประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับทำให้สมาชิกมีสถานที่ ซื้อขายสินค้าจำเป็นตามราคาในชุมชน ซึ่งเป็นสินค้าที่มีคุณภาพเที่ยงตรงในการชั่ง ตวง วัด ตาม ความต้องการของสมาชิก เมื่อสิ้นปีสหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปี สมาชิกจะได้รับเงินปันผลตาม หุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ได้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ การซื้อขายด้วยเงิน สดสินค้าจะมีราคาที่ถูกกว่า สินค้าเงินผ่อน ทำให้สมาชิกมีความรอบครอบในการจัดหาสินค้าราคาถูกมาจำหน่ายเพื่อประโยชน์ ของสมาชิก

2.2.4.5 สหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพ อย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวงและได้รับการจดทะเบียนตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ สามารถกู้ยืมเงิน ได้เมื่อเกิดความจำเป็นตาม หลักการช่วยตนเอง และ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเป็นมาสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งแรกในประเทศไทย จัดตั้งในหมู่ ข้าราชการสหกรณ์และพนักงานธนาคารเพื่อการสหกรณ์ จดทะเบียนเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2492 คือ สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินใจและได้แพร่ไปในหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชนแห่งแรก คือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนแม่มูล จำกัด จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 1 มกราคม 2522 วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์¹⁹ โดยการรับฝากเงินและให้ ผลตอบแทน ในรูปแบบดอกเบี้ยอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์ และโดยการถือหุ้นหัก ณ ที่จ่าย เป็น รายเดือน แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นทั้งหมด เมื่อสิ้นปีทางบัญชีต้อง จ่ายเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่ สมาชิกในอัตราที่กฎหมายกำหนด รวมทั้ง ให้บริการด้านเงินกู้แก่สมาชิกตามความจำเป็น ประโยชน์ที่อัตราที่กฎหมายกำหนด รวมทั้ง ให้บริการด้านเงินกู้แก่สมาชิกตามความจำเป็น

¹⁸ นรากร กันทะภ.รูปแบบทางกฎหมายของสหกรณ์. (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2542)

¹⁹ อธิพิงพงส์ สมบัติสวัสดิ์.ปัญหาเหตุทางกฎหมายการดำเนินการสหกรณ์สหกรณ์ออมทรัพย์. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.2552)

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ เป็นแหล่งเงินฝากและเงินกู้ของสมาชิก ทำให้สมาชิกรู้จักเก็บออมเงิน และไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ ทำให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคงขึ้น

2.2.4.6 สหกรณ์บริการ

สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยมีประชาชนไม่น้อยกว่า 10 คน ที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันโดยยึดหลักการประหยัด การช่วยเหลือตนเองและซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในอาชีพต่อไป ความเป็นมาของสหกรณ์บริการแห่งแรกจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2484 เป็นการรวมตัวกันในกลุ่มผู้มีอาชีพทำไร่ ชื่อสหกรณ์ผู้ทำไร่บ่อสร้าง จำกัดสินใช้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2496 ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์บริการไฟฟ้าหนองแขม จำกัด เป็นสหกรณ์ที่ให้บริการด้านสาธารณูปโภค และในปี พ.ศ. 2497 จัดตั้งสหกรณ์มีคอรัญญิก จำกัด และมีสหกรณ์บริการอีกหลายแบบตามมา เช่น สหกรณ์เคหสถาน สหกรณ์แท็กซี่ สหกรณ์บริการน้ำประปา สหกรณ์ผู้จัดหางานแห่งประเทศไทย ฯลฯ วัตถุประสงค์ ดำเนินธุรกิจด้านบริการตามรูปแบบสหกรณ์ ส่งเสริมสวัสดิการแก่สมาชิกและครอบครัวส่งเสริมการช่วยเหลือตนเองและซึ่งกันและกัน ในหมู่สมาชิก ร่วมมือกับสหกรณ์อื่นและหน่วยงานอื่นเพื่อความก้าวหน้าของกิจการสหกรณ์ ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ สมาชิกมีสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาฝีมือการผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพได้ มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด มีแหล่งรวมซื้อรวมขายผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์ ประกอบอาชีพได้ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อสิ้นปีทางบัญชีถ้าสหกรณ์มีกำไร กำไรสุทธิประจำปี สมาชิกสหกรณ์จะได้รับเงินผลตามหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์

2.2.4.7 สหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์เครดิตยูเนียน คือ สหกรณ์อเนกประสงค์ ตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน เช่นอาศัยในชุมชนเดียวกัน หรือในสถานที่เดียวกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อการรู้จักช่วยเหลือตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกประหยัดและออมเพื่อการรู้จักช่วยเหลือเบื้องต้นและพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงแก่ตนเองและครอบครัว

สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งตามประกาศกฎกระทรวง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะได้รับจดทะเบียน พ.ศ. 2548 วันที่ 4 สิงหาคม 2548 เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมคน เพื่อทำกิจกรรมเรื่องการออมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ในประเทศไทยได้เริ่มจัดตั้งกลุ่มขึ้นแห่งแรกเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2508 กลุ่มเครดิตยูเนียนแห่งศูนย์กลางเทวา และได้แพร่ขยายการจัดตั้งสหกรณ์และกลุ่มเครดิตยูเนียนทั่วประเทศขึ้นจำนวนมากภายใต้ปรัชญาและ

อุดมการณ์สหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่มุ่งจะพัฒนาคนให้ช่วยตนเองและช่วยเหลือตามหลักการและวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งเพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับคือ การรู้จักประหยัดและออม สหกรณ์เครดิตยูเนียนจัดตั้งในชุมชนของสมาชิก สมาชิกของสหกรณ์จึงมีที่สะสมเงินที่สะดวกและรวดเร็วไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปฝากเงินที่ไกล ๆ ถึงเงินจะมีจำนวนน้อยก็ตาม แถมช่วยสร้างความมั่นคงแก่ครอบครัว สหกรณ์เครดิตยูเนียนแต่ละแห่งจะจัดให้มีการบริการในรูปแบบต่างแล้วแต่ความต้องการของสมาชิกและเงินทุนที่สหกรณ์มีอยู่ ซึ่งมีส่วนสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่ครอบครัวและสมาชิก พร้อมทั้งสามารถพัฒนาชุมชนและสังคม กิจกรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนช่วยเหลือให้ประชาชนในชุมชนเกิดการประหยัดและออมเพื่อสร้างกองทุนในชุมชน เพื่อช่วยเหลือบำบัดความทุกข์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้รู้จักการแก้ไขและตัดสินใจช่วยเหลือกันในชุมชน ของตนเอง เป็นการฝึกผู้นำในชุมชน

2.2 ความหมายและ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสหกรณ์²⁰

2.2.1 ความหมายผู้บริหารสหกรณ์

คณะกรรมการสหกรณ์ (ผู้บริหารสหกรณ์) หมายถึง คณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ ให้ทำหน้าที่แทนสมาชิก ซึ่งจะประกอบไปด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 14 คน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นับตั้งแต่เลือกตั้ง แต่ไม่เกิน 2 ปีวาระติดต่อกัน

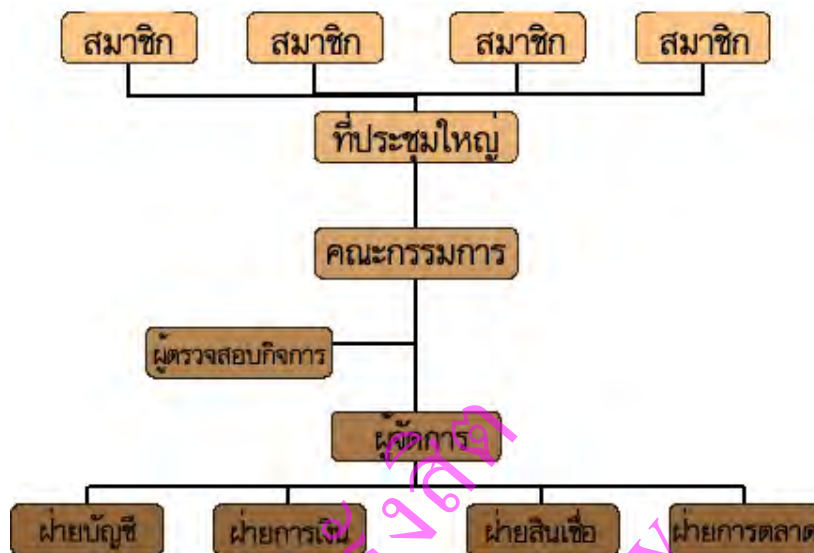
โครงสร้างของสหกรณ์

โครงสร้างของสหกรณ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย สมาชิกรวมตัวกันตั้งสหกรณ์นั้น โดยร่วมกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านเงินทุน ด้านการผลิตและการจำหน่ายเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักเกณฑ์สหกรณ์ สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์แต่เนื่องจากสมาชิกทุกคนไม่สามารถร่วมกันบริหารงานสหกรณ์ได้ จำเป็นต้องจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์ รวมทั้งจัดจ้างผู้จัดการและเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานจัด โครงสร้างสหกรณ์ตามแผนผังข้างต้นเป็นการ

²⁰ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. บทบาท ภารกิจ หน้าที่คณะกรรมการดำเนินสหกรณ์. <http://www.cad.go.th/download/>.

จัดแบ่งส่วนงาน หน้าที่ความรับผิดชอบและจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ใน
สหกรณ์ ดังนี้

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

รูปที่ 2.1 โครงสร้างสหกรณ์²¹

ที่มา :กรมตรวจบัญชี : <http://coop.eco.ku.ac.th/coopeco/learning1/one9.html>

2.2.1.1 สมาชิก²²

สมาชิกสหกรณ์ทุกคนมีสิทธิ์เสมอภาคกันในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยมีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อเสนอความคิดเห็น หรือออกเสียงเพื่อลงคะแนนในเรื่องต่างหนึ่งคนต่อหนึ่งเสียงและมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ หรือคำสั่งของสหกรณ์ รวมทั้งสอดส่อง ดูแลกิจการสหกรณ์ให้พัฒนาและเจริญรุ่งเรืองโดยร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

2.2.1.2 ที่ประชุมใหญ่

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะเรียกประชุมใหญ่สามัญปีละ 1 ครั้ง ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ต้องมีสมาชิกประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 100 คน ในกรณีเป็นการประชุมใหญ่โดยผู้แทน

²¹ กรมตรวจบัญชี .บทบาท หน้าที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ .

<http://coop.eco.ku.ac.th/coopeco/learning1/one9.html> 5 พฤศจิกายน 2015.

²²พระราชบัญญัติสหกรณ์.พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 .

<http://www.sanpatongcoop.net/document/law.16> พฤศจิกายน พ.ศ. 2016

สมาชิกต้องมีผู้แทนสมาชิกรวมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 100 คน ในกรณีเป็นการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกต้องมีผู้แทนสมาชิกรวมประชุมใหญ่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินัย ตัดสินใจ และลงมติเรื่องทั้งปวงที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของสหกรณ์ โดยถือเอามติเสียงข้างมากตามหลักประชาธิปไตย

2.2.1.3 ผู้ตรวจสอบกิจกรรม

ที่ประชุมใหญ่สหกรณ์เลือกตั้งสมาชิก หรือบุคคลภายนอกที่เป็นผู้มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถในด้านธุรกิจ การเงิน การบัญชี การเศรษฐกิจ หรือการสหกรณ์ เพื่อเป็นผู้ตรวจสอบกิจการโดยมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานสหกรณ์ แล้วเสนอรายงานผลการตรวจสอบประจำเดือนต่อ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนิน รวมทั้งเสนอรายงานผลการตรวจสอบประจำเดือนต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ รวมถึงเสนอรายงานผลการตรวจสอบประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่สหกรณ์

2.2.1.4 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ที่ประชุมใหญ่สหกรณ์เลือกตั้งสมาชิกเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์รวมถึงกำกับ ดูแลและติดตามการปฏิบัติงานของผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์สามารถเอื้อประโยชน์แก่บรรดาสมาชิกและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

2.2.1.5 ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้ง หรือจัดจ้างเป็นผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการทั่วไป และรับผิดชอบเกี่ยวกับบรรดากิจการประจำของสหกรณ์ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนดำเนินงานที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กำหนด รวมถึงอาจพิจารณาจัดจ้างเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามความจำเป็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ เจ้าหน้าที่บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน เป็นต้น เพื่อปฏิบัติงานในสหกรณ์ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้จัดการสหกรณ์

2.2.2 บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์²³

2.2.2.1 ความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการดำเนินสหกรณ์

²³ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. บทบาท ภารกิจ หน้าที่คณะกรรมการดำเนินสหกรณ์ .<http://www.cad.go.th/download/5>
พฤศจิกายน 2015

สมาชิกรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นโดยร่วมกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านเงินทุนการผลิต และการจำหน่ายเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนจึงเป็นเจ้าของกิจการสหกรณ์ แต่เนื่องจากสมาชิกทุกคนไม่สามารถร่วมกันบริหารงานสหกรณ์ได้จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง หรือสรรหาสมาชิกซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์ โดยพัฒนาสหกรณ์ให้เจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้ามั่นคง สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่มวลสมาชิก

2.2.2.2 ที่มาของกรรมการดำเนินการสหกรณ์

คือคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคแรก ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นไม่เกิน 14 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก

นอกจากนี้ ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ กล่าวคือ ให้กรรมการดำเนินการเลือกตั้งระหว่างกันเองขึ้นดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการ 1 คน หรือหลายคน เลขานุการ 1คนและหรือเหรัญญิก 1 คน นอกจากนั้นกรรมการ และปิดประกาศให้ทราบ โดยทั่วกัน ณ สำนักงานของสหกรณ์

ทั้งนี้ สหกรณ์จะจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการด้วยการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมและความเหมาะสม รวมทั้งคำนึงถึงสิทธิของสมาชิก ในการเลือกตั้ง โคนต้องไม่ขัดกับกฎหมาย และข้อบังคับสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่และมีสมาชิกและมีสมาชิกจำนวนมาก โดยอาจจะใช้วิธีให้สมาชิกในแต่ละเขต หรือพื้นที่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือสรรหาบุคคลที่จะเป็นกรรมการที่เป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในเบื้องต้น ก่อนกำหนดวันประชุมใหญ่สหกรณ์ โดยนำรายชื่อบุคคลเหล่านั้นต่อที่ประชุมต่อที่ประชุมใหญ่สหกรณ์เพื่อเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต่อไป เป็นต้น ด้วยวิธีการที่สหกรณ์สามารถกระทำได้ต่อเมื่อมีการกำหนดระเบียบของสหกรณ์ ว่าด้วยการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่สหกรณ์ด้วย

2.2.2.3 คุณสมบัติของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์²⁴

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นอกจากจะต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์และได้รับเลือกตั้งจาก ที่ประชุมใหญ่สหกรณ์และเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ

²⁴ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. บทบาท ภารกิจ หน้าทีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์.

- (1) มีความศรัทธาในแนวคิดคุณค่า อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์
- (2) ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น
- (3) อุทิศตนเพื่องานสหกรณ์ด้วยความสุจริต เสียสละ และมีความรับผิดชอบ
- (4) มีภาวะผู้นำ มีความพร้อมและเต็มใจที่ปฏิบัติหน้าที่กรรมการดำเนินการสหกรณ์
- (5) รับฟังความคิดเห็น และยอมรับในเหตุผลของผู้อื่น
- (6) มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์และด้านอื่น ๆ

2.2.2.4 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2553 มาตรา 50 วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบ 1 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวน 1 ใน 2 ของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมด โดยวิธีจับสลากและให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ รวมถึง มาตรา 50 วรรคสามให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

นอกจากนี้ ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ กล่าวคือ ภายหลังกรรมการดำเนินการออกจากตำแหน่งโดยวิธีจับสลาก ในปีต่อไปให้กรรมการดำเนินการที่อยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ หรืออยู่นานที่สุดออกจากตำแหน่งสลับกันไปทุกๆ ปี และเมื่อครบกำหนดแล้วหากยังไม่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่ ให้คณะกรรมการดำเนินการชุดเดิม รักษาการจนกว่าจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่แต่ต้องไม่เกิน 150 วัน นับแต่วันครบวาระในกรณีที่กรรมการดำเนินการต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้กรรมการดำเนินการที่ได้รับเลือกตั้งใหม่อยู่ในตำแหน่งได้เช่นเดียวกับกรรมการดำเนินการชุดแรก และดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 50 วรรคสอง

2.2.2.5 การพ้นจากการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยสาเหตุหลายประการ ดังนี้

- 1) การพ้นจากตำแหน่งตามวาระ²⁵

²⁵ เพิ่งอ้างถึง, น.30

พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 วรรคสอง และวรรคท้าย กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระเมื่อ

- (1) อยู่ในตำแหน่งครบ 2 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง หรือ
- (2) อยู่ในตำแหน่งครบ 1 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง แล้วถ้าจับสลากออกจากตำแหน่ง หรือ

(3) อยู่ในตำแหน่งครบวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทนในตำแหน่งที่ว่าง

2) การลาออก

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ทุกตำแหน่งมีสิทธิที่จะลาออกได้ โดยแสดงเจตนาขอลาออกเป็นหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการดำเนินการ หรือยื่นต่อที่ประชุมของสหกรณ์ ซึ่งมีผลให้พ้นจากตำแหน่งโดยทันที เว้นแต่จะกำหนดวันทีลาออกไว้ หากไม่เกินกว่าวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการดำเนินการที่ขอลาออกไปให้เป็นไปตามนั้น

3) การขาดจากสมาชิกภาพ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคแรก กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จากสมาชิก ดังนั้นกรรมการดำเนินการคนใดที่ขาดจากสมาชิกย่อมพ้นจากตำแหน่งโดยทันที ด้วยถือว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับสหกรณ์แล้ว

4) การเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ประจำสหกรณ์²⁶

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดไว้ว่า กรรมการดำเนินการคนใดเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ประจำในสหกรณ์ คือ เป็นเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากการเป็นทั้งกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในเวลาเดียวกันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน และการใช้อำนาจในการพิจารณาเรื่องที่เป็นส่วนได้เสียระหว่างกรรมการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ได้

5) การตกเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ไม่ว่าเงินต้นหรือดอกเบี้ย

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดไว้ว่า กรรมการดำเนินการคนใดตกเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ไม่ว่าเงินต้น หรือดอกเบี้ยต้องพ้นจากตำแหน่ง

การกระทำที่ถือเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ไม่ว่าเงินต้น หรือดอกเบี้ย คือ

- (1) ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้

หรือ

²⁶ เพิ่งอ้างถึง, น.32

- (2) ชำระหนี้ต้นตรงตามเวลา แต่ชำระดอกเบี้ยไม่ตรงตามเวลา หรือ
- (3) ชำระหนี้ดอกเบี้ยตรงตามเวลา แต่ชำระต้นไม่ตรงตามเวลา
- 6) ที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ

หรือรายบุคคล

ประชุมใหญ่มีอำนาจในการถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือ เป็นรายบุคคล ในกรณี

- (1) กระทำโดยทุจริตต่อหน้าที่
- (2) จงใจกระทำการใดโดยผิดกฎหมาย ขอบังคับ ระเบียบสหกรณ์ กระทำหรือละเว้น กระทำ โดยประมาทเลินเล่ออันเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง
- (3) กระทำการใดอันเป็นการประกอบธุรกิจ ซึ่งมีลักษณะแข่งขันกับกิจการของสหกรณ์

(4) ทั้งนี้ การลงมติให้ลือเสียงข้างมากข้างมากของที่ประชุมใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ ซึ่งมีผลให้กรรมการดำเนินการที่ถูกที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันทีและไม่สามารถสมัครเป็นกรรมการดำเนินการที่ถูกที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนเพราะเหตุอื่นต้องพ้นจากตำแหน่งเช่นเดียวกัน แต่อาจสมัครเป็นกรรมการดำเนินการได้อีก

7) นายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือเป็นรายบุคคลพ้นจากตำแหน่ง

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 22 (4) กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือเป็นรายบุคคลพ้นจากตำแหน่ง ในกรณีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือสหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการ หรือฐานะทางการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานการตรวจสอบซึ่งมีผลให้ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันที และไม่สามารถสมัครเป็นกรรมการดำเนินการได้อีก เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 53 (3)

8) ขาดการประชุมคณะกรรมการโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ข้อบังคับสหกรณ์อาจกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการพ้นตำแหน่ง เพราะเหตุขาดการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่

กับการพิจารณาของแต่ละสหกรณ์ โดยระบุจำนวนครั้งที่กรรมการดำเนินการขาดประชุมแล้วมีผล
ต้องพ้นจากตำแหน่งให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการเกิดข้อขัดแย้งในภายหลัง

หน้าที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

(1) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542²⁷ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553
กำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

มาตรา 51 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการ และ
เป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการที่คณะกรรมการสหกรณ์จะ
มอบหมายให้กรรมการคนหนึ่ง หรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนได้

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 51 เป็นอำนาจในการดำเนินกิจการทั้งปวงของ
สหกรณ์ ซึ่งเป็นตามที่กำหนดในข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

มาตรา 54 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญปี
ละ 1 ครั้ง ภายใน 150 วันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 51 เป็นอำนาจในการดำเนินกิจการทั้งปวงของ
สหกรณ์ ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ ระเบียบ มาติ และคำสั่งของสหกรณ์

มาตรา²⁸ 54 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมสามัญ ซึ่ง
ต้องใช้มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประธานกรรมการ หรือรองประธานกรรมการ
หรือกรรมการคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจเรียกประชุมใหญ่สามัญด้วยตนเองไม่ได้

มาตรา 55 วรรคแรก เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการดำเนินการ
สหกรณ์จะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้ แต่ถ้านายทะเบียนสหกรณ์มีหนังสือแจ้งให้เรียก
ประชุมใหญ่วิสามัญ หรือในกรณีที่สหกรณ์ขาดทุนเกินกึ่งของจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว ต้อง
เรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยมิชักช้าแต่ไม่เกิน 30 วันนับตั้งแต่สหกรณ์รับทราบ

วรรคสอง สมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่า 100 คน หรือผู้แทนสมาชิกในกรณีที่มิใช่ผู้แทนสมาชิกตามมาตรา 56 ซึ่งมี
จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือน้อยกว่า 50 คนลงรายชื่อทำ
หนังสือร้องขอต่อ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญอีก

²⁷กรมส่งเสริมสหกรณ์ .พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542.webhost.cpd.go.th/lampang/images/p-sahakorn.doc. 8
ตุลาคม 2515

²⁸ เพิ่งอ้างถึง,น.34

พรรคท้าย ในกรณีสมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์เป็นผู้ร้องขอให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญวิสามัญ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายใน 30 นับแต่วันที่รับร้องขอ ถ้าคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควร

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 55 เป็นอำนาจในการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ตามที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เห็นสมควร ซึ่งต้องใช้มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เช่นเดียวกับการเรียกประชุมใหญ่สามัญ สมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกไม่สามารถเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้หากแต่ร้องต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ เว้นแต่ กรณีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญตามที่สมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกร้องขอภายในระยะเวลาที่กำหนด นายทะเบียนสหกรณ์สามารถเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ตามที่เห็นสมควร

2.2.2.6.อำนาจหน้าที่ตามบังคับสหกรณ์

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ กับทั้งในทางอันจะทำให้เกิดความจำริญแก่สหกรณ์ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้²⁹

- (1) พิจารณาในเรื่องการรับสมาชิกและสมาชิกออกจากสหกรณ์ ตลอดจนดูแลให้สมาชิกปฏิบัติกรต่าง ๆ ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ หรือคำสั่งของสหกรณ์
- (2) พิจารณาดำเนินการเรื่องผลิตผลและผลิตภัณฑ์ของสมาชิก หรือที่ซื้อจากสหกรณ์อื่น หรือบุคคลอื่นเพื่อจำหน่าย
- (3) พิจารณาดำเนินการเรื่องการจัดซื้อสิ่งของที่บรรดาสมาชิกความต้องการมาจำหน่าย
- (4) วางข้อกำหนดและระเบียบวิธีการจ่ายน้ำ และการให้บริการต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดค่าเช่า ค่าบริการอื่น ๆ ที่สมาชิกต้องชำระ
- (5) พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อเสนอที่ประชุมขออนุมัติงดเว้นค่าบำรุงที่ดิน

²⁹ เพิ่งอ้างถึง,น.36

- (6) พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อเสนอที่ประชุมใหญ่ของอนุมัติงเว้น
คำบำรุงที่ดิน
- (7) พิจารณาดำเนินการเรื่องการจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องจักรกล ปศุสัตว์
เกี่ยวกับการผลิตหรือโรงงานอุตสาหกรรม
- (8) พิจารณาเรื่องการรับฝาก การกู้ยืมเงิน และการฝาก หรือลงทุนเงินของ
สหกรณ์
- (9) กำหนดและดำเนินการเกี่ยวกับการประชุม การเสนองบดุลและ
รายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่
- (10) เสนอแนะการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่อนุมัติ
- (11) เสนอแผนงานและงบประมาณรายประจำปีให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ
- (12) พิจารณามอบอำนาจในการดำเนินงานให้แก่กรรมการดำเนินการ
ผู้จัดการและบุคคลที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม
- (13) พิจารณากำหนดตัวเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ให้ปฏิบัติหน้าที่แทน
ผู้จัดการ
- (14) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง หรือจ้าง และกำหนดค่าตอบแทนของ
ผู้จัดการ ตลอดจนควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้จัดการให้เป็นการถูกต้อง
- (15) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง และกำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้ตรวจสอบ
กิจการ
- (16) กำหนดระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์
- (17) จัดให้มีและดูแลให้เรียบร้อยซึ่งบรรดาทะเบียน สมุดบัญชีเอกสาร
ต่าง ๆ และบรรดาอุปกรณ์ดำเนินงานสหกรณ์
- (18) พิจารณาให้สหกรณ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกและออกจากชุมชน
สหกรณ์ และองค์การอื่น
- (19) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการ หรือ
คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการสหกรณ์
- (20) วิเคราะห์และปฏิบัติตามหนังสือของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนาย
ทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์
มอบหมาย
- (21) พิจารณาให้ความเที่ยงธรรมแก่บรรดาสมาชิก ผู้ตรวจสอบกิจการ
ความเห็นของผู้จัดการ และสมาชิกเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์

(22) พิจารณารายงานของคณะกรรมการอื่น ผู้ตรวจสอบกิจการ ความเห็นของผู้จัดการและสมาชิกเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์

(24) ฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือ ประนีประนอมยอมความหรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณาชี้ขาด

(25) พิจารณาดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังระบุไว้ใน วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

(26) พิจารณาแต่งตั้งกรรมการดำเนินการเป็นผู้แทนสหกรณ์เพื่อเข้า ประชุมใหญ่และออกเสียงในการประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุม สหกรณ์ และองค์การอื่นซึ่งสหกรณ์นี้เป็นสมาชิกทั้งนี้ ให้เป็นตามที่ข้อบังคับของสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ และองค์การอื่นซึ่งสหกรณ์นี้เป็นสมาชิก

(27) พิจารณามอบหมายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานให้แก่ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้จัดการและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตามความเหมาะสม

2.3 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสหกรณ์ของต่างประเทศ

2.3.1 สหกรณ์ของประเทศเกาหลี³⁰

1) วัตถุประสงค์ของการตรากฎหมาย

วัตถุประสงค์สำคัญของการออกกฎหมาย คือ เพื่อจะยังให้เกิดพัฒนาการทางเศรษฐกิจของ ชาติให้สมดุลกัน โดยเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรให้สูงขึ้น รวมทั้งเผยแพร่ความเจริญทางทรัพย์สินและ ทางธรรมในหมู่ประชาชนผู้ประกอบการเกษตร โดยผ่านสหกรณ์

อาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายต้องการที่จะใช้สหกรณ์เป็นกลไกสำคัญทาง เศรษฐกิจและสังคม ประชาชนชาวเกาหลี โดยอุดหนุนให้มีการกระจายรายได้ของคนในชาติให้ สมดุลกันนั่นเอง

2) สถานะภาพและการจัดตั้งสหกรณ์

(1) สถานะภาพของสหกรณ์ในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี สหกรณ์ที่ได้จดทะเบียน แล้ว ย่อมมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีภูมิลำเนาของตนเองได้ ณ ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหม่ของสหกรณ์

³⁰ ธนวินท์ งามวงษ์น้อย, ปัญหและอุปสรรคทางกฎหมายในการดำเนินกิจการสหกรณ์ ศึกษากรณี การดำเนินกิจการ ของสหกรณ์ ,มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2556, น.69

และชุมนุมสหกรณ์นั้น และสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นจะต้องถือหลักการให้บริการแก่
มวลสมาชิกสูงสุดและเสมอภาคกัน และห้ามมิให้ทำกิจกรรมแสวงหากำไรหรือเก็งกำไรกัน

(2) การจัดตั้งสหกรณ์ในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ขั้นตอนการจัดตั้งพอสรุป
ขั้นตอนได้ คือ

(ก) บุคคลอาชีพเกษตรกรจำนวน 20 คนหรือมากกว่า ซึ่งเรียกว่า "คณะผู้
จัดตั้ง" มาร่วมกันเป็นผู้จัดตั้งหรือผู้ก่อตั้งสหกรณ์

(ข) จัดประชุมผู้ก่อตั้งคณะผู้จัดตั้งเป็นการขึ้นต้น กลางคือคณะผู้จัดตั้งมา
ประชุมเบื้องต้น และที่ประชุมจะต้องทำข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะเสนอจดทะเบียนจัดตั้งและจัด
รายงานประชุมด้วย แล้วให้ความเห็นชอบข้อบังคับและรายการประชุม

(3) คณะผู้จัดตั้งจะต้องนำข้อบังคับและรายงานการประชุมที่ผ่านการเห็นชอบจากที่
ประชุมคณะผู้จัดตั้งแล้วไปจดทะเบียน โดยข้อบังคับของสหกรณ์จะต้องมีรายการถูกต้องตามที่
กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ ข้อบังคับต้องมีรายงานต่อไปนี้ คือ

- (3.1) วัตถุประสงค์
- (3.2) ชื่อสหกรณ์
- (3.3) แคนสหกรณ์
- (3.4) ที่ตั้งสำนักงาน
- (3.5) คุณสมบัติสมาชิก วิธีการรับสมาชิกและการขาดสมาชิก
- (3.6) มูลค่าหุ้น จำนวนหุ้นที่สมาชิกคนหนึ่งจะถือได้ การชำระค่าหุ้นของ
หุ้นที่สมาชิกแต่ละคนถือ
- (3.7) กำหนดค่าใช้จ่ายที่มวลสมาชิก จะต้องชำระและกำหนดเบี้ยปรับเมื่อ
ไม่ปฏิบัติตาม
- (3.8) จำนวนและวิธีการคำนวณเงินสำรอง
- (3.9) วิธีการเงินและการบัญชี
- (3.10) ปีการเงินและการบัญชี
- (3.11) ประเภทของธุรกิจที่จะดำเนินการและวิธีดำเนินการ
- (3.12) ที่ประชุมใหญ่ และที่ประชุมใหญ่ซึ่งมีอำนาจพิจารณาตัดสิน
สมาชิกที่ได้รับมอบอำนาจ การแต่งตั้งถอดถอนพนักงานเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์
- (3.13) วิธีการบอกกล่าวเป็นทางการ
- (3.14) เรื่องที่จะต้องกำหนดในบทเพิ่มเติม คือ

(ก) กำหนดเวลาดำรงอยู่ของสหกรณ์สมาคมหนึ่ง และมูลเหตุที่ต้องเลิกสหกรณ์ ในกรณีที่ได้กำหนดเวลาและมูลเหตุเช่นนั้น ไว้ล่วงหน้า

(ข) ชนิด จำนวน และมูลค่าทรัพย์สิน ชื่อที่อยู่ของผู้ลงทุนจำนวนหุ้นที่จะต้องออกให้แก่ผู้ลงทุน และเงื่อนไขการขายคืนสิ่งของนั้น ถ้ามีคนใดคนหนึ่งให้คำมั่นว่าเขาจะลงทุนเป็นสิ่งที่ของเมื่อจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเรียบร้อยแล้ว

(ค) ชนิด จำนวน และมูลค่าทรัพย์สิน ชื่อที่อยู่ของผู้ลงทุนจำนวนหุ้นที่จะต้องออกให้แก่ผู้ลงทุน และเงื่อนไขการขายคืนสิ่งของนั้น ถ้ามีคนใดคนหนึ่งให้คำมั่นว่าเขาจะมอบทรัพย์สิน ให้เมื่อจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเรียบร้อยแล้ว

(4) จัดประชุมใหญ่จัดตั้งสหกรณ์ กล่าวคือเมื่อจดทะเบียนข้อบังคับเสร็จแล้ว คณะผู้จัดตั้งเรียกสมาชิก ทั้งหมดมาประชุมใหญ่ดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการและผู้เป็นประธานสหกรณ์ ซึ่งกรรมการเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง กรรมการอีก 6 คน ถึง 8 คน และที่ประชุมต้องตั้งผู้ตรวจสอบบัญชี 2 คนด้วย

(5) เมื่อดำเนินการจัดประชุมใหญ่จัดตั้งสหกรณ์เสร็จแล้ว หลังจากนั้นทางคณะผู้จัดตั้งต้องดำเนินการมอบงานกิจการทั้งปวงให้กับประธานคณะกรรมการสหกรณ์โดยมิชักช้า เมื่อประธานกรรมการรับมอบกิจการดังกล่าวแล้ว จะต้องเรียกเก็บเงินค่าหุ้นที่สมาชิกจองไว้ครั้งแรก และหากผู้ให้คำมั่นว่าจะให้คำมั่นว่าจะลงทุนเป็นสิ่งที่ของก็ต้องส่งมอบสิ่งของนั้นภายในเวลากำหนดชำระค่าหุ้นครั้งแรกด้วย

(6) ให้ประธานกรรมการสหกรณ์ต้องจัดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์และจดทะเบียนสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้ภายใน 2 สัปดาห์นับแต่วันชำระหุ้นครั้งแรก คือ

- (6.1) จำนวนหุ้นทั้งหมดและจำนวนลงทุนทั้งหมด
- (6.2) วันจดทะเบียนและวันจัดตั้งสหกรณ์
- (6.3) ภูมิลำเนาที่อยู่ และรายชื่อของกรรมการเจ้าหน้าที่

3) การดำเนินกิจการของสหกรณ์ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตธุรกิจที่กฎหมายกำหนดไว้ กฎหมายว่าด้วย สหกรณ์การเกษตรของสาธารณรัฐเกาหลี³¹ กฎหมายกำหนดธุรกิจที่สหกรณ์สามารถดำเนินการได้ คือ

- (1) ให้บริการแนะนำเกี่ยวกับการผลิต และการดำรงชีพ
- (2) ธุรกิจการซื้อร่วมกัน
- (3) ธุรกิจการซื้อร่วมกัน

³¹ วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์, (2550) การสหกรณ์ในประเทศไทย เกาหลี ประมวลสารวิชาการสหกรณ์นานาชาติ หน้าที่ 11-15

- (4) ธุรกิจสินเชื่อ เช่น รับฝากเงิน ให้กู้ยืม เรียกเก็บเงินตามเช็คหรือตัวเงินภายในประเทศ เป็นตัวแทนของรัฐ องค์การสาธารณะ หรือธนาคาร
- (5) ธุรกิจร่วมใช้ประโยชน์
- (6) ธุรกิจประกันภัยของสหกรณ์
- (7) ธุรกิจแปรรูปสินค้าชนบท
- (8) บริการทางการขาย
- (9) ธุรกิจร่วมค้า หรือร่วมตกลง
- (10) ธุรกิจซึ่งอยู่ในเนื้อหาของที่กล่าวมา
- (11) ธุรกิจที่ชุมนุมสหกรณ์มอบหมายให้ทำ
- (12) ธุรกิจที่รัฐบาลมอบหมายให้ทำ
- (13) ธุรกิจอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ซึ่งรัฐมนตรีอนุมัติ

กล่าวโดยสรุป คือ กฎหมายสหกรณ์ของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งจริงแล้วแนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์ในประเทศเกาหลี กล่าวได้ว่ามีมาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2444 คือ มีกลุ่มต่าง ๆ ที่ดำเนินงานคล้ายขบวนการสหกรณ์ และมีบทบาทอยู่ตามชนบททั่ว ๆ ไปทั้งประเทศเกาหลี กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ได้ตั้งขึ้นระหว่างผู้อาสาสมัครเพื่อช่วยปรับปรุงแก้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจ และสังคมระหว่างพวกเขาด้วยกันในระหว่างที่ญี่ปุ่นปกครองประเทศเกาหลีอยู่นั้น สหกรณ์ของประเทศเกาหลีได้มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2463 กล่าวคือ มีการจัดตั้งสมาคมองค์การเพื่อการเกษตรขึ้นหลายองค์การหลายประเภท โครงสร้างสหกรณ์เกาหลีเนื่องจากประเทศเกาหลีเป็นประเทศเกษตรกรรม โดยในระยะแรกที่มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นก็เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นก่อนเป็นพื้นฐาน และมีได้มีการแบ่งเป็นประเภทสหกรณ์ไว้แต่อย่างใดจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2500 ได้มีพระราชบัญญัติสหกรณ์การเกษตรเป็นกฎหมายรองรับจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. 2504 มีการควมรวมธนาคารเพื่อการเกษตรกับสหกรณ์การเกษตร เริ่มจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติปี พ.ศ. 2505 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์การประมง

ปี พ.ศ. 2523 ก็ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติสหกรณ์การปศุสัตว์ออกใช้บังคับ และโอนสหกรณ์การปศุสัตว์ซึ่งเดิมได้ตั้งขึ้นโดยอาศัยพระราชบัญญัติสหกรณ์การเกษตรออกมาตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตรออกมาตั้งเป็นสหกรณ์ประเภทใหม่เพิ่มขึ้น เรียกว่า สหกรณ์การปศุสัตว์ นอกจากนี้ยังมีธุรกิจอีกประเภทหนึ่งคือ เครดิตยูเนียนที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งที่ทำหน้าที่ในด้านธุรกรรมการเงินกับสมาชิก ได้จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยพระราชบัญญัติยูเนียนในปี พ.ศ.

2515 ประเภทสหกรณ์ในประเทศเกาหลี ปัจจุบันสหกรณ์ในประเทศเกาหลีสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ สหกรณ์การเกษตร เครดิทยูเนียน สหกรณ์ประมง สหกรณ์การปศุสัตว์

2.3.2 สหกรณ์ของประเทศญี่ปุ่น³²

1) วัตถุประสงค์ของการตรากฎหมาย

กฎหมายสหกรณ์ของญี่ปุ่น ได้มีการบัญญัติไว้ว่า "กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเจริญอันเหมาะสมของระบบสหกรณ์ ซึ่งจะมีผลให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น ซึ่งผลผลิตเกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งจะเป็นผลให้มาตรฐานการดำรงชีวิตและการเศรษฐกิจของเกษตรกรไทยสูงขึ้น รวมทั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดพัฒนาการร่วมกันของเศรษฐกิจแห่งชาติ" กล่าวคือกฎหมายสหกรณ์ของญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์สำคัญโดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนแจ้ง เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยเป็นการยกระดับสหกรณ์ให้ได้มาตรฐาน

2) สถานะภาพและการจัดตั้งสหกรณ์

(2.1) สถานะภาพของสหกรณ์ในประเทศญี่ปุ่น ได้มีการให้สหกรณ์การเกษตร และชุมนุมสหกรณ์การเกษตร ซึ่งต่อไปจะมีการเรียกรวมกันว่า สหกรณ์เป็นนิติบุคคลและถิ่นที่อยู่ของสหกรณ์นั้นสหกรณ์หนึ่งย่อมได้แก่สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของสหกรณ์นั้น โดยต้องมีการกำหนดในการทำธุรกิจว่า "สหกรณ์ย่อมมีวัตถุประสงค์ในการทำธุรกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกมากที่สุดของตนแก่มวลสมาชิกและแก่มวลสหกรณ์สมาชิกและสหกรณ์ จะต้องไม่ยอมให้ดำเนินธุรกิจของตนเพื่อมุ่งแสวงหากำไร

ดังนั้น สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในประเทศญี่ปุ่นนั้นจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลต่างหากจากบุคคลธรรมดา ให้มีภูมิลำเนาของตนเองได้ และที่สำคัญการประกอบธุรกิจของสหกรณ์ต้องเป็นไปตามหลักการของสหกรณ์สากล คือเน้นวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการสหกรณ์เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกในด้านการบริการและสหกรณ์ไม่มีวัตถุประสงค์แสวงหากำไร โดยเด็ดขาดเช่นเดียวกับประเทศไทย

(2.2) การจัดตั้งสหกรณ์ของประเทศญี่ปุ่น

การจัดตั้งสหกรณ์ของประเทศญี่ปุ่นพอสรุปขั้นตอนได้ ดังนี้

³² เอกสารการสอนชุดวิชาสหกรณ์ปริียบเทียบ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

³³ เพิ่งอ้างถึง, น.41

(1).จะต้องมีบุคคลธรรมดาจำนวนตั้งแต่ 15 คน หรือมากกว่านี้ในกรณีการจัดตั้งสหกรณ์ หากเป็นกรณีก่อตั้งขุมนุสสหกรณ์ให้สหกรณ์ต้องมีจำนวนสองสมาคมหรือมากกว่าทำการในฐานะผู้ก่อตั้ง ซึ่งเรียกว่า "คณะผู้ก่อตั้งสหกรณ์"

(2).การจัดตั้งประชุมก่อตั้งเบื้องต้น คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จะต้องมีหน้าที่ในการดำเนินการในเรื่องดังคือ

(ก)จัดทำหนังสือเชิญชวน กำหนดคุณสมบัติผู้ที่จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น

(ข) มีหนังสือบอกกล่าวชี้ชวนให้ชื่อหุ้นพร้อมและแจ้งวันเวลาสถานที่ที่จะจัดประชุมเตรียมการก่อตั้ง โดยจะต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์ก่อนประชุม

(ค) ในที่ประชุมต้องเลือกตั้ง "คณะทำงานร่างข้อบังคับ" ของสหกรณ์และต้องมีจำนวน 15 คน หรือมากกว่าในกรณีสหกรณ์การเกษตร และจะต้องมีจำนวนสองสมาคมหรือมากกว่าในกรณีของขุมนุสสหกรณ์การเกษตร และวิธีลงมติของที่ประชุมก่อตั้งเบื้องต้นนี้จะถือเสียงข้างมากหรือบางส่วนของสหกรณ์ที่เข้าร่วมประชุม

(3).การประชุมใหญ่ก่อตั้ง เมื่อคณะทำงานร่างข้อบังคับได้ร่างข้อบังคับเสร็จแล้ว คณะผู้จัดตั้งจะต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ก่อตั้งสหกรณ์ โดยให้ออกหนังสือเรียกประชุมพร้อมกันครั้งแรก กำหนดวัน เวลา สถานที่ประชุม โดยกำหนดเวลาจะต้องไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์ก่อนวันนัดประชุมนั้นแก่สมาชิก กิจการที่ประชุมใหญ่ก่อตั้งจะต้องจัดให้มีคือ

(ก) การให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับร่างข้อบังคับ

(ข) การให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับแผนดำเนินธุรกิจ

(ค) การตัดสินใจเรื่องอื่นที่นำเสนอที่ประชุมใหญ่ให้พิจารณาลงมติ
วิธีการลงมติของที่ประชุมใหญ่ก่อตั้ง ต้องใช้วิธีลงมติด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จำนวน 2 ใน 3 หรือมากกว่าของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม จึงมีผลบังคับใช้ได้และองค์ประชุมต้องมีจำนวนครึ่งหนึ่งหรือมากกว่าของบุคคลที่มีสมาชิก และของผู้ที่ได้เสนอคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ว่าเห็นชอบในการก่อตั้งสหกรณ์ในวันที่ประชุมนั้น

อนึ่ง ในการประชุมนี้ ผู้ที่ได้เสนอเห็นชอบการก่อตั้งมีอำนาจที่จะใช้สิทธิออกเสียงลงมติหรือสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้โดยเขียนเป็นหนังสือหรือโดยผู้รับมอบฉันทะแต่กฎหมายกำหนดตัวบุคคลผู้รับมอบฉันทะจะเป็นบุคคลภายนอกไม่ได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องเป็นบุคคลในครอบครัวสมาชิก หรือผู้ที่เป็นสมาชิกด้วยกันเท่านั้น แม้เป็นสมาชิกสมทบก็เป็นผู้มอบฉันทะได้

แต่หากเป็นของไทย ไม่ว่าจะเป็นการประชุมชนิดใด ของสหกรณ์ กฎหมาย ห้ามมิให้มอบฉันทะให้แก่กันไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะเป็นไม่กี่ตาม

4) การขอความเห็นชอบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการก่อตั้งสหกรณ์ กล่าวคือ เมื่อเสร็จการประชุมใหญ่ก่อตั้งแล้ว คณะผู้จัดตั้งจะต้องรีบดำเนินการยื่นคำขออนุมัติ พร้อมกับแนบข้อบังคับและแผนดำเนินการธุรกิจ หรือเอกสารใดๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสั่งให้ส่งสำหรับการให้ส่งสำหรับการให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งสหกรณ์ต่อไปในเรื่องเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ กฎหมายสหกรณ์ของญี่ปุ่นกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ที่จะต้องอนุมัติการก่อตั้งสหกรณ์ ที่ยื่นขอมา แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจนั้นอาจจะไม่อนุมัติให้ก่อตั้งได้ถ้าปรากฏว่า

(ก) ถ้าการดำเนินการก่อตั้ง หรือข้อกำหนดในข้อบังคับหรือแผนการดำเนินธุรกิจขัดต่อกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนหรือคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่

(ข) ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าธุรกิจของสหกรณ์นั้นเป็นอันตรายต่อความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์ หรือธุรกิจที่ข่มขู่สหกรณ์ได้

(ค) กรณีก่อตั้งข่มขู่สหกรณ์นั้นจะเป็นอันตรายต่อความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์ หรือธุรกิจที่ข่มขู่สหกรณ์ได้

กฎหมายสหกรณ์ของประเทศญี่ปุ่น³⁴ ยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องมีหนังสือบอกกล่าวการอนุมัติหรือไม่อนุมัติการก่อตั้งไปยังคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์นั้นภายในสองสัปดาห์นับแต่วันที่ได้รับหนังสือขออนุมัติ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีหนังสือบอกกล่าว ให้ถือว่ารับอนุมัติแล้ว ณ วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าวนั้นสิ้นสุดลง ในกรณีเช่นนี้ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์นั้นแสดงความจำนงขอรับหนังสือใบสำคัญแสดงการอนุมัติจากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ การนับระยะเวลาสองสัปดาห์ตามนั้น มิให้รับรวมกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้ส่งเอกสารเพิ่มเติมจนกว่าเพิ่มเติมจนกว่าจะได้ส่งเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ไม่อนุมัติการก่อตั้ง ต้องให้เหตุผลที่ไม่อนุมัติมาในหนังสือบอกกล่าวด้วย และหากคณะผู้จัดตั้งไม่พอใจในคำสั่งไม่อนุมัติก็ย่อมมีอำนาจที่จะฟ้องร้องพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อนุมัติได้ต่อศาลยุติธรรม หากศาลมีคำพิพากษาลบล้างการไม่อนุมัติจากพนักงานที่ให้อำนาจการก่อตั้งสหกรณ์ย่อมขอรับใบสำคัญอนุมัติจากพนักงานได้

5). คณะกรรมการเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ต้องรับมอบงานธุรกิจของสหกรณ์จากคณะผู้จัดตั้งและต้องเรียกเก็บเงินค่าหุ้นครั้งแรก กลางคือ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้อนุมัติให้ก่อตั้งสหกรณ์แล้ว คณะผู้จัดตั้งต้องรีบส่งมอบธุรกิจสหกรณ์ที่จัดทำไปทั้งหมดให้แก่คณะกรรมการ

³⁴ ดาบตำรวจกิจจา คุ่มแก้ว, ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสหกรณ์ พ.ศ. 2542, มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2551, น.45

เจ้าหน้าที่และให้คณะกรรมการเรียกเก็บเงินค่าหุ้นครั้งแรกจากสมาชิกโดยไม่ชักช้า หากผู้ชำระค่าหุ้นเป็นสิ่งที่ของจะต้องมอบทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่สหกรณ์ในวันที่ต้องชำระค่าหุ้นครั้งแรก

6) การจดทะเบียนก่อตั้งสหกรณ์ของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้คณะกรรมการเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ จะต้องมีหน้าที่ในการดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ ณ สำนักงานทะเบียนซึ่งสำนักงานใหญ่ของสหกรณ์ตั้งอยู่ภายใน 90 วันนับจากวันที่ได้รับอนุมัติการก่อตั้ง หากพ้นกำหนดเวลาเวลาดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยกเลิกการอนุมัติเสียก็ได้

การดำเนินการสหกรณ์การเกษตรของประเทศญี่ปุ่น ต้องอยู่ภายในขอบเขตธุรกิจที่กฎหมายกำหนดไว้

- (1) จัดหาเงินทุนที่จำเป็นเพื่อทำการธุรกิจ หรือการค้ารังสีของสมาชิก
- (2) รับเงินฝากออมทรัพย์ หรือเงินฝากประจำของสมาชิก
- (3) จัดหาสินค้าที่จำเป็นเพื่อธุรกิจ หรือเพื่อการค้ารังสีของสมาชิก
- (4) จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เข้าร่วมกันได้ เพื่อการธุรกิจ หรือเพื่อการค้ารังสีของสมาชิก
- (5) จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการเกษตร หรือเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของแรงงาน
- (6) พัฒนาซึ่งการปรับปรุง หรือการจัดการที่ดินต่าง ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการขายให้เช่า หรือแลกเปลี่ยนซึ่งที่ดินบรรดามี เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเกษตร หรือการจัดให้มีหรือหารจัดการซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- (7) การขนส่ง การแปรรูป การเก็บรักษา หรือการขายสินค้าอันเป็นผลผลิตของสมาชิก
- (8) สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการอุตสาหกรรมชนบท
- (9) สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการประกันการบรรเทาภัยร่วมกัน
- (10) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการแพทย์
- (11) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมเทคนิค
- (12) การทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อการปรับปรุงฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกให้ดีขึ้น
- (13) ธุรกิจอื่นใด ทำนองเดียวกับธุรกิจที่ระบุไว้ในแต่ละรายการของสหกรณ์ทั้งปวงที่กล่าวมาก่อนนั้น

ดังนั้นจะเห็นว่าธุรกิจที่กฎหมายสหกรณ์ญี่ปุ่นกำหนดประเภทกิจการหรือธุรกิจทำได้หลายอย่างแบบครบวงจร และขยายถึงครอบครัวของสมาชิกด้วยจึงแตกต่างจากกฎหมายของประเทศไทยซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ไม่ครอบคลุมอย่างเช่นของกฎหมายสหกรณ์ญี่ปุ่น

2.3.3 สหกรณ์กลุ่มประเทศยุโรป³⁵

สหกรณ์ในต่างประเทศเกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิต เนื่องจากความยากจน การถูกเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจของพวกเรานายทุนและพ่อค้าคนกลางจุดเริ่มแรกของการสหกรณ์นั้น มาจากกลุ่มผู้มีอาชีพเป็นกรรมกร ในโรงงานอุตสาหกรรมจากการที่กรรมเหล่านี้ต้องมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างลำบากยากเข็ญ เพราะฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และจากสาเหตุอื่นๆ ประกอบกันจึงทำให้กรรมกรที่วุ่นเกิดการรวมตัวกัน เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยซึ่งกันและกัน

1) ประเทศอังกฤษ ในสมัยก่อนที่จะเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้นการผลิตสินค้าต่างๆ เป็นไปเพื่อยังชีพไม่ใช่เพื่อการค้ากำไรของผู้ผลิตมากมายนักเป็นธุรกิจแบบที่เรียกว่า อุตสาหกรรมในครัวเรือน ซึ่งผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นช่างฝีมือ ชวานาและชาวประมง บุคคลเหล่านี้สามารถ ประกอบอาชีพอย่างอิสระและตามความถนัดของตน จนกระทั่งปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 จนถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่เกิดขึ้นเรียกว่า การปฏิวัติอุตสาหกรรม เนื่องจากมีการประดิษฐ์เครื่องจักรไอน้ำและเครื่องจักรทอผ้าขึ้นสำเร็จ

การปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้ช่างฝีมือ ผู้ผลิตแต่ละคนที่เคยทำงานอิสระตามลำพังของตนเองมาแต่เก่าก่อน มาอาจจะรักษาสถานภาพเดิมของตนเองไว้ได้จึงกลายเป็นกรรมกร ลูกจ้างในโรงงานและทำงานอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าของโรงงานหรือนายทุน สำหรับทางด้านเกษตรกรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน แต่การเปลี่ยนแปลงมามากเท่าการอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรกรรมนั้น เมื่อเกิดขึ้นย่อมนำมาซึ่งความยากลำบากแก่ชวานาผู้ผลิตดั้งเดิม แม้จะไม่ถึงทำให้มีกรรมกรขึ้นมาเหมือนกรรมกรในโรงงานแต่ก็ทำให้ชวานาประสบกับภาวะการฉีดยอดขาดเงินทุน ขาดเครื่องมือ มีหนี้สิน รุงรังสู้กับชวานาขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนมากไม่ได้ผู้ให้กู้ยืมเงินและคนกลางจึงเข้ามาส่วนสำคัญในทางการเกษตรผลจากการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมเมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่า ในด้านวัตถุ ทำให้เกิดสินค้ามากขึ้น แต่ในด้านสังคมแล้วทำให้เกิดกรรมกรคนงาน ผู้ขายแรงงานมากขึ้น ซึ่งผู้คนเหล่านี้ต้องจำยอมรับค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้มันอัตราที่ต่ำ ชีวิตกรรมกรจึงลำบากขึ้นทุกที ทั้งทางฝ่ายรัฐบาลของประเทศที่มีการ

³⁵ ไพฑูรย์ ชนะชู, ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2549, น.30

เปลี่ยนแปลง อย่างประเทศอังกฤษในขณะกำลังเสริมการอุตสาหกรรมแผนใหม่ โดยให้คหบดีลงทุน ทำการค้า ทางอุตสาหกรรมตามที่สามารถทำได้ จึงเป็นการสนับสนุนการแข่งขันทางธุรกิจ และ เพื่อให้ได้กำไรมากจึงพยายามลดต้นทุน อันเป็นผลร้ายมากยิ่งขึ้นต่อกรรมกรและผู้ที่ย่อแอทาง เศรษฐกิจด้วยเหตุนี้เองบรรดากรรมกรที่ถูกบีบคั้นเหล่านั้นจึงเริ่มที่จะแสวงหาทางที่จะช่วยพยุง ฐานะของตนเองด้วยวิธีการหลาย ๆ อย่าง เช่น ตั้งสมาคมสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน การรวมกันเข้า เป็นสมาคมกรรมกรและการรวมกันร้องขอต่อรัฐบาลในการแก้กฎหมายเลือกตั้งให้กรรมกรสิทธิ ทางการเมืองเท่าเทียมกับคนอื่น

นอกจากความพยายามของบรรดากรรมกรเองแล้ว พวกนักเศรษฐกิจและสังคมก็ได้ เสนอแนะให้ใช้วิธีการในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ การให้เลิกจ้างกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน ทั้งหมดในทันที และให้รัฐเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เสียเองส่วนวิธีการที่เบากว่าก็คือ เสนอให้ใช้หลักที่ว่า ด้วยผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมจะต้องเหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล การมีที่เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวมก็ให้รัฐเป็นเจ้าของอีกพวกหนึ่งซึ่งนับได้ว่าเป็นฝ่ายที่สุขุมกว่าหันมาคิดวิธีการสหกรณ์ โดยถือความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ เพราะบรรดากรรมกรไม่มีโอกาสที่จะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้ แต่ก็มีสิ่งทีพวกเขาสามารถที่จะช่วยตัวเองได้โดยการใช้เงินที่ได้มาเพียงเล็กน้อยนั้นให้เป็น ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นพวกเขาจึงเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจัดตั้งร้านเล็ก ๆ ของพวก เขาขึ้นมาเองเพื่อจัดหาสินค้าคุณภาพดีมาจำหน่าย แก่สมาชิกในราคาถูกลง ซึ่งช่วยให้สมาชิกออม ทรัพย์ไว้สำหรับดำเนินงานอื่นๆ ต่อไป³⁶

การสหกรณ์ในประเทศอังกฤษนำโดยโรเบิร์ต โอเวน ในระยะแรกๆ เขาได้จัดตั้งนิคม สหกรณ์เพื่อทำการเกษตรร่วมมือ โดยให้สมาชิกในนิคมหรือชมรมสหกรณ์ผลิตสิ่งบริโภคร่างต่าง ๆ ขึ้น จนเลี้ยงตัวเองได้ สมาชิกจะเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งไม่ประสบความสำเร็จ แต่เขาได้รับความ สำเร็จในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของคนงานในโรงงานทอผ้าที่นิวลันนาร์ค โดยเฉพาะ อย่างยิ่งการจัดตั้งร้านค้าให้คนงานได้ซื้อสินค้าคุณภาพดีในราคายุติธรรมทำให้คนงานในประเทศ อังกฤษได้รวมกันจัดตั้งร้านค้าในรูปแบบสหกรณ์ขึ้นมาหลายแห่ง ในปี ค.ศ. 1826 ปรากฏว่ามี ร้านค้าสหกรณ์เปิดดำเนินการอยู่ 9 ร้าน และเมื่อสิ้นปี ค.ศ. 1830 มีร้านสหกรณ์อยู่ 300 ร้าน แต่ร้าน เหล่านี้ต้องล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด เป็นเช่นนี้รวมระยะเวลา 14 ปี จนกระทั่งร้านสหกรณ์ร็อก เดล ได้เกิดขึ้นและยึดหยัดอยู่ได้นับตั้งแต่ ค.ศ. 1844 เป็นต้นมา กล่าวได้ว่า โรเบิร์ต โอเวน เป็นต้น ดันคิดในเรื่องการจัดตั้งสหกรณ์ผู้บริโภคหรือร้านสหกรณ์แต่วิธีการที่จะทำให้ร้านค้าสหกรณ์ยึด

³⁶ ลัดดา พิศาลบุตร, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์ (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2556), น. 64

หัยค้อยู่ได้และเจริญเติบโตต่อมานั้นเป็นคำแนะนำของ ดร.วิลเลียม คิงซึ่งเป็นนายแพทย์ชาวอังกฤษ ที่นิยมความคิดทางสหกรณ์ของโอเวน

2) ประเทศฝรั่งเศส ผู้นำการสหกรณ์ในประเทศฝรั่งเศสในระยะแรกเริ่มได้แก่ ชาร์ลส์ ฟูรีเอ เป็นผู้คิดวางโครงร่างของฟาลังสเตร์ขึ้น ในระยะเดียวกันกับชุมนุมสหกรณ์ของโอเวน และมีลักษณะทำนองเดียวกันคือเป็นสหกรณ์สมบูรณ์แบบ โดยมีทั้งการผลิตและการบริโภคไปพร้อม ๆ กัน แต่จะแตกต่างกันในเรื่องของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน กล่าวคือ ฟูรีเอ ยอมรับในเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเอกชน

ผู้นำการสหกรณ์ของฝรั่งเศสอีกท่านหนึ่งคือ ฟิลิป บูเช ซึ่งได้เขียนแนะนำแนวทางเกี่ยวกับสหกรณ์ ผู้ผลิตหรือสหกรณ์คนงานและได้ทดลองจัดตั้งสมาคม ซึ่งได้ผลเช่นเดียวกับงานของนายแพทย์คิง โดยได้วางแผนทางของการรวมกันเข้าเป็นสมาคมขนาดเล็กของช่างฝีมือ แทนที่จะเป็นฟาลังสเตร์ใหญ่ ๆ ดังเช่นของฟูรีเอ กล่าวได้ว่า ฟิลิป บูเช เป็นผู้นำสหกรณ์การผลิต

3) ประเทศเยอรมัน เยอรมันถือได้ว่าเป็นประเทศต้นกำเนิดของสหกรณ์เครดิตของผู้ผลิต ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นกว่า 100 ปีมาแล้ว ได้แก่ สหกรณ์เครดิตในเมืองและสหกรณ์เครดิตในชนบท ผู้ให้กำเนิดสหกรณ์เครดิตในเมือง คือ เฮอ์มัน ชูลเซ ในปี ค.ศ. 1852 หรือ ชูลเซ เดลิตซ์ ผู้พิพากษาแห่งเมืองเดลิตซ์ แคว้นแซกโซนี ส่วนผู้ให้กำเนิดสหกรณ์เครดิตชื่อขบพคือ เฟรดริก วิลเฮล์ม ไรไฟฟ์เฟเซน ในปี ค.ศ. 1862 นายเทศมนตรีเมืองเฮเดเคสดอร์ฟ แห่งเมืองนอยวิก แคว้นไรน์ชื่อของบุคคลทั้ง 2 ท่านนี้ได้ใช้เป็นชื่อแบบฉบับของสหกรณ์เครดิต ซึ่งในทุกวันนี้ได้เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก

สหกรณ์เครดิตแบบไรไฟฟ์เฟเซน นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เครดิตแก่สมาชิกแล้ว ยังได้จัดซื้อปุ๋ย อาหารสัตว์และอื่น ๆ มาจำหน่ายแก่สมาชิกอีกด้วย และได้ขยายออกเป็นสหกรณ์จัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ทางการเกษตร

2.3.4 สหกรณ์ กลุ่มประเทศทวีปอเมริกา³⁷

ในกลุ่มประเทศทวีปอเมริกา จะขอกล่าวประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งทางด้านสหกรณ์ด้วยประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กิจการสหกรณ์เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะเกษตรกรรมมีประวัติวิวัฒนาการเป็นของ

³⁷ เพิ่งอ้างถึง, น.47

ตนเอง แม้ว่าจะรับอิทธิพลแนวคิดมาจากยุโรปก็ตาม ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกา มีสหกรณ์แบ่งตามประเภทใหญ่ ๆ ได้ 5 ประเภท

(1) สหกรณ์เกษตรกรรม มีแนวโน้มความสำคัญ เพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1854 เป็นต้นมา

(2) สหกรณ์บริโภคนิยม เป็นสหกรณ์ที่มีจำนวนมากถึง 50 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนสหกรณ์ทั้งหมด และจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของสหกรณ์ผู้บริโภคทั้งหมดเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ของชาวเมือง ในระหว่างปี ค.ศ. 1951-1962 สหกรณ์ออมทรัพย์ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วถึง 2 เท่า

(3) สหกรณ์บริการทางธุรกิจ สหกรณ์ประเภทนี้แบ่งออกได้เป็น

(ก) บริการทางธุรกิจ

(ข) บริการเกี่ยวกับเหตุการณ์ การตลาด และการจัดหา

(ค) สหกรณ์ขายส่งสำหรับผู้ประกอบการขายปลีก

(ง) สหกรณ์คนงาน สมาชิกจะประกอบด้วยช่างฝีมือเจ้าหน้าที่เทคนิคซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานที่ทำงานอยู่ สหกรณ์ในรูปแบบนี้จะต่างกับสภาพแรงงานตรงที่ว่าคนงานมีฐานะเป็นนายจ้างด้วย

(จ) สมาคมกึ่งสหกรณ์

2.4 มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดภายในสหกรณ์ของไทย

2.4.1 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

เนื่องจากการสหกรณ์ของไทย ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมมาตั้งแต่แรกเริ่มจึงจำเป็นต้องมีบทลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ โดยให้ความคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้มีความเรียบร้อย สามารถเป็นเครื่องมือของรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ สำหรับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้มีการกำหนดโทษการกระทำผิดเกี่ยวกับสหกรณ์ให้เหมาะสมในด้านระดับโทษในการกระทำความผิด

2.4.1.1 บทลงโทษของสหกรณ์³⁸

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีบทบัญญัติทั้งสิ้น 138 มาตรา แบ่งเป็นหมวดได้ 10 หมวด (และบทเฉพาะกาล) ได้แก่มหาบทที่ว่าด้วยบทบัญญัติทั่วไป การกำกับและส่งเสริมสหกรณ์ การชำระบัญชี การควบสหกรณ์เข้ากัน การแยกสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ สันนิบาตแห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรกร และว่าด้วยเรื่องบทลงโทษ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

(1) บุคคลที่ใช้คำว่า "สหกรณ์" หรือ "กลุ่มเกษตรกร" จำเป็นต้องตั้งชื่อเพื่อที่ใช้ชื่อในการประกอบธุรกิจ อาจจะไม่ใช้สหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกรที่จะจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ แต่จะมีอัตราโทษที่จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรืออาจจะทั้งจำทั้งปรับขึ้นอยู่กับความผิดที่เกิดขึ้น โดยบทที่กำหนดไว้นั้นอยู่ในมาตรา 129

(2) บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีการแจ้งข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสารรายงานการประชุมสหกรณ์และเอกสารในการดำเนินงานตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานหรือเจ้าหน้าที่นายทะเบียนที่ได้รับมอบหมาย ตามมาตรา 17 ถ้าไม่มาชี้แจงหรือไม่ยอมส่งเอกสารเกี่ยวกับการประชุม ต้องมีได้ปรับโทษปรับ

(3) บุคคลใดมีการขัดขวาง หรือไม่มีการชี้แจงต่อนายทะเบียนหรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย ที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 18 ถ้ามีการขัดขวางหรือไม่มาชี้แจงเหตุผลต่อนายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ได้มีการระบุ ไว้ ในมาตรา 128 ต้องมีโทษปรับ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

³⁸ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ,หมวดที่10 เรื่องบทกำหนดโทษ,

(4) ถ้าบุคคลใดมีการฝ่าฝืนหรือไม่มีการจัดการรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์ หรือไม่มีการส่งมอบทรัพย์สิน สมุดบัญชีเอกสาร อาจจะเป็นสิ่งของสหกรณ์ในแก่บุคคลที่รับชำระหนี้ ตามที่มีการระบุไว้ในมาตรา 78 ถือว่าต้องรับโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตามที่กำหนดไว้

(5) การที่บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีการฝ่าฝืนไม่มีการแก้ไขข้อบกพร่อง ที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้แก้ไขถือว่าถ้าไม่กระทำการที่มีการระบุไว้ใน มาตรา 22 (1) อาจมีความจำเป็นที่ต้องได้รับโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

บทลงโทษในพระราชบัญญัติสหกรณ์ จัดทำขึ้นเพื่อควบคุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับกรณี ที่ผู้บริหาร(คณะกรรมการ)และบุคคลภายในองค์กรสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องโดยมีการกระทำความผิดก็จะมีโทษตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์กำหนด

ทั้งที่ในปัจจุบันการกระทำความผิดนั้นมิเกิดขึ้นทุกวัน อย่างกรณีข่าวของผู้บริหารสหกรณ์ เกร็ดข่าวยุติได้กระทำการทุจริตภายในองค์กรสหกรณ์ เฉพาะนั้นถือว่าถ้าผู้บริหาร(คณะกรรมการ) ทำการทุจริตจึงถือว่ามีความผิดจึงต้องมีบทลงโทษมาบังคับใช้ตามกฎหมาย แต่บทลงโทษในการกระทำความผิดนั้นบทลงโทษยังน้อย โดยผู้บริหารได้กระทำความผิดฐานยกยอก นื้อโกง ประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา

2.5.ประมวลกฎหมายอาญา (กรณีผู้บริหารยกยอกและนื้อโกง)

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ในกรณีที่กระทำการ หรือละเว้นการทำการ หรือกระทำการโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติของตน จนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์ หรือสมาชิกอันเป็นเหตุให้สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีหรือกิจการ หรือฐานะการเงินตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานตรวจสอบเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์ หากแต่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ไม่ได้กำหนด

2.5.1. ความผิดผู้บริหารสหกรณ์นื้อโกง³⁹

2.5.1.1 ประกอบความผิดภายนอกของความผิดฐานนื้อโกง

³⁹ ชยธร วิชาโคตร, ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานนื้อโกง, 2553

(1) การหลอกลวง

องค์ประกอบของส่วน "การกระทำ" ในความผิดฐานฉ้อโกง คือ "การหลอกลวงผู้กระทำความผิดมีการกระทำขั้นลงมือ ได้แก่การหลอกลวงผู้อื่นย่อมมีความผิดฐานฉ้อโกง ซึ่งถือว่าเป็นความผิดสำเร็จหรือพยายามนั้นต้องพิจารณาถึงผลของการกระทำต่อไป ซึ่งหลอกลวงนั้นต้องได้กระทำก่อนที่จะได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือ ก่อนที่ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ แต่ถ้าได้ทรัพย์สินมาก่อนแล้วถึงจะกระทำการหลอกลวง ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

"หลอกลวง" นั้นมีความหมายว่า การกระทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด หลงผิด หรือสำคัญผิดไปจากความเป็นจริง แต่ไม่รวมถึงการถือประโยชน์จากความผิดของผู้อื่น หรือซึ่งตนมิได้เกิดขึ้น การหลอกลวงนั้นเกิดจากเจตนาโดยทุจริต การหลอกลวงที่เป็นการกระทำที่สังคมยอมรับไม่ถือว่าการกระทำนั้นเป็นการหลอกลวงตามความหมายของกฎหมาย ซึ่งการหลอกลวงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ต้องเป็นการหลอกลวงด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งในสองวิธีคือ การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง

(ก) การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ

การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ คือการแสดงข้อความที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยกฎหมายมิได้จำกัดวิธีไว้ว่าต้องแสดงโดยวิธีใด อาจจะกระทำโดยทางวาจา โดยกิริยาอาการท่าทาง โดยลายลักษณ์อักษร เช่น การเขียนหรือพิมพ์เป็นเอกสาร การเปลี่ยนป้ายราคาสินค้าถูกกว่ามาไว้ที่สินค้าราคาแพงกว่า โดยทางโทรศัพท์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต หรือวิธีการอื่นใด ก็เป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยายก็ได้ เพียงแต่ในข้อความที่แสดงออกนั้นได้ทราบถึงผู้อื่น มิฉะนั้นอาจจะเป็นการกล่าวอ้างได้ เช่น ผู้ออกเช็คเท่ากับกล่าวอ้างว่ามีเงินจ่ายตามเช็คนั้น เป็นต้น นอกจากนั้นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ อาจทำได้โดยการแสดงตนเป็นคนอื่นก็ได้ ซึ่งกรณีนี้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 342(1)

(ข) ปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง

การหลอกลวงอาจกระทำได้โดยการปกปิดข้อความอันเป็นจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง ถือเป็นกระทำความผิดในทางบวที่เป็นการซ่อนเร้นข้อมูลความจริงมิให้ผู้กรณินรู้ กล่าวคือ มีมูลความจริงอยู่และผู้กระทำนั้นก็ไม่ได้แสดงข้อความนั้นแต่อย่างใด เพียงแต่ผู้กระทำความผิดปกปิดข้อความจริงบางอย่างมิให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ความจริง ซึ่งเป็นผลให้อีกฝ่ายหนึ่งสำคัญผิดได้ เช่น การกลบเกลี่ยนร่องรอยดำเนินของทรัพย์สินเป็น ทั้งข้อความจริงที่ปกปิดต้องเป็นสาระสำคัญ ถ้าไม่เป็นข้อสาระสำคัญ แม้ปกปิดไว้ก็ไม่ถือว่าเป็นการหลอกลวง

เมื่อกฎหมายให้ใช้คำว่า "ปกปิด" ก็ต้องเข้าใจว่าปกปิดเป็นการกระทำ กลางคือว่าจะเป็นการปกปิดก็ต่อเมื่อได้งดเว้นการที่จกต้องทำเพื่อป้องกันผลตามกฎหมายอาญามาตราที่ 59 วรรคท้าย คือมิใช่การละเว้นไม่กระทำ และประกอบกับถ้อยคำที่ตามมาคือต้องเป็นความจริงที่ "ควรบอกให้แจ้ง" แสดง ผู้กระทำความผิดฐานหลอกลวงต้องมีหน้าที่แจ้งข้อความนั้นให้ทราบ ถ้าไม่มีหน้าที่แล้วไม่บอกก็จะถือว่าเป็นการปกปิดไม่ได้ สำหรับหน้าที่ในการแจ้งให้ทราบนั้นมี 4 ประการ ได้แก่ (1)หน้าที่ตามกฎหมาย (2) หน้าที่ตามสัญญาซึ่งคู่กรณีได้ทำสัญญาต่อกันไว้โดยเฉพาะเจาะจง (3) หน้าที่เกิดจากความสุจริตและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และ (4) หน้าที่ซึ่งเกิดจากการกระทำก่อน ๆ ของผู้กระทำ ซึ่งอาจทำให้บุคคลอื่นสำคัญผิด แต่ไม่รวมถึงหน้าที่ทางศีลธรรมด้วย เพราะฉะนั้นการถือ โกงอาจกระทำโดยการงดเว้นได้ แต่การนิ่งเฉยไปไม่จำเป็นต้องปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกไว้ให้แจ้งเสมอ บางกรณีการนิ่งเป็นการแสดงข้อความเท็จโดยตรงหรือโดยปริยายได้

2.5.1.2 องค์ประกอบความผิดภายในของความผิดฐานถือ โกง

องค์ประกอบภายในจิตใจของผู้กระทำความผิดฐานถือ โกงนั้นต้องพิจารณาประกอบกับองค์ประกอบภายนอกในส่วนของการกระทำ คือ การหลอกลวง เสมอ โดยความผิดฐานถือ โกงมีองค์ประกอบภายในอยู่ 2 ประการ

(ก) เจตนาธรรมดา

ความผิดฐานถือ โกงเป็นความผิดที่ต้องกระทำโดยเจตนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรค สองและสาม กล่าวไว้ว่า ผู้กระทำจะต้องกระทำโดยรู้ข้อเท็จจริงเป็นองค์ประกอบ ภายนอกของความผิด และในขณะที่เดียวกับผู้กระทำประสงค์ต่อหรือ ย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น เพราะฉะนั้น ผู้กระทำต้องรับผิดชอบในความผิดฐานถือ โกง ก็ต่อเมื่อผู้กระทำได้รู้ข้อความที่ตนแสดงนั้นเป็นเท็จ และผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลคือต้องการหลอกลวงให้ผู้ถูกหลอกลวงหลงเชื่อ เพื่อให้ได้โอนทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง และท้ายที่สุดก็คือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกหลอกลวง ดังนั้นหากผู้กระทำไม่รู้ว่าข้อความที่ตนแสดงนั้นเป็นความจริง

(ข) มูลเหตุจงใจโดยทุจริต

นอกจากผู้กระทำความผิดจะต้องมีเจตนาหลอกลวง ในความผิดฐานถือ โกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ยังกำหนดให้ผู้กระทำผิดจะต้องมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจงใจ "โดยสุจริต" ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (1) ด้วย กล่าวคือ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ดังนั้น ผู้หลอกลวงต้องมีเจตนาให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการกระทำผิดฐานถือ โกง ถ้าไม่ได้หวังประโยชน์เพียงแต่ต้องการล้อเล่นเพื่อนไม่ได้

ต้องการทรัพย์สินในขณะที่หลอกลวงนั้น หรือมีมูลเหตุจูงใจที่ดีโดยหลอกลวงไปเพื่อประโยชน์ของตัวผู้ถูกหลอกลวงนั่นเอง การกระทำที่ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ทั้งนี้ เจตนาทุจริตนี้จะต้องเกิดขึ้นพร้อมกับการหลอกลวงโดยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งด้วย ซึ่งหมายความว่าต้องมีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่เริ่มหลอกลวงแล้ว ถ้าผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาอันแท้จริงที่จะหลอกลวงในขณะที่กระทำ เช่น เจตนาเพียงแต่จะล้อเล่น แต่ผู้ถูกหลอกลวงเชื่อจึงได้ส่งมอบทรัพย์สินหรือทำการถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้ที่กระทำไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง แม้ภายหลังการแสดงข้อความไปแล้วผู้กระทำจะเปลี่ยนใจต้องการทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตนก็ตาม ซึ่งก็เป็นหลักทั่วไปคือ อย่างน้อยองค์ประกอบภายในต้องมีอยู่ในขณะที่องค์ประกอบภายนอกสำเร็จสมบูรณ์ แต่การได้ครอบครองไปแล้วจึงเกิดเจตนาทุจริตขึ้นภายหลังและทรัพย์สินนั้นเป็น "ทรัพย์" ก็อาจเป็นความผิดฐานขโมยออกตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 352 ได้

2.5.2. บทลงโทษความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามหลักประมวลกฎหมายอาญา มีหลักและบทลงโทษคือ

(1) ถ้าบุคคลหรือผู้ใดที่กระทำการทุจริต มีการไปหลอกลวงผู้อื่นให้มีการหลงเชื่อโดยมีการแสดงข้อความที่เป็นเท็จและอาจจะมีการปกปิดความจริง ทั้งที่ความจริงควรบอกให้แจ้ง อีกทั้งที่มีการหลอกลวง ให้บุคคลที่สามหรือผู้อื่นหลงเชื่อ โดยมีการ ถอน หรือทำลาย ถือว่าเป็นความผิด ถือว่าบุคคลคนนั้นจำต้องได้รับโทษ ในฐานความผิดฉ้อโกงประชาชน ต้องจำคุกไม่เกินสามปี หรืออาจมีโทษปรับไม่หักพันบาท ตามมาตรา 341⁴⁰

ตัวอย่างฎีกาเกี่ยวกับฉ้อโกงประชาชน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4005/2551 การที่จำเลยหลอกลวงโจทก์ร่วมโดยกล่าวเท็จชักชวนโจทก์ร่วมให้นำเงินไปซื้อเบี้ยเลี้ยงทหารล่วงหน้ารายละ 2,000 บาท จากยอดเบี้ยเลี้ยงทหารที่สามารถเบิกจ่ายได้จริงรายละ 2,600 บาท ซึ่งความจริงจำเลยไม่สามารถนำเงินไปซื้อเบี้ยเลี้ยงทหารและมิได้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเบี้ยเลี้ยงแต่อย่างใด เป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อตกลงซื้อเบี้ยเลี้ยงทหารรวม 118 ราย และมอบเงินรวม 236,000 บาท ให้แก่จำเลยไป การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ. มาตรา 341

⁴⁰กฎหมายคอมพิวเตอร์ .ประมวลกฎหมายอาญา,ความผิดฐานฉ้อโกง. <http://www.kodmhai.com/m2/m2-2/m2-341-348.html>. 17 พฤศจิกายน 2015.

(2) บุคคลหรือผู้ที่กระทำผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ต้องมีองค์ประกอบที่จะเข้าตามความผิดได้นั้น ตามมาตรา 342 คือ

(ก) บุคคลคนนั้นแสดงตนเป็นบุคคลอื่น

(ข) อาศัยความเบาปัญญาของบุคคลที่ถูกหลอกลวง อาจจะเป็นเด็ก หรืออาจเกิดจากความอ่อนแอของบุคคลนั้นเพื่อทำการหลอกลวง

โดยมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจำเป็นต้องรับโทษคุกไม่เกินห้าปี และอาจมีการปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(3) ถ้ามีการกระทำความผิดตามที่มีการระบุตามมาตรา 341 โดยมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือปกปิดความเป็นจริงที่ควรแจ้งต่อประชาชน ถ้ามีความผิดเกิดขึ้นจริงจำเป็นต้องรับโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือมีโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่น หรือทั้งสองอย่าง

และถ้ามีการกระทำความจริงตามมาตรา 342 จำต้องได้รับโทษที่หนักขึ้นคือจำคุกตั้งแต่หกเดือนจนถึงเจ็ดปีและมีโทษปรับตั้งแต่หนึ่งพันถึงสี่หมื่น

(ตัวอย่างฎีกา 6645 - 6646/2548)

การแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา 343 ไม่ได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงว่ามากหรือน้อย แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนเป็นสำคัญโดยจะพิจารณาจาก วิธีการในการหลอกลวง จำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงมาประกอบด้วยเท่านั้น คดีนี้แม้ผู้เสียหายตามฟ้องจะมีเพียง 11 คน แต่ตามบันทึกการตกลงชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งมีผู้เสียหายที่ตกลงกับจำเลยทั้งสองถึง 35 คน แสดงว่าจำเลยทั้งสองมิได้ติดต่อชักชวนเฉพาะผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดในคดีนี้ เท่านั้น ทั้งพฤติการณ์ที่จำเลยทั้งสองไปพบผู้เสียหายแต่ละคนที่บ้านแล้วแจ้งเงื่อนไข การไปทำงานที่ประเทศมาเลเซียซึ่งจะได้รับเงินเดือนตั้งแต่ 8,000 บาท ถึง 11,000 บาท โดยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางรวมคนละ 17,000 บาท แต่ต้องจ่ายเงิน 5,000 บาท ให้แก่จำเลยที่ 1 ก่อน เหมือนกันทุกคน ลักษณะการชักชวนเป็นการชักชวนทั่วไป มิได้มุ่งเจาะจงชักชวนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษโดยเฉพาะหากผู้ใดปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ก็สามารถสมัครไปทำงานได้ ขึ้นอยู่กับข้อที่ว่าจะจ่ายเงินให้ตามเงื่อนไขที่แจ้งไปหรือไม่เป็นสำคัญ การหลอกลวงดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อ แม้จะมีได้มีการป่าวประกาศหรือแจ้งให้ผู้ถูกหลอกลวงแต่ละคนไปชักชวนต่อ แต่ลักษณะการชักชวนอย่างเดียวกันโดยผู้ถูกชักชวนย่อมบอกต่อกันไปได้ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา 343 วรรคแรก ประกอบมาตรา 83 แล้ว

(4) บุคคลที่จะทุจริต ทำการหลอกลวงบุคคลถึงสิบคนขึ้นไปให้ไปประกอบการงานให้แก่ตนเองหรือบุคคลที่สาม โดยไม่มีการจ้างค่าแรงหรือค่าจ้างให้บุคคลนั้น และอาจจะมีการ

จ่ายค่าจ้างแก่บุคคลที่มาทำงานตามความเป็นจริงแต่จ่ายไม่ครบหรือต่ำกว่านั้นถือว่ามีความผิด ต้องได้รับโทษจำคุกสามปีและอาจจะมีการปรับไม่เกินหกพันบาท หรืออาจจะทั้งสองอย่าง ตามที่ได้มีการกระทำความผิด

(5) บุคคลหรือผู้อื่นได้ทำการสั่งและบริโภคอาหารทั้งเครื่องดื่ม หรือเข้าไปอยู่ในโรงแรมโดยที่ตัวเองไม่สามารถที่จะชำระค่าบออาหารหรือค่าเครื่องดื่ม และค่าโรงแรมที่พัก ถ้าไม่จ่ายจำต้องจ่ายปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน ที่อยู่ในมาตรา 345

(ตัวอย่างฎีกาที่ 1077 / 2511)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 345 หมายความว่า การสั่งซื้ออาหารหรือเครื่องดื่มมาบริโภค นั้น เป็นที่เข้าใจกันว่าชำระราคาให้เมื่อได้บริโภคเสร็จแล้วในเวลาและในสถาน การค้าของผู้ขาย จำเลยให้คนไปเอาสุราที่ร้านผู้เสียหาย โดยให้บอกแก่ผู้เสียหายว่าจะนำเงินไปชำระให้ภายหลัง แล้วในวันรุ่งขึ้นได้ให้คนไปเอามาอีกซึ่งผู้เสียหายก็ยอมมอบให้มา เช่นนี้ เป็นเรื่องผู้เสียหายตกลงให้ จำเลยซื้อของเชื่อ กรณีไม่เข้าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 345

(6) ถ้ามีการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยทำการชักจูงบุคคลนั้นหรือใคร ทำโดยการจำหน่ายโดยมีการเสียเปรียบเกี่ยวทรัพย์สิน โดยอาศัยผู้นั้นมีจิตใจอ่อนแอ หรือยังเป็นเด็กยังมีเบาปัญญาที่ไม่มีความรู้ และไม่สามารถเข้าใจสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน ต้องมีการได้รับโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งสองอย่างตามมาตรา 346

(7) ถ้าบุคคลนั้นหรือผู้อื่นได้มีการรับประโยชน์จากการประกันวินาศภัยโดยการแก่งให้มีการเสียหายแก่ทรัพย์สินนั้นอันมีเหตุจะเป็นเหตุที่ประกันภัยไว้ ต้องได้รับโทษจำคุกเช่นกัน โดยจำคุกห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 347

2.5.3 ความผิดฐานยักยอก

2.5.3.1 ความหมายของความผิดฐานยักยอก⁴¹

"ยักยอก" หมายถึง การที่ผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นอยู่เกิดเจตนาทุจริตเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นไปเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สาม ไม่ว่าทรัพย์สินของผู้นั้นนั้นตกมาอยู่ในความครอบครอง โดยการมอบหมายของตัวเจ้าทรัพย์เอง ผู้แทนของเจ้าทรัพย์หรือได้มาโดยผลของกฎหมาย หรือโดยสัญญาก็ตาม

⁴¹กฎหมายไทย โดย กฎหมายดอตคอม.ประมวลกฎหมายอาญา,ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน.

ความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในหมวด 5 ของ ลักษณะ 12 ตั้งแต่มาตรา 352 -356 โดยแบ่งแยกตามลักษณะของการกระทำความผิดมีมาตรา 352 เป็นบทหลักส่วนมาตรา 353 เป็นการกระทำผิดหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินโดยทุจริต มาตรา 354 เป็นลักษณะฉกรรจ์ของความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินหรือกระทำผิดหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สิน มาตรา 355 เป็นการเบียดบังสังหาริมทรัพย์อันมีค่าซึ่งเก็บได้แต่ในกรณีนี้จะทำการศึกษาถึงความหมายของความผิดฐานยักยอก และลักษณะสำคัญของความผิดฐานยักยอกตามลำดับ

ลักษณะของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญานั้นพออธิบายได้ ดังนี้

(1) ผู้ที่จะการครอบครองเกี่ยวทรัพย์สินของผู้บุคคลอื่น หรือบุคคลนั้นได้เป็นเจ้าของร่วมด้วย โดยมีการกระทำการเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ถือว่าบุคคลนั้นมีความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน จำต้องมีโทษปรับและโทษจำคุก ตั้งแต่สามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

และถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ความครอบครองของบุคคลที่กระทำความผิด เพราะมีการส่งมอบต่อมาโดยมีการเข้าใจผิด หรืออาจจะเป็นทรัพย์สินที่หายซึ่งบุคคลที่กระทำความผิดเก็บไว้ก็ ถือว่ามีโทษเหมือนกัน ตามมาตรา 352

(2) ถ้าบุคคลคนนั้นได้มีการมอบหมายให้มีการจัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่นนั้นเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย และอาจมีการกระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการนั้น โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ถือว่ามีโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท ตามมาตรา 353

(3) บุคคลใดเก็บได้ซึ่งทรัพย์สินอันมีค่า อันซ่อนหรือเอาไปฝังไว้โดยไม่มีผู้ใดสามารถที่จะอ้างเป็นเจ้าของได้ และยังมีกระทำการเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนเองหรือของผู้อื่น ถือว่า จะต้องได้รับโทษปรับและจำคุก โดยโทษที่จะได้รับจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามหลักมาตรา 354

(4) บุคคลใดเก็บสังหาริมทรัพย์อันมีค่า อันซ่อนหรือฝังไว้โดยตามพฤติการณ์ โดยไม่มีบุคคลใดมาอ้างเป็นเจ้าของได้ แล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตนเองเบาะบุคคลนั้นๆ จำต้องมีโทษตามที่ระบุไว้ตามมาตรา 355 ระบุว่าต้องรับโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และยังคงโทษปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งสองอย่าง

2.5.3.2 ลักษณะสำคัญของความผิดฐานยักยอก

ความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 บัญญัติว่าผู้ใด ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วยเบียดเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตน

หรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานข่มขืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์นั้นได้ตกอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ผู้กระทำต้องระวางโทษเพียงกึ่งหนึ่ง

ความผิดฐานข่มขืนตามมาตรานี้แบ่งออกเป็น 3 ฐานความผิด คือ⁴²

- (1) ความผิดฐานข่มขืนทรัพย์กรณีทั่วไป
- (2) ความผิดฐานข่มขืนทรัพย์ที่ส่งมอบโดยสำคัญผิด และ
- (3) ความผิดฐานข่มขืนทรัพย์สินหาย
- (4) ความผิดฐานข่มขืนทรัพย์กรณีทั่วไป คือ การที่บุคคลเบียดบังเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยที่ตนครอบครองอยู่เป็นของตน หรือบุคคลที่สามโดยเจตนาเบียดบัง และโดยมิมูลเหตุชักจูงใจโดยทุจริต ดังตัวอย่างตามคำพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6901/2551

การที่จำเลยปลอมใบนำฝากเงินและใบเสร็จรับเงินของธนาคาร ก็โดยเจตนาเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าจำเลยนำเงินและเช็คที่ได้รับมอบจาก โจทก์ร่วมไปเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของโจทก์ร่วม เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้เพื่อปกปิดการกระทำของจำเลยที่ได้ข่มขืนเงินที่ได้รับมอบจากโจทก์ ร่วมและที่จำเลยเบิกตามเช็คของโจทก์ร่วมไปบางส่วนหรือทั้งหมด แม้การปลอมเอกสารดังกล่าวจะกระทำภายหลังที่จำเลยข่มขืนเงินไปแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นกรกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับที่จำเลยข่มขืนเงินของ โจทก์ร่วมไป โดยจำเลยมีเจตนาที่จะใช้เอกสารที่สร้างขึ้นเป็นหลักฐานเพื่อข่มขืนเงินของ

โจทก์ ร่วมนั่นเอง ความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมกับความผิดฐานข่มขืน จึงเป็นการกระทำโดยมีเจตนาเดียวกันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท

องค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้

"ผู้กระทำ" คือ มนุษย์ซึ่งกฎหมายไม่จำกัดว่าเป็นใคร แต่ผู้ที่จะกระทำผิดได้ต้องเป็นผู้ที่ครอบครองทรัพย์ที่เป็นวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อในขณะกระทำความผิดเท่านั้น

การกระทำ ที่เป็นความผิดฐานข่มขืน คือ การเบียดบัง ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเบียดบังดังนี้

⁴² คณิต ฌ นคร (2549),กฎหมายอาญาภาคความผิด.หน้า 291

ความหมาย "การเบียดบัง" ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย กล่าวว่า การเบียดบังหมายความว่า การแสดงกิริยาออกมาภายนอกแสดงว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น การเบียดบังจึงอยู่ในการกระทำที่แสดงออกมาว่าผู้กระทำไม่เคารพต่อกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สิน และแสดงตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินแทน

ดังนั้นการเบียดบังจะต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะที่เป็นการตัดกรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดิม แต่มิใช่การกระทำที่เป็นการทำลายทรัพย์สินให้สูญหายไป

และการเบียดบังนั้น อาจเป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำก็ได้หากการกระทำหรืองดเว้นแสดงให้เห็นเจตนาว่า ต้องการตัดกรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดิม และทำเสมือนตนเป็นเจ้าของ การเบียดบังจึงไม่มีการจำกัดรูปแบบการเบียดบังไว้ดังนี้

- (1) การบริโภคริมทรัพย์
- (2) การแปรสภาพ
- (3) การจำหน่ายออกไป
- (4) กสารเสนอจำหน่าย
- (5) ซ่อนเร้น
- (6) เปลี่ยนรูปร่าง
- (7) เอาทรัพย์สินไปใช้อย่างเจ้าของ
- (8) ปฏิเสธกรรมสิทธิ์เจ้าของเดิม ฯลฯ

"กรรมของการกระทำ" คือ ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ที่ตกอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด

คำว่า "ทรัพย์สิน" อันเป็นกรรมของการกระทำในความผิดฐานนี้ หมายถึงวัตถุมีรูปร่างที่เคลื่อนที่ได้หรืออสังหาริมทรัพย์เท่านั้น

องค์ประกอบภายในความของผิดฐานนี้มีอยู่ 2 ประการ คือ

- (ก) เจตนาเบียดบัง และ
- (ข) มูลเหตุชกุงใจ โดยทุจริต

"เจตนาเบียดบัง" คือ ผู้กระทำรู้ว่าทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของตนนั้น เป็นของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นของรวมอยู่ด้วย และผู้กระทำต้องการเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม

"โดยทุจริต" หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

การแสวงหาประโยชน์ที่สมควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดที่กระทำต่อกรรมสิทธิ์นี้ ต้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ในตัวทรัพย์สิน เพราะกรณีเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม

1) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินที่ส่งมอบโดยสำคัญผิด

"ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินที่ส่งมอบโดยสำคัญผิด คือ ความผิดตามมาตรา 352 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติความว่า ถ้าทรัพย์สินได้ตกในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

องค์ประกอบของความผิดฐานนี้

"กรรมของการกระทำ" คือทรัพย์สินที่ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของตนเพราะส่งมอบโดยสำคัญผิด

ทรัพย์สินที่ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองเพราะส่งมอบโดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด มีความหมายอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ

(1) ทรัพย์สินที่ตกอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดโดยปราศจากการกระทำของผู้กระทำความผิด

(2) ทรัพย์สินที่ตกอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดโดยการส่งมอบด้วยความสำคัญผิด หรือ

"การกระทำ" คือ การเบียดบัง คำอธิบายเทียบความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินกรณีทั่วไปดังกล่าวข้างต้น

องค์ประกอบภายใน

(1) เจตนา ยักยอก และ

(2) มูลเหตุชักจูงใจ โดยทุจริต

2) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินหาย

ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินสูญหาย คือ ความผิดตามมาตรา 352 วรรคสองซึ่งบัญญัติความว่า "ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

องค์ประกอบภายนอก

"ทรัพย์สินสูญหาย" หมายถึง ทรัพย์สิน (วัตถุที่มีรูปร่าง) ที่การครอบครองหลุดไปจากผู้ครอบครองโดยผู้ครอบครองไม่สมัครใจ" เป็นทรัพย์สินที่ไม่มีผู้ใดครอบครองอยู่ซึ่งจะต้องไม่ใช่เพียงคราวเท่านั้น โดยเหตุนี้ถ้าเป็นของตกหายในลักษณะที่ผู้ครอบครองยังติดตามหาคืนอยู่ก็ไม่ใช่ของ

หาย ผู้ใดเอาไปก็ลักทรัพย์ตามมาตรา 334 ที่เป็นเช่นนี้เพราะยังถือไม่ได้ว่าขาดการยึดถือโดยแท้จริงแล้ว

การได้มเพราะเป็นทรัพย์ที่หายหรือการที่ผู้กระทำความผิดเก็บของตกนี้ทำให้มีข้อพิจารณาว่าเมื่อบทบัญญัติตามมาตรา 356 บัญญัติให้เป็นความผิดที่ย่อมความได้นั้นขั้นตอนในองค์การกระบวนการพิจารณาคดีอาญาใครจะเป็นผู้ยอมความเพราะทรัพย์ที่อยู่กระทำความผิดเก็บได้นั้นใครเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ เพราะทรัพย์สินหายที่ผู้กระทำความผิดเก็บได้ มีความหมายตามบัญญัติไว้ในมาตรา 1323 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติให้ผู้เก็บได้ซึ่งทรัพย์สินหาย ส่งมอบทรัพย์สินหายแก่ผู้ของหายหรือบุคคลผู้มีสิทธิจะรับทรัพย์สินนั้น หรือแจ้งแก่บุคคลเหล่านั้นโดยไม่ชักช้า หรือส่งมอบทรัพย์นั้นแก่ตำรวจนครบาล หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 3 วัน และแจ้งพฤติการณ์ตามที่ทราบเพื่อสือหาตัวผู้มีสิทธิรับทรัพย์ นั้นทั้งต้องรักษาทรัพย์สินไว้ด้วยจึงน่าจะเป็นการแสดงทรัพย์ที่ผู้กระทำความผิดเก็บได้นั้น การครอบครอง ไม่ได้อยู่ที่เจ้าของทรัพย์นั้นแล้ว จึงทำให้องค์กรของรัฐในกระบวนการยุติธรรมเป็นผู้เสียหาย ตามบทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 เป็นผู้มีส่วนจัดการทรัพย์ไว้ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ทรัพย์สินของแผ่นดินธรรมดา รัฐจึงไม่สามารถนำทรัพย์ไปจัดการอย่างไรก็ได้ตามอำเภอใจ ทั้งนี้เพราะรัฐต้องตระหนักอยู่เสมอว่ารัฐเป็นผู้มีอำนาจแทน ดังนั้นแม้รัฐเป็นผู้ทรงสิทธิในทรัพย์นั้น รัฐก็เพียงผู้ถือแทนประชาชน ซึ่งสิทธิของประชาชนทั้งหลายนั้นมีอยู่ในลักษณะเสมอภาคเท่าเทียมกันสิทธิของประชาชนประเภทนี้จึงเป็นสิทธิของมหาชน อันไม่มีสามารถให้การยอมความได้และไม่มีบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจให้กระทำได้ จึงมีข้อสังเกตว่าไม่น่าจะสามารถยอมความสำหรับความผิดฐานลักขอกตามมาตรา 352 วรรคสอง

องค์ประกอบภายใน

(1) เจตนาลักขอก และ

(2) มูลเหตุชักจูงใจ โดยทุจริต

คำอธิบายขององค์ประกอบภายใน เทียบคำอธิบายขององค์ประกอบในของความผิดฐานลักขอกกรณีทั่วไปดังกล่าวข้างต้น

การรับโทษหนักขึ้น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 354 บัญญัติไว้ดังนี้

"ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 352 หรือมาตรา 353 ได้กระทำในฐานะที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังกล่าวเป็นการกำหนดฐานะของผู้กระทำความผิด กล่าวคือเป็นความผิดฐานยกยอกที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้กระทำเป็น

- (1) ผู้มีฐานะเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือ
- (2) ผู้มีอาชีพ หรือธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

ความผิดเหล่านี้แม้จะทำร้ายกรรมสิทธิ์แต่เพียงอย่างเดียวตามฐานความผิดหลักก็ตาม แต่เนื่องจาก "ฐาน" ที่มาตรา 354 กำหนดไว้ คือ การได้รับมอบความไว้วางใจของผู้อื่นด้วย เป็นเหตุให้มีการระวางโทษสูงขึ้น

ดังนั้นหากผู้บริหารสหกรณ์ได้กระทำความฐานยกยอกนอโกง โดยที่สหกรณ์ ถือเป็นนิติบุคคล และจัดเป็นนั้นจัดเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติสถาบันการเงินกรณีผู้บริหารสถาบันการเงินยกยอกนอโกง

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 3

มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดผู้บริหารสถาบันการเงินยักษ์ออกและ นอกลงของไทยและต่างประเทศ

3.1 มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของผู้บริหารสถาบันการเงินยักษ์ออกและ นอกลงของไทย

3.1.1 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

3.1.1.1 ความหมายของสถาบันการเงิน⁴³

สถาบันการเงิน หมายถึง สถาบันที่ทำธุรกิจในรูปแบบของการกู้ยืมและให้กู้ยืมหรือเป็นสถาบันที่ทำหน้าเป็นตัวกลางระหว่างผู้ให้กู้และผู้ขอกู้ โดยอาศัยเครื่องมือหรือตราสารทางการเงินและรับภาระการเสี่ยงจากการให้กู้ยืมแทน ส่วนรายได้จากสถาบันการเงินมาจากความแตกต่างอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับจากผู้กู้และผู้ให้กู้ และอัตราดอกเบี้ยซึ่งต้องจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้

3.1.1.2 ความหมาย ผู้บริหารสถาบันการเงิน

ผู้บริหารสถาบันการเงิน หมายถึง บุคคลที่เป็นหรือมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายบริหารงาน หรือการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ตามมาตรา 25 ในการแต่งตั้งผู้บริหารฯ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งบุคคลใหม่หรือแต่งตั้งบุคคลเดิมให้ดำรงตำแหน่งต่อไป

3.1.1.3 ประเภทของสถาบันการเงิน

สถาบันการเงินสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ธนาคาร และสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร

1) ธนาคาร

⁴³ ความหมายของสถาบันการเงิน,สถาบันการเงิน.www.kjn.ac.th/pittaya/my%20homepage%201/html/bank.htm ,18 พฤศจิกายน 2015

(1) ธนาคารกลาง หมายถึง สถาบันทางการเงินของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมปริมาณเงินและเครดิตของประเทศให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าเสถียรภาพต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศแต่ต้องอยู่ภายใต้นโยบายของรัฐบาลไม่ได้แสวงหาผลกำไรเป็นผลตอบแทนเหมือนกับธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารที่ประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินคืนเมื่อต้องทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ รวมทั้งให้กู้ยืมหรือสินเชื่อแก่ประชาชน ให้บริการซื้อขายตั๋วแลกเงิน หรือซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

2) ธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เป็นพิเศษ

(1) ธนาคารออมสิน เป็นธนาคารของรัฐบาล มีหน้าที่รับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้มีเงินออมรายย่อย ออกพันธบัตร สลากออมสิน รับฝากเงินในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสงเคราะห์ชีวิตและการศึกษาโดยเฉพาะเยาวชนของชาติ และกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ปล่อยเงินกู้ให้ผู้มีรายได้น้อยในวงเงินต่ำ คนทั่วไปเรียกว่า ธนาคารคนจน

(2) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นธนาคารของรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อความอนุเคราะห์แก่ประชาชนเกี่ยวกับการกู้ยืม เพื่อนำไปซื้อที่ดินหรืออาคารสิ่งปลูกสร้าง หรือซ่อมแซมต่อเติม ใต้ถุนอาคารที่ดินและอาคาร หรือเพื่อการลงทุนในกิจการการเคหะ พร้อมกับรับฝากเงินของประชาชนทั่วไปด้วย

(3) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สังกัดกระทรวงการคลัง ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือด้านการเงิน แก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร ในรูปของการกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปลงทุนด้านการเกษตร

3) สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร

(1) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์จำกัด มีวัตถุประสงค์คล้ายกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุด คือ ระดมเงินออมโดยออกตราสารเครดิตหรือตั๋วแลกเงินเพื่อเป็นหลักฐานในการกู้เงินจากประชาชน

(2) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่อุตสาหกรรม เอกชน

(3) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมครัวเรือน

(4) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อการซื้อที่ดิน สร้างบ้าน หรือผ่อนส่ง

(5) บริษัทประกันภัยและบริษัทประกันชีวิต เป็นสถาบันทางการเงินที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้ผ่อนหนักเป็นเบาได้ สถาบันนี้ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเพราะขาดการประชาสัมพันธ์และประชาชนไม่เห็นประโยชน์ที่พึงได้จากการนำเงินไปลงทุน ทำให้หลายบริษัทล้มเหลวและในที่สุดขาดความมั่นคงให้ผู้ประกันภัย

(6) สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินที่ประชาชนเริ่มเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการร่วมมือเพื่อช่วยเหลือชุมชนหรือกลุ่มบุคคลที่มีความคิดในแนวเดียวกัน จัดทำขึ้นเพื่อออมทรัพย์และจัดทำหน่วยธุรกิจของกลุ่มตนเอง หรือชุมชน

(7) โรงรับจำนำ เป็นสถาบันการเงินขนาดเล็ก มี 3 ประเภท คือ โรงรับจำนำเอกชน โรงรับจำนำของกรมประชาสงเคราะห์ โรงรับจำนำของเทศบาล ซึ่งได้ให้บริการกู้ยืมเงินแก่บุคคลทั่วไป โดยรับจำนำสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ

4) คุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันการเงิน⁴⁴

บัญญัติว่าได้กำหนดคุณสมบัติต้องห้ามของผู้บริหารสถาบันการเงินไว้ดังนี้ ห้ามมิให้สถาบันการเงินแต่งตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นหรือทำหน้าที่ผู้บริหารสถาบันการเงินตามหลักมาตรา 24

- (1) เป็นบุคคลล้มละลายหรือพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายมาแล้วไม่ถึงห้าปี
- (2) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต ไม่ว่าจะมีการรอการลงโทษหรือไม่ก็ตาม
- (3) เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐฐานทุจริตต่อหน้าที่
- (4) เคยเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่สถาบันการเงินถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย
- (5) เคยถูกถอดถอนจากการเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ตามมาตรา 89 (3) หรือมาตรา 90 (4) หรือตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย
- (6) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินแห่งอื่นอีกในเวลาเดียวกัน เว้นแต่ได้รับการยกเว้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย

⁴⁴ เพิ่งอ้างถึง, น. 54

(7) เป็นผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการนอกเหนือจากตำแหน่งกรรมการของบริษัทที่ได้รับสินเชื่อหรือได้รับการค้ำประกันหรืออวัลหรือมีภาระผูกพันอยู่กับสถาบันการเงินนั้น
เว้นแต่

- (ก) เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงินซึ่งไม่ใช่กรรมการที่เป็นผู้บริหาร
- (ข) เป็นกรณีที่ได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(8) เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นใดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(9) เป็นพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยหรือเป็นผู้ที่พ้นจากการเป็นพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด เว้นแต่ได้รับแต่งตั้งจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้เข้าไปแก้ไขฐานะการเงินหรือการดำเนินการของสถาบันการเงิน หรือเป็นการดำรงตำแหน่งในสถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ทั้งนี้ พนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้ที่พ้นจากการเป็นพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยแต่ยังคงห้ามไม่ให้รับตำแหน่งตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดดังกล่าว ไม่มีสิทธิที่จะได้รับสิทธิในการซื้อหุ้นของสถาบันการเงินนั้น

(10) เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามหรือขาดคุณสมบัติอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

5)อำนาจของผู้บริหารสถาบันการเงิน⁴⁵

มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย บริหารจัดการสถาบันการเงิน ดังนี้

(1) หน้าที่ดำเนินกิจการของธุรกิจสถาบันการเงิน

(2) หน้าที่ประกอบธุรกิจโดยอาศัยหลัก "บุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง" (Professional Duty of Care)

(3) หน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการบริหารสถาบันการเงิน

(ก) ในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงิน กรรมการต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง และต้องรับผิดชอบร่วมกันในการ มาตรา 27

(1) การให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

⁴⁵ กิตติบดี.สถาบันการเงิน ,คุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันการเงิน, http://kittibodee.blogspot.com/2009/02/blog-post_1907.html ,20 พฤศจิกายน 2015

(2) การจัดทำและเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของสถาบันการเงิน โดยต้องเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้น ผู้ฝากเงิน และประชาชนได้รับทราบและสามารถตรวจสอบได้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(3) การให้สถาบันการเงินเรียกประชุมผู้ถือหุ้นภายในสี่เดือนนับแต่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชีหกเดือน เมื่อปรากฏว่าสถาบันการเงินนั้นประสบการขาดทุนจนทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาหกเดือนตามมาตรา ๖๗ ลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่ชำระแล้ว และให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่ชำระแล้วเพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินตามความเป็นจริง

(๗) กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อผู้ถือหุ้น หรือผู้ฝากเงิน หรือผู้ถือตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการระดมเงินจากประชาชนของสถาบันการเงิน เพื่อความเสียหายใดๆ อันเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือผู้ตรวจการสถาบันการเงินสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ทุจริตหรือมีส่วนในการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวในมาตรา 28

6) บทลงโทษผู้บริหารสถาบันการเงิน⁴⁶ (ขั๊กออก น้อ โกง)

บทลงโทษของผู้บริหารสถาบันการเงินเกี่ยวกับการขั๊กออกและน้อ โกงที่ผู้บริหารได้มีการกระทำความผิดได้นั้นต้องเป็นไปตามหลักพระราชบัญญัติสถาบันการเงินถ้ามีการกระทำความผิดต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์คือ

(1) กรรมการ หรือผู้จัดการ หรือผู้ที่มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใด โดยได้มีการกระทำทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรมีการบอกให้แก่ประชาชนทราบ และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้นั้นถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือ ทำลายพวกเอกสาร อาจมีโทษจำคุกได้ตั้งแต่ห้าปีหรือสิบปี ทั้งอาจมีการปรับตั้งแต่ห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท

(2) กรรมการ หรือผู้จัดการ หรือผู้ที่มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินซึ่งอาจมีการมอบหมายให้มีการจัดการทรัพย์สินของสถาบันการเงินหรือทรัพย์สินที่สถาบันการเงินเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย และอาจมีการจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและมีโทษปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

⁴⁶สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง."พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน."

(3) กรรมการหรือผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินมีการครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของสถาบันการเงินซึ่งสถาบันการเงินนั้นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามที่มีการทุจริต ต้องมีอัตราโทษจำคุกห้าปีถึงสิบปี และมีการปรับตั้งแต่ห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท

(4) กรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลที่มีอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับสถาบันการเงิน โดยบุคคลนั้นมีการทำให้เกิดความเสียหาย ละลาย หรือทำให้เสื่อมค่า หรืออาจมีการทำให้ไร้ประโยชน์เกี่ยวทรัพย์สินของสถาบันการเงิน โดยมีการดูแลหรือมีการครอบครองของสถาบันการเงิน แต่ถ้ามีการกระทำผิดทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หรือประชาชนต้องได้รับโทษจำคุกและปรับ

(5) กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการในสถาบันการเงิน โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้น รู้ว่าถ้าเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จะมีการบังคับให้มีการชำระหนี้ หรือมีวิธีการที่จะเรียกร้องกับศาลให้มีการชำระหนี้ถือว่าต้องได้รับโทษคุกตั้งแต่ห้าปีจนถึงสิบปีและปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาทเช่นกัน ถ้ามีเหตุตามนี้

(ก) มีการย้าย หรือซ่อนเร้น หรือมีการโอนทรัพย์สินของสถาบันการเงินไปยังบุคคลอื่น

(ข) มีการทำบัญชีหรือการกระทำอย่างอื่น โดยทำให้สถาบันการเงินนั้นเป็นหนี้ ทั้งที่ไม่เป็นความจริง

(6) กรรมการ ผู้จัดการ บุคคลที่มีอำนาจในสถาบันการเงินได้กระทำการหรือไม่ก็ตามเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อนตนเองหรือผู้อื่น เป็นการทำให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันการเงิน มีโทษจำคุกและโทษปรับ ที่สูง

(7) กรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลที่อำนาจในการจัดการเกี่ยวกับสถาบันการเงินจะมีการยินยอมหรือไม่แต่เป็นการลงสถาบันการเงินหรือบุคคลที่ถือหุ้นนั้นขาดประโยชน์ ดังนั้นต้องมีโทษจำคุกและโทษปรับ โดยโทษจำคุกห้าถึงสิบปี และปรับเป็นเงินห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท ถ้าเป็นไปตามนี้

(ก) ทำให้เกิดความเสียหาย หรือมีการทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน มีการปลอมบัญชี เอกสารหรือหลักประกันของสถาบันการเงิน

(ข) มีการลงข้อความเท็จหรือไม่มีการลงข้อความในบัญชี หรือเอกสารของสถาบันการเงิน

(ค) มีการทำบัญชีไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง

ดังนั้นพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีการกำหนดโทษไว้ในหมวด 10 ตั้งแต่ มาตรา 129 ถึงมาตรา133 ซึ่งโทษเบามาก ไม่เหมือนกับพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551 ที่มีบทลงโทษผู้บริหารของสถาบันการเงิน ถ้ากระทำความผิดโดยเฉพาะการทุจริตต้องได้รับโทษร้ายแรง โดยระบุไว้ในหมวด 8 ตั้งแต่มาตรา 121 ถึงมาตรา 156 ดังนั้น ถ้าจะให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ควรจะนำบทลงโทษในพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาบังคับใช้ มาตราที่จะนำมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริต

บทลงโทษกรณีที่ผู้บริหารสถาบันการเงินกระทำความผิดฐานยักยอกข้อ โกง ความผิดที่ผู้บริหารยักยอก ข้อ โกงนั้น ไม่มีเพียงแต่สถาบันการเงินเท่านั้นที่มีการกระทำความผิดรวมถึงผู้บริหารหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์อาจมีการกระทำความผิดฐาน ยักยอกข้อ โกงได้

3.1.2 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

3.1.2.1 ความหมายผู้บริหารหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

"ผู้บริหารตลาดหลักทรัพย์" หมายถึง คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้กำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ภายใน ขอบเขตของกฎหมาย รวมทั้งเป็นผู้กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ เป็นไปอย่างมีระเบียบ แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดหรือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขระเบียบต่าง ๆ ส่วนใหญ่ต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมบริษัทสมาชิก และ/หรือได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. เสียก่อน จึงจะใช้บังคับได้

3.1.2.2 บทบาทและความรับผิดชอบของผู้บริหาร (คณะกรรมการ)

(1) คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ต้องดูแลให้มีการบริการเงินกองทุนของตลาดหลักทรัพย์ให้เกิดประโยชน์อย่างระมัดระวัง และซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีการใช้เงินโดยมิชอบ และต้องดูแลให้บริหารงานของกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ดำเนินถึงประโยชน์ระบบเศรษฐกิจโดยรวมผู้มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ

คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์และบริษัทย่อยจะยึดถือข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและจรรยาบรรณที่คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์กำหนดขึ้นเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ที่สมดุลและยั่งยืนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

(2) คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์กำหนดนโยบายการดำรงกรรมการในบริษัทจดทะเบียนของกรรมการตลาดหลักทรัพย์แต่ละท่านไม่เกิน 3 บริษัทจดทะเบียน เพื่อให้กรรมการตลาดหลักทรัพย์มีเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรรมการตลาด

หลักทรัพย์ทุกท่านควรอุทิศเวลาให้เพียงพอเพื่อปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ และให้มีการเปิดเผยข้อมูลการดำรงตำแหน่งที่อื่นของกรรมการแต่ละท่านอย่างครบถ้วนไว้รายงานประจำปีของตลาดหลักทรัพย์

(3) คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์คาดหวังให้ผู้จัดการ และผู้บริหารระดับสูงอุทิศเวลาให้เพียงพอเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ ในการดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาในบริษัทหรือองค์กรอื่นใดผู้จัดการ ต้องได้รับการอนุมัติจากประธาน และการดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาในบริษัทหรือองค์กรอื่นใดของผู้บริหารระดับสูงต้องได้รับการอนุมัติจากผู้จัดการ ซึ่งในการพิจารณาการดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะพิจารณาตามความเหมาะสมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อกลุ่มตลาดหลักทรัพย์รวมทั้งไม่ขัดต่อผลประโยชน์ของกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์มอบหมายให้ฝ่ายจัดการให้มีผู้ทำหน้าที่เลขานุการองค์กรเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์และบริษัทย่อย โดยให้คำแนะนำด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์และบริษัทย่อยจะต้องทราบ ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลกิจกรรมคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์และบริษัทย่อย และประสานงานให้มีการปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์

3.1.2.3 บทลงโทษผู้บริหารหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์⁴⁷

บทลงโทษกรณีหากผู้บริหารตลาดหลักทรัพย์กระทำความผิดฐานทุจริต ยักยอก นื้อโกงมีบทลงโทษที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ดังนี้

มาตรา 306 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้โดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังกล่าว นั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้หลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลาย เอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา 308 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ เอาไปเสียทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันนิติบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของนิติ

⁴⁷ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์."พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535." <http://www.sec.or.th/TH/AboutUs/Pages/Page.26> ธันวาคม 2015.

บุคคลนั้น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

บทลงโทษหากผู้บริหารตลาดหลักทรัพย์กระทำความผิดฐานขกยกน้อ โกงได้ บัญญัติไว้ในมาตรา 306 ฐานความผิดฐานน้อ โกงมีการกำหนดโทษหากผู้บริหารกระทำการทุจริต และมาตรา 309 ว่าด้วยเรื่องฐานขกยกน้อของผู้บริหารกระทำผิดเหมือนบทลงโทษของต่างประเทศที่กำหนดบทลงโทษไว้

3.1.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ความผิดฐานขกยกน้อและน้อ โกงของผู้บริหารสถาบันการเงิน เป็นฐานความผิดเกี่ยวกับที่จะยึด หรืออายัดทรัพย์ได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีรายละเอียดคือ

3.1.3.1 ความหมายของการยึดและอายัด

เนื่องจากทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำผิด เป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการกระทำความผิด จึงจำเป็นต้องมีมาตรการกฎหมายสำหรับดำเนินกับทรัพย์สินนั้น เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น อันเป็นการตัดแรงจูงใจ และแหล่งเงินทุนในการกระทำความผิด

การดำเนินการกับทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคือการกระทำได้โดยการยึดหรืออายัด โดยทรัพย์นั้นจะตกเป็นของแผ่นดิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดให้คำนิยามคำว่า ยึด อายัด ไว้แต่อย่างไร

"ยึด" หมายความว่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า "ยึด" ว่า ถือเอาไว้, เหนี่ยว, รึง, ยึดทรัพย์ , การที่เจ้าพนักงานเอาทรัพย์สินไปจากครอบครองของบุคคล เพราะเหตุที่กระทำฝ่าฝืนกฎหมาย หรือเพื่อบังคับคดี

ความหมายของการยึดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมายถึง การเอาตัวทรัพย์มาอยู่ในความดูแลของพนักงานบังคับคดี หรือเจ้าพนักงานอื่น จะพิจารณาที่กรรมสิทธิ์ของทรัพย์สิน ไม่ว่ากรรมสิทธิ์จะอยู่ที่จะเลย หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น

สรุปได้ว่า การยึดทรัพย์ คือการถือเอาไว้ซึ่งทรัพย์จากเจ้าของหรือผู้สิทธิครอบครอง

"อายัด" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ ว่า ห้ามจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง

ความหมายของคำว่า "อายัด" ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมายถึง การสั่งให้บุคคลภายนอกซึ่งมีหน้าที่ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินให้แก่จำเลย แต่ให้ส่งมอบแก่เจ้าพนักงาน

บังคับคดี จะพิจารณาที่กรรมสิทธิ์ กรรมสิทธิ์เป็นของบุคคลภายนอกซึ่งต้องชำระแก่จำเลย ซึ่งคำว่า อาศัยในที่นี้แตกต่างจากกฎหมายอื่น

3.1.3.2 การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน⁴⁸

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการชั่วคราวเพื่อประกันให้มีการรับทรัพย์สิน โดยมีมาตรา 48 เป็นมาตราหลัก ในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งมาตรา 48 บัญญัติไว้ว่า "ในการตรวจสอบรายงานและ ข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่าย ยักย้าย ปกปิดหรือซ่อน เร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่ง ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อน และค่อยรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

ผู้ทำธุรกรรม ผู้ถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดง หลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้มี คำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดนั้นก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ตามมาตราที่แสดงให้เห็นว่า ก่อนที่จะมีการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดจะต้องมีการ ดำเนินการตามขั้นตอนคือ

(1) การตรวจสอบรายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรม

คณะกรรมการธุรกรรมจะต้องทำการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำ ธุรกรรมก่อน รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมมีที่มาตราแนวทางที่พระราชบัญญัติกำหนด ไว้ 4 แนวทางคือ

1) รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสถาบันการเงิน ตาม มาตรา 13,14 หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนมากเกินกว่าที่กำหนดไว้ใน กฎกระทรวง หรือรายงานการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินที่กำหนดไว้ (เงินสดตั้งแต่ สองล้านขึ้นไป มูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาท) หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไม่ว่าจะเป็น ธุรกรรมที่ใช้เงินสดหรือมูลค่าทรัพย์สินจำนวนเท่าใด รวมถึงในกรณีที่น่าสงสัยภายหลังต่อมาว่า มี เหตุอันควรเชื่อได้ว่า ธุรกรรมที่ได้กระทำไปแต่ไม่มีรายงานตามมาตรา 13

2) ข้อมูลหรือรายงานเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสำนักงานที่ดิน ตาม มาตราที่ 15 หมายถึงการธุรกรรมที่มีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่

⁴⁸ สุรพล ไตรเวทย์,คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน,(สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด,2543)

สถาบันการเงินไม่ได้เป็นคู่กรณีและยังต้องมีการชำระเงินสดตามที่กฎหมายกำหนดหรืออาจจะเป็น อสังหาริมทรัพย์นั้นมีมูลค่าตามประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกิน กว่าที่กำหนดไว้ โดยธุรกรรมที่จะเป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ต้องมีเหตุที่น่าสงสัยเท่านั้น

3) ข้อมูลหรือรายงานเกี่ยวกับธุรกรรม จะกระทำได้อีกต่อเมื่อผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงิน ดังตามมาตราที่ 16 คือ ต้องมีการรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับการดำเนินงานและการลงทุน หรือการ เคลื่อนย้ายเงินลงทุนที่มีเหตุอันควรสงสัยเชื่อได้ว่าการกระทำธุรกรรมเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันน่าสงสัย

4) มีการรายงานข้อมูลที่ได้มาจากทางอื่น นอกจากที่มีการรายงานมาและข้อมูลที เกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 13,14,15,16 นั้น คือ การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันน่าสงสัยโดย เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เช่น พนักงานสอบสวน ได้ทำการสอบสวนในคดีเกี่ยวกับ ผู้บริหารสถาบันการเงิน พบว่ามีการโอนเงินในบัญชีมีความผิดปกติ มีเหตุน่าสงสัย และสอบสวน แล้วพบว่ามีความผิดฐานยักยอกทรัพย์ของผู้บริหารของสถาบันการเงิน จึงเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอัน ควรสงสัยได้

(2) กรณีพบว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือ ซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิด⁴⁹

และถ้ามีการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของ คณะกรรมการธุรกรรม ว่ามีเหตุอันน่าสงสัย ว่ามีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือ มีการซ่อน เร้นทรัพย์สินนั้น โดยเป็นทรัพย์สินที่มาจากกระทำความผิด โดยที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือ เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนอาจมี อำนาจในการสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น ไว้ได้เป็นการชั่วคราว โดยมีกำหนดภายในเก้าสิบวัน ตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นเป็นการชั่วคราวเพื่อประกันให้มีการริบหรือขอให้ ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกแก่แผ่นดิน การที่กฎหมายให้อำนาจบุคคลที่มีอำนาจตัดสินใจแล้วแต่กรณี อำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นการชั่วคราวไว้ก่อนที่นำสู่การเข้าสู่กระบวนการริบหรือขอให้ศาลมี คำสั่งเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำความผิดตกแก่แผ่นดินได้ เพื่อที่จะเป็นหลักประกันไว้ว่าศาลมีคำสั่งให้

⁴⁹ สรุพล ไตรเวทย์.กฎหมายฟอกเงิน ความผิดมูลฐานหน้าที่ของสถาบันการเงิน มาตราการคุ้มครองสถาบันการเงิน และลูกค้า ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่. (สำนักพิมพ์วิญญูชน,2534)

ทรัพย์สินที่กระทำผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยจำเป็นที่จะต้องให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ก่อนชั่วคราว

(3) การสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่งศาล

โดยอำนาจที่จะสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด นอกเหนือจากอำนาจจากคณะกรรมการธุรกรรมและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วนั้น ยังมีบุคคลที่สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการสั่งในทรัพย์สินที่เกี่ยวกับจากการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดินคือ พนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องได้ ตามตรา 49 ที่บัญญัติไว้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะสั่งให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น เพราะเหตุเกี่ยวกับการ โอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สิน เพื่อให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยมีผลปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการ โอน จำหน่าย หรือยักยอกเกี่ยวกับทรัพย์สิน ถ้าไม่มีการยึดหรืออายัดไว้ก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกแก่แผ่นดิน เจ้าหน้าที่มีอำนาจสามารถส่งเรื่องต่อให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ โดยที่คำขอที่พนักงานอัยการขอเป็นคำขอฝ่ายเดียว ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ตามมาตรา 55 ที่กล่าวว่า หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49 ว่ามีการ โอน ยักยอก จำหน่ายเพื่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการฯหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายสามารถส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินไว้ได้ชั่วคราวตามมาตรา 51 เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ให้ศาลพิจารณาคำร้องเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานที่เชื่อได้ว่ามีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอไว้

(4) การยึดหรืออายัดตามกฎหมายอื่น

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นมาตรการชั่วคราวเพื่อประกันให้มีการริบทรัพย์สิน และใช้เป็นพยานในการประกอบการดำเนินคดีอาญาต่างๆ ซึ่งมีบัญญัติให้อำนาจไว้ตามกฎหมายต่างๆ

3.1.3.3 ชั้นยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(1) ถ้าคณะกรรมการธุรกรรมตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจจะ โอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการฯ มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวมีแล้วรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ

การจะขอให้เพิกถอนการยึด หรืออายัด อาจกระทำได้โดยผู้ทำธุรกรรมที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น แสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการ

ทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และเมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือ
 เลขานุการฯ แล้วแต่กรณีเห็นด้วย ก็จะสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

(2) ถ้าคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการฯ มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน
 แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมายจะดำเนินการยึดหรืออายัด แล้วรายงานให้คณะกรรมการ
 ธุรกรรมหรือเลขานุการฯ อีกทั้งมีการประเมินราคาทรัพย์สินโดยตรง

3.1.3.4 การยึดทรัพย์สิน

การยึดหรืออายัดและการประเมินราคาทรัพย์สิน จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
 และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ

(1) เมื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือแจ้งให้เจ้า
 พนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับ
 อสังหาริมทรัพย์นั้นทราบโดยเร็ว และพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่จะบันทึกการสั่งยึดไว้

(2) ก่อนทำการยึดทรัพย์สิน พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงเอกสารมอบหมาย
 บัตรประจำตัว และคำสั่งยึดทรัพย์สินต่อเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน แต่ถ้าไม่พบจะแสดงต่อผู้
 ครอบครองหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ครอบครองทรัพย์สิน หากไม่พบบุคคลดังกล่าวจะต้อง
 ดำเนินการยึดโดยให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองแห่ง
 ท้องที่นั้นมาร่วมเป็นพยานด้วย

(3) การยึดอสังหาริมทรัพย์ พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือแจ้งการยึดให้เจ้าของ
 ทรัพย์สินหรือเจ้าของร่วม ผู้มีสิทธิในทรัพย์สินหรือผู้มีสิทธิร่วมทราบ ถ้าไม่สามารถแจ้งได้ก็จะปิด
 ประกาศแจ้งการยึดไว้ที่สถานีตำรวจแห่งท้องที่ยึดทรัพย์สินนั้น และที่ทำงานของสำนักงานป้องกัน
 และปราบปรามการฟอกเงินทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

(4) เมื่อยึดทรัพย์สินแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิใน
 ทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นลงลายมือชื่อ
 รับรองบัญชีทรัพย์สินที่ยึดไว้ กรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ยินยอมลงลายมือชื่อหรือไม่มีบุคคลดัง
 พนักงานเจ้าหน้าที่จะจดแจ้งในบัญชีทรัพย์สินที่ยึดและให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานฝ่าย
 ปกครองแห่งท้องที่นั้นลงลายมือชื่อรับรองแทน

3.1.3.5 การอายัดทรัพย์สิน

เมื่อมีคำสั่งอายัดทรัพย์สินใดแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือแจ้งคำสั่งแก่
 เจ้าของทรัพย์สิน ผู้มีสิทธิผู้สิทธิหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้น ถ้าเป็นทรัพย์สินประเภทสิทธิ
 เรียกร่องจะแจ้งแก่บุคคลภายนอก ซึ่งต้องรับผิดชอบเพื่อชำระหนี้หรือส่งมอบสิ่งของนั้น

ถ้าค่าของทรัพย์สินของประเภทสิทธิเรียกร้องที่ได้จ่ายค่าไม่ว่าด้วยประการใด ๆ เพราะความผิดของบุคคลภายนอก เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งจ่ายค่าไม่ว่าด้วยประการใด ๆ คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการฯ แล้วแต่กรณี จะเรียกร้องให้บุคคลภายนอกนั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่การนั้น

คำสั่งจ่ายทรัพย์สินนั้น อาจออกได้ไม่ว่าหนึ่งหรือมากกว่าบุคคลภายนอกนั้นจะมีข้อโต้แย้ง ข้อจำกัด ตามนั้น

แต่ในปัจจุบันนี้ความผิดเกี่ยวกับสหกรณ์นั้นยังไม่มีผิดเกี่ยวกับผู้บริหาร ยกยอกและนื้อ โกงทำให้ไม่สามารถที่จะใช้กฎหมายนี้ได้

3.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดผู้บริหารสหกรณ์ในต่างประเทศ

3.2.1 มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดผู้บริหารสหกรณ์ในประเทศเยอรมัน

3.2.1.1 บทลงโทษของสหกรณ์เยอรมัน⁵⁰

มาตรการลงโทษกรณีหากผู้บริหารสหกรณ์กระทำการทุจริต โดยบทลงโทษนั้นได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการตรวจในการตรวจสอบบัญชีหากผู้บริหารสหกรณ์กระทำความผิด ในมาตรา 150 และบทลงโทษหากผู้บริหารสหกรณ์กระทำการทุจริตไว้ว่า

มาตรา 147 การแถลงข้อความเท็จเพื่อฉ้อฉล และข้อความเท็จ (1) หากบุคคลใดๆ ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการผู้บริหารหรือผู้ชำระหนี้ เขียนข้อความเท็จตามวรรคที่ 79 ก มาตราที่ 5 อนุประโยคที่ 2 เกี่ยวกับมติที่ใช้เพื่อบำเพ็ญงานของสมาคมสหกรณ์ หรือไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงที่สำคัญต่างๆ จะถูกจำคุกไม่เกินสามปี หรือถูกปรับ

จะมีการลงโทษ หากบุคคลใดๆ ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการผู้บริหารหรือผู้ชำระหนี้

(1) ให้ข้อมูลผิด หรือปกปิดข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ของสมาคมสหกรณ์ ในส่วนของข้อความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์และหนี้สินต่างๆ และสมาชิกภาพหรือ

⁵⁰ cooperatives law Germany, Cooperative Societies Act 1973 with Regulations for the Registration of cooperative societies: <http://www.ilo.org/images/empent/static/coop/policy/>, 9 November 2015

จำนวนหนี้สิน หรือข้อความต่างๆ ที่แสดงไว้ในการประชุมทั่วไป เว้นเสียแต่ว่าการกระทำนั้นจะต้องมีการลงโทษตามวรรคที่ 340ฐ ร่วมกับวรรคที่ 331 เลขที่ 1 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์

ทำข้อความเท็จต่างๆ หรือปกปิดข้อเท็จจริงต่างๆ หรือให้ข้อมูลผิดเกี่ยวกับสถานการณ์ของสมาคมสหกรณ์ให้กับบรรดาผู้สอบบัญชีของสมาคมสหกรณ์ โดยมีข้อมูลและหลักฐานที่จำเป็นตามเงื่อนไขต่างๆ ของกฎหมายนี้ เว้นเสียแต่ว่าการกระทำนั้นจะต้องมีการลงโทษตามวรรคที่ 340ฐ ร่วมกับวรรคที่ 331 เลขที่ 1 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์

มาตรา 148 การละเว้นโทษ (1) หากบุคคลใดๆ ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการผู้บริหารหรือผู้ชำระหนี้ จะถูกจำคุกไม่เกินสามปี หรือถูกปรับ หาก 3. ไม่ปฏิบัติตามมาตราย่อยที่ 33(3) โดยไม่จัดการประชุมสามัญ และไม่แจ้งบอก หากไม่มีการครอบคลุมถึงการขาดทุนในจำนวนครั้งหนึ่งของยอดคงค้างสินเชื่อและเงินสำรองรวม

ไม่ปฏิบัติตามมาตราย่อยที่ 99 (3) โดยไม่ดำเนินการพิจารณาคดีการล้มละลาย หรือการพิจารณาการประนอมหนี้ หากเกิดการล้มละลายหรือหนี้ที่มากเกินไป

(2) ในกรณีของการประมาท จะมีการจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือมีการปรับ

มาตรา 150 ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วย (1) หากบุคคลใดๆ ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการผู้บริหารหรือผู้ชำระหนี้ ทำข้อความเท็จเกี่ยวกับผลการสอบบัญชี หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่สำคัญต่างๆ ในรายงานของตน จะถูกจำคุกไม่เกินสามปี หรือถูกปรับ

(2) หากผู้กระทำความผิดกระทำการเพื่อผลตอบแทนแก่ตนเองหรือผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นขาดทุน จะถูกจำคุกไม่เกินห้าปี หรือถูกปรับ

3.2.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดผู้บริหารสหกรณ์ในประเทศแคนาดา⁵¹

ปัจจุบันสหกรณ์ของประเทศแคนาดาแม้จะไม่มีมาตราในการลงโทษกำหนดในกฎหมายสหกรณ์แต่กฎหมายของประเทศแคนาดานั้นได้บัญญัติเรื่องเกี่ยวกับมาตรการในการตรวจสอบเกี่ยวกับผู้บริหารของบรรดาสมาชิกที่บัญญัติไว้คือ

มาตรา 103 (1) กรรมการบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลของสหกรณ์คุณลักษณะ และขอบเขตของดอกเบี้ยใด ๆ ที่กรรมการบริษัท หรือสัญญาหรือธุรกรรมที่สำคัญที่ถูก

⁵¹ Ccooperatives law,; Canada Table of Contents: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/11 November 201>

นำเสนอกับสหกรณ์ และการเปลี่ยนที่สำคัญใด ๆ เกี่ยวกับดอกเบี้ยใด ๆ ตามมาตรานี้ หากกรรมการบริษัท หรือเจ้าหน้าที่

(ก) เป็นฝ่าย ๆ หนึ่งในสัญญาหรือธุรกรรม

(ข) เป็นกรรมการบริษัท หรือเจ้าหน้าที่- หรือเป็นบุคคลที่ศักยภาพที่คล้ายคลึงกันของฝ่าย ๆ หนึ่งสัญญาหรือธุรกรรมนั้น

(ค) มีผลประโยชน์สำคัญกับฝ่าย ๆ หนึ่งในสัญญาหรือธุรกรรมนั้น

(2) มาตรานี้ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการเปิดเผยผลประโยชน์ในสัญญาหรือธุรกรรมที่มีอยู่ และเข้าร่วมในสหกรณ์และบรรดาสมาชิก หากสัญญาหรือธุรกรรมนั้นมีข้อกำหนดแบบเดียวกันกับที่ใช้กับบรรดาสมาชิก

(3) กรรมการบริษัท หรือเจ้าหน้าที่จะต้องทำการเปิดเผยงานเขียนต่อสหกรณ์ หรือขอให้เขียนลงในบันทึกการประชุมของกรรมการบริษัท

(4) กรรมการบริษัทจะต้องทำการเปิดเผยข้อมูล

(ก) ในที่ประชุมกรรมการบริษัทที่มีการพิจารณาสัญญาหรือธุรกรรมที่มีการนำเสนอ

(ข) หากกรรมการบริษัทนั้นไม่ได้ผลประโยชน์จากสัญญาหรือธุรกรรมที่มีการนำเสนอ ณ เวลาประชมนั้น ซึ่งอิงตามวรรค (ก) ซึ่งเป็นการประชุมครั้งแรกหลังจากที่กรรมการบริษัทได้รับผลประโยชน์จากสัญญาหรือธุรกรรมนั้น

(ค) หากมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในส่วนของผลประโยชน์ของกรรมการบริษัทในสัญญา ธุรกรรมสัญญาหรือธุรกรรมที่มีการนำเสนอในที่ประชุมแรกหลังที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

(ง) หากกรรมการบริษัทได้รับผลประโยชน์ในสัญญาหรือธุรกรรมที่ถูกทำขึ้นในที่ประชุมแรก หลังจากที่กรรมการบริษัทได้รับผลประโยชน์จากสัญญาหรือธุรกรรมนั้น

(จ) หากกรรมการบริษัทได้รับผลประโยชน์จากสัญญาหรือธุรกรรมก่อนที่จะเป็นกรรมการบริษัท หรือ

(ฉ) สัญญาหรือธุรกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นที่จะต้องได้รับการอนุมัติจากบรรดาสมาชิกกรรมการบริษัทเพื่อการดำเนินปกติ เมื่อกรรมการบริษัทนั้นทราบเกี่ยวกับสัญญาหรือธุรกรรมนั้น

(5) เจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่กรรมการบริษัทจะต้องทำการเปิดเผยข้อมูล

(ก) ในทันทีหลังจากที่ทราบว่า สัญญาหรือธุรกรรม หรือสัญญาหรือธุรกรรมที่มีการนำเสนอและจะต้องมีการพิจารณานั้น ได้มีการพิจารณาที่การประชุมกรรมการบริษัท

(ข) หากเจ้าหน้าที่ได้รับผลประโยชน์ในทันทีจากสัญญาหรือธุรกรรมหลังจากที่ถูกทำขึ้น

(ค) ในทันทีหากมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในส่วนของผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ มีอยู่ในสัญญาหรือธุรกรรม หรือสัญญาหรือธุรกรรมที่มีการนำเสนอ

(ง) ในทันทีจากที่เป็นเจ้าหน้าที่ หากเจ้าหน้าที่นั้นได้รับผลประโยชน์จากสัญญา หรือธุรกรรมก่อนที่จะเป็นเจ้าหน้าที่มาก่อน หรือ

(จ) หากสัญญาหรือธุรกรรมนั้นไม่จำเป็นที่จะได้รับการอนุมัติจากบรรดากรรมการ บริษัทเพื่อการดำเนินธุรกิจตามปกติ เมื่อเจ้าหน้าที่นั้นทราบถึงสัญญาหรือธุรกรรมนั้น

(6) บรรดาสมาชิกและผู้มีส่วนได้เสีย สามารถตรวจสอบส่วนแบ่งในรายงานการประชุมของกรรมการบริษัท และในเอกสารอื่นที่มีการเปิดเผยข้อมูลภายใต้มาตรานี้ และในประกาศทั่วไปที่มีการอ้างอิงถึงในมาตราที่ 105 ในระหว่างเวลาทำการของสหกรณ์ได้

มาตรา 104 (1) กรรมการบริษัทที่ได้รับผลประโยชน์จากสัญญาหรือธุรกรรมที่มีการอ้างอิงในมาตราย่อย 103(1) ไม่สามารถออกเสียงในมติใดๆ เพื่ออนุมัติสัญญาหรือธุรกรรมนั้นได้

(2) มาตราย่อยที่ 1 นั้นไม่มีผลต่อ

(ก) สัญญาหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ กับค่าตอบแทน หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจของสหกรณ์หรือหนึ่งในบริษัทสาขา หรือ

(ข) สัญญาสำหรับการจ่ายค่าชดเชย หรือประกันภัยภายใต้มาตราที่ 113

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของผู้บริหารสหกรณ์ ยักษ์ออกและข้อโกงของไทยและต่างประเทศ

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถาบันการเงินประเภทอื่นกับสหกรณ์

4.1.1 ความเป็นสถาบันการเงินประเภทอื่นกับสหกรณ์

ในระบบการเงินนั้น จำเป็นต้องมีสถาบันการเงินทำหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนวงจร
การไหลเวียนของเงินให้เกิดความคล่องตัว และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หากไม่มีสถาบันการเงิน
พ่อค้า นักธุรกิจ ตลอดจนประชาชน ก็จะเกิดความวุ่นวายยุ่งยากในการทำธุรกิจหรือดำเนินชีวิต
เกี่ยวกับการเงิน ดังนั้นความเป็นสถาบันการเงินจำแนกได้เป็นสอง 2 ประเภทจากที่ได้ทำการศึกษา
คือ

4.1.1.1 ความเป็นสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน⁵⁴

ความเป็นสถาบันการเงินนั้นตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินพ.ศ. 2551
นั้นจำแนกได้ดังนี้

สถาบันการเงินสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ คือ

1) ประเภทของสถาบันการเงินที่พิจารณาตามอายุของหลักทรัพย์ที่สถาบันการเงิน
นั้น ได้ออกหรือทำการซื้อขาย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1.1) สถาบันการเงินในตลาดเงิน เป็นสถาบันการเงินที่ออกหลักทรัพย์และซื้อ
ขายหลักทรัพย์ที่มีอายุครบกำหนด ไม่เกิน 1 ปี ซึ่งเป็นการให้กู้ยืมเงินระยะสั้น ได้
แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และบริษัท
เงินทุนบางบริษัทที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินอายุครบกำหนดไม่เกิน 1 ปี หรือบริษัทเงินทุนบางบริษัทที่

⁵⁴ พระราชบัญญัติสถาบันการเงิน พ.ศ.2551."สถาบันการเงิน."

รับซื้อลดตราสารพาณิชย์หรือตราสารทางการเงิน อื่นๆ ที่มีอายุครบกำหนดไม่เกิน 1 ปี เช่น ตราสารพาณิชย์และตราสารของบริษัทเงินทุน การกู้เงิน โดยการเบิกบัญชี บัตรเงินฝาก และตัวเงินคลัง

(1.2) สถาบันการเงินในตลาดหุ้น เป็นสถาบันที่ออกหลักทรัพย์และการซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีอายุกำหนดมากกว่า 1 ปี ซึ่งเป็นการให้กู้ยืมในระยะยาว โดยใช้เครื่องมือทางการเงินต่างๆ เช่น พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ ตัวสัญญาใช้เงินที่มีอายุครบกำหนดเกิน 1 ปี เป็นต้น

2) ประเภทของสถาบันการเงินที่พิจารณาตามหน้าที่และลักษณะการดำเนินงาน กิจกรรม หลักของสถาบันการเงินภายใต้กรอบของกฎหมาย แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

(2.1) สถาบันการเงินเกี่ยวกับการรับฝากเงิน เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่หลักในการระดมทุนส่วนใหญ่โดยวิธีการรับฝากเงินจากประชาชนประเภทต่าง ๆ เช่น เงินฝากเพื่อเรียก เงินฝากสะสมทรัพย์และเงินฝากประจำ เงินทุนที่ระดมได้อาจจะนำไปใช้ลงทุนหรือให้กู้ยืมในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดให้ หรืออาจจะเป็นการให้กู้เพื่อการลงทุนในธุรกิจ ให้กู้เพื่อการบริโภค เพื่อการเคหะหรืออาจนำไปลงทุนในหลักทรัพย์อื่น ๆ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สหกรณ์ออมทรัพย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(2.2) สถาบันการเงินที่มีสัญญาผูกพันเป็นแหล่งเงินทุน เป็นสถาบันที่สร้างเครื่องมือทางเครดิตที่มีลักษณะเป็นสัญญาผูกพันเป็นเจ้าของเงินทุนหรือผู้ออม เช่น บริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันภัยอื่น ๆ กองทุนบำนาญ กองทุนสะสม เงินที่ระดมได้จะนำไปให้กู้หรือนำไปลงทุนในโครงการต่าง ๆ ที่มีระยะเวลายาวเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนสูงขึ้น

(2.3) สถาบันการเงินที่ระดมทุนโดยการออกเครื่องมือทางการเงิน เช่น การออกหุ้นกู้ตัวสัญญาใช้เงิน หรือตราสารที่มีลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนได้นำเงินที่ซื้อเครื่องมือดังกล่าวเพื่อการออกทรัพย์ ได้แก่ บริษัทเงินทุนต่าง ๆ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ กองทุนรวม โดยสถาบันการเงินเหล่านี้จำนำเงินไปให้กู้เพื่อการบริโภค การผลิต และนำไปลงทุนในหลักทรัพย์อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

(2.4) สถาบันการเงินที่มีหน้าที่หลักในการให้กู้ เป็นสถาบันที่ให้กู้ยืมโดยใช้เงินทุนส่วนใหญ่มาจากการเงินทุนของเจ้าของ จากการขายหุ้น และจากการกู้ยืมเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้แก่ บรรษัททุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

4.1.1.2 ความเป็นสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ความเป็นสถาบันการเงินของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 4 กำหนดว่า บริษัทหลักทรัพย์ หมายถึง บริษัทหรือสถาบันการเงินที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ถือว่าเป็นสถาบันการเงินทั้งหมดตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน

มาตรา 4 โดยกำหนดว่า สถาบันการเงินแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ธนาคาร และสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารรวมอยู่ด้วย

ดังนั้นถือว่าสหกรณ์ก็เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งตาม พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เพราะว่าสหกรณ์ถือเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีจำนวนเงินในการลงทุนมหาศาลและสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกเป็นจำนวนมาก ถือได้ว่าสหกรณ์เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายที่บัญญัติไว้

สถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์นั้นคือสถาบันการเงินดังนี้

- (1) ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- (2) บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการ ประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
- (3) สถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ หรือ
- (4) บริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ยกเว้นบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภท การจัดการกองทุนรวม

4.1.1.3 ความเป็นสถาบันการเงินของสหกรณ์

สหกรณ์ ถือว่าเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ที่อธิบายความหมายของคำว่าสถาบันการเงินไว้

และสถาบันการเงินประเภทที่ไม่ใช่⁵⁵ ธนาคารนั้นมีดังนี้

(1) บริษัทเงินทุน (finance company) บริษัทเงินทุนเป็นสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ระดมเงินออมจากประชาชนทั่วไป โดยการออกตั๋วสัญญาใช้เงินจำหน่ายแก่ประชาชนคล้ายกับการรับฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ แต่อาจให้ดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป แล้วนำไปให้กู้ยืมและลงทุนในหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนประกอบกิจการเงินทุนได้ 5 ประเภท คือ กิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภค กิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ และกิจการเงินทุนอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) กองทุนรวม (mutual fund) กองทุนรวม จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมเงินจากผู้มีเงินออมด้วยวิธีการจำหน่าย หน่วยลงทุน ให้แก่ผู้สนใจแล้วบริษัทจัดการกองทุนรวมจะรวบรวมเงินไปลงทุนซื้อหลักทรัพย์ เช่น พันธบัตร หุ้นสามัญ หุ้นกู้ ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น เมื่อการ

⁵⁵ สถาบันการเงิน." สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร." <http://www.kjn.ac.th/pittaya/my,,> 25 มกราคม 2016

ลงทุนของกองทุนรวมได้ผลดีมีรายได้ก็จะนำมาแบ่งปันให้แก่ผู้ถือหุ้นรายละเป็นเงินปันผล และถ้าขายหน่วยลงทุนออกไปในขณะที่มีราคาสูงขึ้น ผู้ลงทุนก็จะได้กำไรจากการขายหน่วยลงทุนนั้น กองทุนรวมมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1.กองทุนรวมปิด 2.กองทุนรวมเปิด

(3) สหกรณ์การเกษตรสหกรณ์การเกษตร เป็นนิติบุคคลจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืมส่งเสริมการออมของสมาชิกช่วยเหลือสมาชิกด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร และด้านการจำหน่ายผลิตผลของสมาชิก รวมทั้งส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการเกษตรสมัยใหม่แก่สมาชิกธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ 1.ธุรกิจการชนกิจ 2.ธุรกิจการซื้อ 3.ธุรกิจการขาย 4.ธุรกิจการแปรรูป 5.ธุรกิจการบริการและบำรุงที่ดิน 6.ธุรกิจการส่งเสริมการเกษตร

(4) สหกรณ์ออมทรัพย์สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินที่จดทะเบียนกับทางการ โดยทำหน้าที่รับฝากเงินจากสมาชิก และให้สมาชิกกู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ย แล้วนำกำไรที่ได้รับจากการดำเนินงานมาแบ่งปันให้สมาชิกตามมูลค่าหุ้นที่หุ้นที่ถือและตามมูลค่าดอกเบี้ยเงินกู้ เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้จากเงินค่าหุ้นของสมาชิก เงินฝากจากสมาชิก และเงินกู้จากสถาบันการเงินอื่นๆ แล้วนำเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน เช่น เพื่อเหตุฉุกเฉิน เพื่อการอุปโภคบริโภค สหกรณ์ที่มีเงินทุนมากก็อาจให้สมาชิกกู้ยืมระยะยาวเพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยด้วย นอกจากนี้ยังมีเครดิตยูเนียน (credit union) ซึ่งเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีรายได้ไม่แน่นอน ประกอบอาชีพต่างกัน แต่อยู่ในท้องที่เดียวกัน มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมระหว่างสมาชิก เครดิตยูเนียนจะให้สมาชิกกู้ยืมเงินจำนวนไม่มากนักในระยะสั้นๆ ปัจจุบันเครดิตยูเนียนหลายแห่งได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์กับทางการ

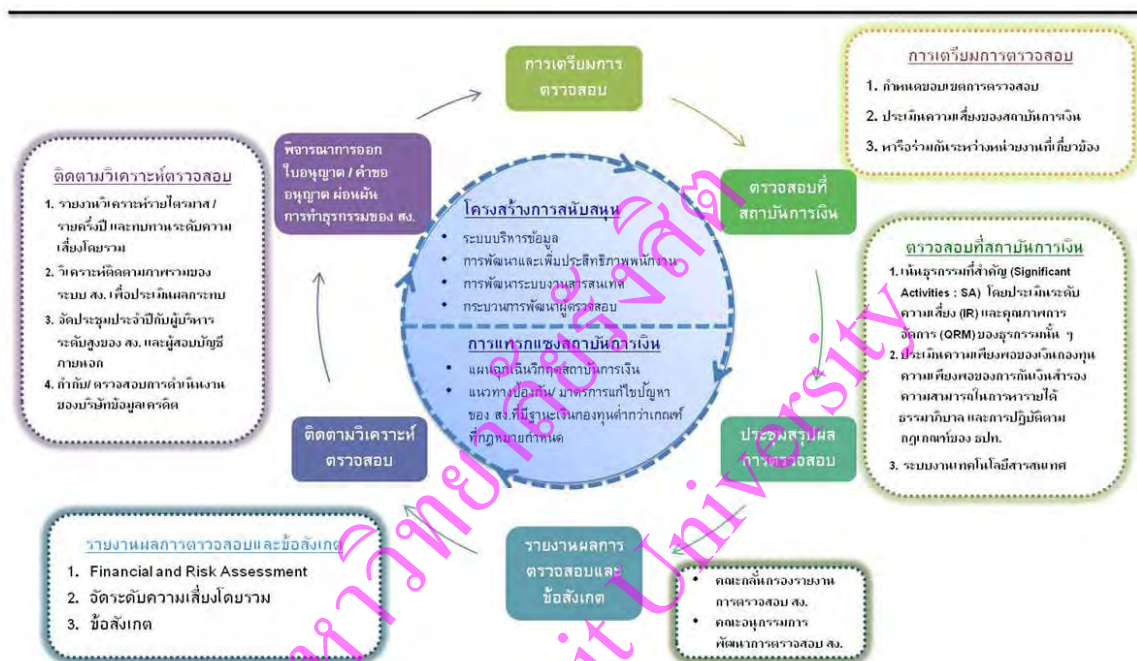
4.1.2 การกำกับดูแลและบทลงโทษของสถาบันการเงินประเภทอื่นกับสหกรณ์

การกำกับดูแลสหกรณ์และบทลงโทษเกี่ยวกับผู้บริหารสหกรณ์กระทำผิดมีรายละเอียดที่จะอธิบายดังนี้คือ

4.1.2.1 การกำกับดูแลและบทลงโทษตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน

สถาบันการเงินมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยทำหน้าที่ระดมและจัดสรรเงินทุนแก่ภาคเศรษฐกิจจริง การชำระราคาและบริการ การบริหารความเสี่ยง รวมถึงการให้ข้อมูลทางการเงินเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้น การดูแลให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีธรรมาภิบาลและบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับเงินฝากของประชาชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ

1) การกำกับดูแลตามสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจการเงิน

รูปที่ 4.2 กระบวนการกำกับดูแลของสถาบันการเงิน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย : <https://www.bot.or.th/Thai/>

(1) สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการเงินภายใต้อำนาจตาม พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชกำหนด (พ.ร.ก.) บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 และ พ.ศ.2550 และกฎหมายอื่น ๆ อาทิ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 โดยสถาบันการเงินที่ ชปท. กำกับดูแล ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ไทย ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ สาขาของธนาคารต่างประเทศ สำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ บริษัทเงินทุน บริษัท

เครดิตฟองซิเอร์ บริษัทบริหารสินทรัพย์และผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน (non-bank) บางประเภท ได้แก่ ธุรกิจบัตรเครดิตและธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับมอบหมายจากกระทรวงการคลังให้ตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย และมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตในการกำกับการทำงานของบริษัทข้อมูลเครดิต

2) หลักการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินนโยบายและกำกับดูแลสถาบันการเงินภายใต้กรอบหลักการ 5 ด้านดังนี้

(2.1) ดูแลให้สถาบันการเงินมีความมั่นคง มีความระมัดระวังและมีระบบบริหารความเสี่ยงที่ดี โดยมีเงินกองทุนที่มีคุณภาพและเพียงพอตามมาตรฐานสากลสำหรับรองรับความเสี่ยงหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ และมีหลักเกณฑ์ให้สถาบันการเงินปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิต ด้านสภาพคล่อง ด้านปฏิบัติการ ด้านตลาด และปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชี รวมถึงการใช้เกณฑ์การกำกับแบบรวมกลุ่ม (Consolidated Supervision) ที่สอดคล้องกับ risk profile ของสถาบันการเงิน

(2.2) ส่งเสริมให้สถาบันการเงินมีประสิทธิภาพ มีการแข่งขันในระดับที่เหมาะสม และระวังไม่ให้กฎเกณฑ์การกำกับดูแลเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการทางธุรกิจ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน การให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจ และการกำกับขอบเขตการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน เป็นต้น

(2.3) ดูแลให้สถาบันการเงินมีธรรมาภิบาลที่ดี ดูแลให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของสถาบันการเงินทำหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยมุ่งเน้นเรื่อง บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ โครงสร้างของคณะกรรมการ การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูล และความโปร่งใส

2.4) ดูแลให้สถาบันการเงินมีความเป็นธรรมต่อลูกค้าและประชาชน และมีการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอ โดยมีเกณฑ์ด้าน (market conduct) ในการกำกับดูแลการทำธุรกิจของสถาบันการเงิน ทั้งที่เป็นธุรกิจการเงินและการทำธุรกิจ (cross selling) เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน และส่งเสริมให้สถาบันการเงินให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงและมีความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นให้มีการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคที่เป็น

ผู้ใช้บริการทางการเงินใน 4 เรื่อง ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง สิทธิที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินได้อย่างอิสระ สิทธิที่จะร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาค่าชดเชยหากเกิดความเสียหาย

(2.5) กำกับสถาบันการเงินเพื่อดูแลระบบเศรษฐกิจ (Macro Prudential) โดยใช้เกณฑ์การกำกับสถาบันการเงินเป็นเครื่องมือในการดูแลความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น การออกเกณฑ์กำกับบัตรเครดิต โดยกำหนดรายได้ขั้นต่ำของผู้ถือบัตรเครดิตวงเงินสินเชื่อ และจำนวนเงินขั้นต่ำในการผ่อนชำระ เป็นต้น เพื่อดูแลการก่อหนี้ภาคครัวเรือน

นอกจากนี้ ในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้สถาบันการเงินจัดส่งข้อมูล และแบบรายงานต่าง ๆ เป็นประจำ ในกรณีที่สถาบันการเงินมีข้อสงสัยเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องต่าง ๆ หรือการรายงาน สถาบันการเงิน

คณะกรรมการและสายงานด้านการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

คณะกรรมการที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสถาบันการเงิน ได้แก่

(ก) คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน (กนส.) มี อำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกำกับและติดตามการตรวจสอบสถาบันการเงินเพื่อให้สถาบันการเงินมีเสถียรภาพมั่นคง โดยจะกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับสถาบันการเงิน กำหนดนโยบายการเปิด/ปิดสาขา สถาบันการเงิน กำหนดอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ที่สถาบันการเงินต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน เสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการเงินรายใหม่ และติดตามการดำเนินงานของ ธปท. ในด้านของการเป็นนายธนาคารของสถาบันการเงิน และการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงิน

(ข) คณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบการชำระเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแลและระบบการหักบัญชีระหว่างสถาบันการเงิน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยตลอดจนดำเนินไปด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพ และติดตามการดำเนินงานของ ธปท. ในด้านของการการจัดตั้งหรือสนับสนุนการจัดตั้งระบบการชำระเงิน

สำหรับ สายงานที่ทำหน้าที่ด้านการกำกับดูแลสถาบันการเงิน ของ ธปท. ประกอบด้วย

(ค) สายนโยบายสถาบันการเงิน (สนส.) มีหน้าที่กำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน ออกเกณฑ์เพื่อกำกับดูแลความมั่นคงของสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน รวมทั้งการกำกับดูแลธุรกิจการเงินที่มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง วิเคราะห์และติดตามฐานะการดำเนินงานของระบบสถาบันการเงิน

(ง) สายกำกับสถาบันการเงิน (สกส.) มีหน้าที่ในการกำกับ ตรวจสอบ วิเคราะห์ และติดตามฐานะการดำเนินงานตลอดจนการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินเป็นรายสถาบัน รวมทั้งพิจารณาคำขออนุญาตต่าง ๆ และพิจารณากำหนดมาตรการให้สถาบันการเงินที่มีปัญหาด้านฐานะการเงินและการดำเนินงานหรือปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายทำการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่กล่าว ภายในเวลาที่กำหนด ความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่น

เนื่องจากระบบการเงินของไทยมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากขอบเขตธุรกรรมที่ขยายกว้างขึ้นและซับซ้อนขึ้นตามกระแสนวัตกรรมทางการเงิน และกระแสโลกาภิวัตน์ ธพท. จึงมีกลไกการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถดูแลความเสี่ยงในภาพรวมของสถาบันการเงินได้อย่างครอบคลุม และมีประสิทธิภาพ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถาบันคุ้มครองเงินฝาก ธนาคารกลางและหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศต่างๆ โดยความร่วมมือมีหลายรูปแบบ เช่น การประชุมหารือทั้งในระดับผู้บริหารระดับสูงและระดับกลาง การแลกเปลี่ยนพนักงาน การทำข้อตกลงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นต้น

2) บทลงโทษตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน

บทลงโทษกรณีหากผู้บริหารตลาดหลักทรัพย์กระทำความผิดฐานทุจริต ยักยอกนื้อ โกงมี บทลงโทษที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ดังนี้

บทลงโทษของผู้บริหารกระทำผิดนั้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เกี่ยวความผิดฐานฐานยักยอกนั้นมีบทลงโทษบัญญัติเกี่ยวกับการยักยอกไว้ในมาตรา 306 โดย บัญญัติไว้ว่า หากกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใด ตามพระราชบัญญัตินี้โดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วย ปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ได้นำไปซึ่งทรัพย์สิน จากประชาชนผู้หลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลาย เอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึง หนึ่งล้านบาท

และบทลงโทษของความผิดฐานนื้อ โกงหากผู้บริหารกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยมีการบัญญัติเกี่ยวกับบทลงโทษไว้ในมาตรา 308 โดยมีความว่า ถ้ากรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตาม พระราชบัญญัตินี้ เอาไปเสียทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน อันนิติบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของนิติบุคคลนั้น ถ้าได้กระทำ

เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

บทลงโทษหากผู้บริหารตลาดหลักทรัพย์กระทำความผิดฐานยักยอกนื้อโกงได้บัญญัติไว้ในมาตรา 306 ฐานความผิดฐานนื้อโกงมีการกำหนดโทษหากผู้บริหารกระทำการทุจริตและมาตรา 309 ว่าด้วยเรื่องฐานยักยอกทรัพย์ของผู้บริหารกระทำผิดเหมือนบทลงโทษของต่างประเทศที่กำหนดบทลงโทษไว้

4.1.2.2 การกำกับดูแลและบทลงโทษสถาบันการเงินหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

1) การกำกับดูแลขอสถาบันการเงินหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

การกำกับดูแลหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์นั้นคือ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือมีชื่อย่อ ก.ล.ต. เป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มีหน้าที่กำหนดนโยบายส่งเสริมพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแลธุรกิจหลักทรัพย์ เช่น ดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ธุรกิจหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ รวมทั้งเป็นผู้ออกกฎระเบียบหรือข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้มีการดำเนินการด้านธุรกิจหลักทรัพย์เป็นไปอย่างมีระเบียบและเป็นธรรม คณะกรรมการนี้มีสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เป็นผู้ปฏิบัติงานการกำกับดูแล โดยสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เป็นฐานเป็นนิติบุคคลที่เป็นองค์กรอิสระ

2) บทลงโทษของสถาบันการเงินหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ส่วนบทลงโทษของสถาบันการเงินหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์นี้มีบทลงโทษที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยมีลงโทษกำหนดโทษเกี่ยวกับการกระทำผิดไว้หลายมาตราแต่ละมาตราเป็นเรื่องของการกระทำผิดที่ต่างกันไปตามบทลงโทษที่จะยกมาอธิบายนั้นคือ บทลงโทษเกี่ยวกับความผิดฐานยักยอกและนื้อโกงโดยผู้บริหารกระทำผิด

(1) บทกำหนดโทษในฐานความผิดฐานผู้บริหารนื้อโกงประชาชน บัญญัติว่า ถ้ากรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลโดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ได้อาศัยทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลาย เอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

(2) บทกำหนดโทษในความผิดฐานข่มขู่กักทรัพย์กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของนิติบุคคลดังกล่าว หรือซึ่งนิติบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตน หรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

4.1.2.3 การกำกับดูแลและบทลงโทษของสหกรณ์

1) การกำกับดูแลสหกรณ์

การกำกับดูแลสหกรณ์นั้นมีมาตรการกำกับดูแล นั้นมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่ 3 การกำกับดูแลสหกรณ์⁵⁶ คือ

(1) มีนายทะเบียน รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ หรือสมาชิกของสหกรณ์มีการมาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือมีการส่งเอกสารดำเนินงาน หรือมีการรายงานประชุมของสหกรณ์

(2) ให้นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสหกรณ์และระหว่างมีการทำงานของสหกรณ์ได้ ตลอดผู้ซึ่งมีความเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก หรือผู้ช่วยเหลือมีผู้ให้คำชี้แจงด้วย

(3) ให้ผู้ตรวจการสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของสหกรณ์ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มีการกำหนด เพื่อตรวจสอบแล้วให้มีการเสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียนด้วย

(4) ถ้ากรรมการมีการประชุมดำเนินการสหกรณ์มีการลงมติอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบของสหกรณ์ ระเบียบหรือคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ ให้นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนมีอำนาจที่สั่งยับยั้งหรือเพิกถอนได้

(5) หากกรรมการ ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ทำให้สหกรณ์เสียหาย ถ้าสหกรณ์เสียหาย ถ้าสหกรณ์ไม่มีการร้องทุกข์หรือการฟ้องคดี ให้นายทะเบียนหรือรองนายทะเบียนสหกรณ์เป็นผู้ร้องทุกข์แทน หรือให้พนักงานอัยการรับว่าจะให้สหกรณ์เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดเกี่ยวกับการร้องทุกข์

⁵⁶ พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542." หมวดที่ 2 การกำกับดูแลและส่งเสริมสหกรณ์." www.landcoop.com/prb, 28 มกราคม 2016

(6) ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กระทำการ หรือดเว้นกระทำการ ปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือสหกรณ์มี ข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการหรือฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชีหรือ ตามรายงานการตรวจสอบ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือ

(ก) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีตามวิธีและตาม ระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

(ข) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ระงับการปฏิบัติบางส่วนที่เป็นเหตุให้เกิด ข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก

(ค) คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หยุดจติปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวเพื่อ แก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้เสร็จ

(ง) คณะกรรมการดำเนินการให้สหกรณ์พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือกรรมการซึ่ง เกี่ยวข้อง

2) บทลงโทษของสหกรณ์

ในเรื่องบทลงโทษของสหกรณ์นั้นมีบทลงโทษกำหนดไว้ว่า

(1) หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น บทลงโทษให้พ้นจากตำแหน่ง เท่านั้น

(2) หากบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่มีการส่งเอกสารหรือชี้แจงข้อเท็จ มีบทลงโทษ ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(3) ถ้าบุคคลใดขัดขวางการมาชี้แจงกับสหกรณ์ มีบทลงโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่น บาท

(4) บุคคลใดฝ่าฝืนไม่จัดการทรัพย์สินของสหกรณ์ หรือไม่มีการส่งมอบทรัพย์สิน มี บทลงโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ดังนั้นจะเห็นได้จากตารางเปรียบเทียบเกี่ยวกับสถาบันการเงินอื่นกับสหกรณ์ดัง ตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบสาระสำคัญของบทลงโทษสถาบันการเงินกับสหกรณ์ของไทย

	พระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2535	พระราชบัญญัติธุรกิจ สถาบันการเงิน พ.ศ. 2551	พระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ พ.ศ. 2542
บทลงโทษ	หากผู้บริหารกระทำผิด โทษคือให้พ้นจาก ตำแหน่ง	1.มาตรา 306 ความผิด ฐานฉ้อโกง โทษจำคุก ตั้ง5-10ปี ปรับ ห้าแสน- หนึ่งล้านบาท 2.มาตรา 308 ความผิด ฐานยักยอกทรัพย์ โทษ จำคุก 5-10 ปี ปรับ ห้า แสน-หนึ่งล้านบาท	โทษจำคุกตั้ง 5-10ปี โทษปรับตั้งแต่ห้าแสน- หนึ่งล้านบาท

4.2 วิเคราะห์ผู้บริหารสถาบันการเงินของไทยของต่างประเทศ

4.2.1 ผู้บริหารสถาบันการเงินของไทย

ผู้บริหารสถาบันการเงินของไทยจากตารางเปรียบเทียบวิเคราะห์ได้ว่า ผู้บริหารสถาบันการเงินนั้นรูปแบบในการกระทำความผิดที่เหมือนกันคือการกระทำความผิดฐานยักยอกและฉ้อโกงส่วนของบทกำหนดโทษของแต่ละสถาบันการเงินเกี่ยวกับผู้บริหารในการกระทำความผิดมีบทลงโทษบัญญัติไว้ชัดเจน โดยผู้บริหารสถาบันการเงินและผู้บริหารตลาดหลักทรัพย์ มีบทบัญญัติกำหนดความผิดที่หนัก คือ

ถ้าเป็นผู้บริหารสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 นั้น หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้บริหารจะต้องได้รับโทษ จำคุก ตั้งแต่ห้าปี ถึง สิบปี และปรับตั้งแต่ ห้าแสนบาทจนถึงหนึ่งล้านบาท ถือว่าบทลงโทษในการกระทำความผิดนั้นเป็นบทลงโทษที่หนักมากและสามารถนำไปบังคับใช้ได้จริง ถ้าหากเทียบกับสหกรณ์ที่ผู้บริหารได้กระทำความผิดในฐานยักยอกและฉ้อโกง เพราะบทลงโทษของสหกรณ์นั้น ไม่มีบทกำหนดโทษที่ชัดเจนและหนักแบบสถาบันการเงินทั้งที่ความเป็นจริงสหกรณ์ก็ถือว่าเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินตามมาตรา 4 ได้ให้ความหมายของคำว่าสถาบันการเงินก็ประเภท

และยังมีผู้บริหารหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 จากการวิเคราะห์แล้วเห็นว่า ลักษณะของบทกำหนดโทษของการกระทำความผิดของผู้บริหารนั้น มีบทลงโทษที่บัญญัติไว้ชัดเจนเกี่ยวกับฐานความผิดฐานยักยอกและฉ้อโกง โดยที่ความผิดฐานยักยอกนั้น มาตรา 306 ได้ให้บทลงโทษคุกตั้งแต่ห้าจนถึงสิบปี มีโทษปรับตั้งแต่ห้าแสนจนถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อีกทั้งยังระบุความผิดฐานฉ้อโกงไว้ มาตรา 308 เกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกง มีบทลงโทษที่บัญญัติไว้ว่า จำคุกตั้งแต่ห้าจนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนจนถึงหนึ่งล้านบาท เป็นบทลงโทษที่หนักเมื่อเทียบเท่ากับความผิดที่ผู้บริหารได้กระทำความผิด เพราะว่าความเสียหายที่ผู้บริหารได้กระทำความผิดนั้น⁵⁷ มีความเสียหายที่ค่อนข้างมาก การกำหนดบทลงโทษแบบนี้ถือว่าสมเหตุสมผล

⁵⁷ นพดล อุเทน. ผู้อำนวยการกองคดี 1 สำนักงานปปง.สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2558

จากการเปรียบเทียบผู้บริหารสหกรณ์ของไทยและของต่างประเทศแล้วนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ระบบสหกรณ์ของไทยเกี่ยวกับผู้บริหารนั้นควรนำมาตรการตามแบบของต่างประเทศในเรื่องของมาตรการขั้นตอนในการตรวจสอบเกี่ยวกับผู้บริหารและสมาชิกภายในองค์กรเพื่อลดปริมาณในการกระทำความผิดของสหกรณ์ของไทยและบทบัญญัติในเรื่องบทลงโทษควรนำของกฎหมายสหกรณ์ของต่างประเทศมาศึกษาและแนวมาตรการในการปรับบทลงโทษให้มีลักษณะคล้ายกับต่างประเทศ เพราะบทลงโทษของไทยเกี่ยวกับสหกรณ์นั้นไม่มีบทกำหนดโทษกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ ส่วนผู้บริหารสถาบันการเงินอื่นนั้น จะนำมาตรการตรวจสอบหรือเกี่ยวกับบทลงโทษ

4.2.2 ผู้บริหารสหกรณ์ของต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบสหกรณ์ของต่างประเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า สหกรณ์ของต่างประเทศ มีการกำหนดบทลงโทษชัดเจน โดยประเทศเยอรมันมีการกำหนดบทลงโทษหากบุคคลนั้นกระทำความผิด โดยบทลงโทษของประเทศเยอรมันมีการกำหนดบทลงโทษแยกเป็นความผิดคือ ถ้าหากบุคคลนั้นมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ จะเป็นที่รับโทษ จำคุกไม่เกิน 3 ปี และมีโทษปรับตามที่กฎหมายกำหนด และถ้าบุคคลที่มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีหรือมีบุคคลที่ร่วมกันกระทำความผิดนอกจากผู้บริหารแล้วนั้น ยังต้องได้รับโทษ จำคุก 3 ปี หรือมีโทษปรับ หรือแม้แต่หากผู้บริหารหรือบุคคลใดกระทำเพื่อวัตถุประสงค์อื่น แต่ก็ต้องรับโทษจำคุก 5 ปี และมีโทษปรับตามที่กฎหมายสหกรณ์เยอรมันกำหนดไว้

ส่วนสหกรณ์ของประเทศแคนาดานั้นถึงแม้จะไม่บทลงโทษเกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้บริหารกำหนดไว้ แต่กฎหมายสหกรณ์ของแคนาดามีมาตรการในการตรวจสอบผู้บริหารหรือบุคคลในองค์กรที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้อย่างชัดเจน

จากการเปรียบเทียบผู้บริหารสหกรณ์ของไทยกับของต่างประเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า กฎหมายสหกรณ์ของต่างประเทศมีการระบุเกี่ยวกับความผิดที่ผู้บริหารกระทำไว้อย่างชัดเจนและมีบทลงโทษที่แบ่งแยกการกระทำผิดไว้ละเอียดตลอดจนมีมาตรการและขั้นตอนในการตรวจสอบระบบการทำงานของบุคคลที่ขึ้นมาดำรงตำแหน่งของผู้บริหารไว้ในกฎหมายสหกรณ์ของประเทศแคนาดาและกฎหมายสหกรณ์ของประเทศเยอรมัน ดังนั้นจึงมีการทำตารางที่มีการเปรียบเทียบไว้เกี่ยวกับผู้บริหารสหกรณ์ของไทยกับสหกรณ์ของต่างประเทศตามตารางเปรียบเทียบดังนี้

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบบทลงโทษผู้บริหารของไทยและของต่างประเทศ

พระราชบัญญัติ ธุรกิจสถาบัน การเงิน	พระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์	พระราชบัญญัติ สหกรณ์	กฎหมาย สหกรณ์ประเทศ เยอรมัน	กฎหมาย สหกรณ์ประเทศ แคนาดา
ผู้บริหารสถาบัน การเงินมีโทษ จำคุกตั้ง 5-10ปี	มาตรา 306 ผู้บริหารถือโง โทษจำคุกตั้ง5-10 ปี ปรับ ห้าแสน- หนึ่งล้านบาท	ไม่มีบทกำหนด กำหนดของ ผู้บริหารกรณี กระทำผิด	กรณีหากแสดง ข้อความเป็นเท็จ โทษจำคุกไม่ เกิน 3ปีหรือถูก ปรับ	ไม่เรื่องของ บทลงโทษ
และโทษปรับตั้ง แต่ห้าแสน-หนึ่ง ล้านบาท	มาตรา 308 ผู้บริหารยกยอก ทรัพย์ โทษจำคุก 5-10 ปี ปรับ ห้า แสน-หนึ่งล้าน บาท	หากผู้บริหาร กระทำผิดโทษคือ ให้พ้นออกจาก ตำแหน่งผู้บริหาร	หากเป็นผู้ ตรวจสอบบัญชี หรือผู้ร่วม กระทำผิดจำคุก 3ปีหรือถูกปรับ	มีมาตรการใน การตรวจสอบ ภายในสหกรณ์ ผู้บริหารและ สมาชิก
-	-	-	กรณีหาก ผู้กระทำผิดเพื่อ ตอบแทนตน หรือผู้อื่น (ขาดทุน) จำคุก 5ปี ถูกปรับด้วย	-

4.3 วิเคราะห์มาตรการป้องกันและปราบปรามผู้บริหารสหกรณ์

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะเพิ่มความผิดเกี่ยวกับผู้บริหารสหกรณ์ เพราะว่าสหกรณ์นั้นเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน เพราะว่าหากมีความผิดเกิดขึ้นจากตัวผู้บริหารกระทำการทุจริตนั้น ทำให้เกิดความเสียหายเป็นมูลค่ามหาศาล มีผลกระทบต่อบุคคลที่เป็นสมาชิก หรือบุคคลที่ได้รับความเดือนร้อนจากการทุจริตของผู้บริหาร

ควรที่จะเพิ่มบทลงโทษในเรื่องชกขอกและน้อ โกงประชาชนไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ เพราะว่าบทกำหนดโทษของสหกรณ์ในพระราชบัญญัติสหกรณ์นั้น มีการประกาศใช้เวลานานแล้ว จำเป็นมีการปรับปรุง เกี่ยวกับบทลงโทษ เพราะว่า ในพระราชบัญญัติไม่มีบทบัญญัติหรือบทลงโทษเกี่ยวกับผู้บริหารสหกรณ์ในการกระทำความผิดไว้ ถึงแม้ว่าผู้บริหารสหกรณ์จะได้กระทำความผิดแต่บทลงโทษของผู้บริหารนั้น คือให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว การพ้นจากตำแหน่งนั้นผู้บริหารนั้น ไม่ได้มีส่วนช่วยทำให้ความเสียหายลดลงเลย และก็ไม่ได้รับบทลงโทษเกี่ยวกับความผิดที่กระทำไว้อย่างเพียงพอ โดยสภาพในปัจจุบันนั้น สหกรณ์ถือเป็นองค์กรที่มีบทบาทความสำคัญต่อประชาชนและทุกภาคส่วน เพราะเป็นสถาบันการเงินที่มีคนจำนวนมาก ที่มาใช้บริการหรือเป็นสมาชิกของสหกรณ์ แต่ผลที่ได้รับจากความเสียหายที่สมาชิกหรือบุคคลที่เป็นลูกค้ามาใช้บริหาร ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก โดยไม่สามารถเรียกร้องให้เอาผิดกับผู้บริหารที่กระทำความผิดฐานชกขอกและน้อ โกงได้

ดังนั้นควรมีการเพิ่มบทลงโทษเกี่ยวกับผู้บริหารสหกรณ์ในการกระทำความผิด เกี่ยวกับชกขอกและน้อ โกง โดยบทลงโทษในการกระทำความผิดนั้นควรมีบทลงโทษเกี่ยวกับบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับในเรื่องของบทลงโทษที่ผู้บริหารกระทำความผิดไว้ ถึงแม้จะนำบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับแต่บทลงโทษก็น้อยถ้าเทียบกับความเสียหาย ควรจะนำบทลงโทษของสถาบันการเงินมาใช้บังคับ เพราะว่าบทลงโทษของสถาบันการเงินนั้น มีบทกำหนดโทษเกี่ยวกับผู้บริหารกระทำผิดไว้อย่างชัดเจนและบทลงโทษนั้นมีโทษจำคุกและโทษปรับที่หนักถ้าเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินอื่นที่มีกำหนดไว้

อีกทั้งยังควรที่จะเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการในการตรวจสอบการทำงานภายในสหกรณ์ ว่า มีขั้นตอนและการกำกับดูแลของสหกรณ์อย่างไร เพื่อเป็นการลดการกระทำความผิดของผู้บริหารไม่มากนักน้อย ควรที่จะมีการแก้ไขมาตรการต่างๆ อย่างเร่งด่วน เพราะปัญหาของสหกรณ์ของผู้บริหารที่กระทำผิดนั้นมีผลกระทบต่อฐานลูกค้า สมาชิก บุคคลภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องตลอดจนถ้ามีการแก้ไขเป็นเรียกความน่าเชื่อถือของระบบสหกรณ์ไทย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะพระราชบัญญัติสหกรณ์นั้น ไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาเป็นเวลานาน ทำให้บทบัญญัติหรือ

มาตรการในการบังคับใช้เริ่มไม่มีประสิทธิภาพ เลขจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของ บทลงโทษของผู้บริหารเป็นประการแรก

กระบวนการในการป้องกันและปราบปรามผู้บริหารสหกรณ์ควรจะมีการนำหลักการของผู้บริหารสถาบันการเงินมาใช้ในกระบวนการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาเป็นผู้บริหารเพื่อเป็นการสกัดกั้นการกระทำผิดของผู้บริหารของสถาบันการเงินไว้คือ

การกำหนดคุณสมบัติต้องห้ามของผู้บริหารสถาบันการเงินตามหลักมาตรา 25 คือ ห้ามมิให้สถาบันการเงินแต่งตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นผู้บริหารคือ

(1) เป็นบุคคลล้มละลายหรือพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายมาแล้วมาถึงห้าปี มาเป็นผู้บริหาร

(2) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยสุจริต ไม่ว่าจะมีการรอกการลงโทษหรือไม่ก็ตาม

(3) เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ ฐานทุจริตต่อหน้าที่

(4) เคยเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่สถาบันการเงินถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตามนั้น

(5) เคยถูกถอดถอนจากการเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือตามที่กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดทรัพย์ เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นจากธนาคาร

(6) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินแห่งอื่นอีกในเวลาเดียวกัน เว้นแต่ได้ยกเว้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(7) เป็นผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการนอกเหนือจากตำแหน่งกรรมการของบริษัทที่ได้สินเชื่อหรือได้รับการค้ำประกันหรืออวัลหรือมีภาระผูกพันอยู่กับสถาบันการเงินนั้น

(ก) เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงินซึ่งไม่ใช่กรรมการที่ เป็นผู้จัดการ

(ข) เป็นกรณีที่ได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารเป็นผู้กำหนด

(8) เป็นข้าราชการทางการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามที่ธนาคารเป็นผู้ กำหนด

(9) เป็นพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้ที่พ้นจากการเป็นพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ เว้นแต่ได้รับแต่งตั้งจาก

ธนาคารแห่งประเทศไทย ให้เข้าไปแก้ไขฐานะทางการเงินหรือการดำเนินการของสถาบันการเงิน หรือเป็นการดำรงตำแหน่งในสถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้ที่พ้นจากการเป็นพนักงานธนาคารแล้ว ยังต้องห้ามให้รับตำแหน่งตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ไม่มีสิทธิที่จะได้รับสิทธิการซื้อหุ้นของสถาบันการเงินนั้น

(10) เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามหรือขาดคุณสมบัติ ตามธนาคารกำหนด

ตามรายละเอียดอธิบายนั้นถือเป็นการกำหนดคุณสมบัติตามสถาบันการเงิน เกี่ยวกับผู้บริหารของสถาบันการเงิน โดยผู้บริหารสหกรณ์สารที่จะนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารได้

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการผู้บริหารสหกรณ์ยักษ์ออกและฉ้อโกง เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยพบปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารสหกรณ์กระทำผิดในรูปแบบต่างๆในการทุจริต ภายในสหกรณ์ จากการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้บริหารสหกรณ์ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบันนี้มีอิทธิพลมากจากตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบสหกรณ์โดยตรง แต่ผลที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องเป็นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการที่หาวิธีการช่วยเหลือหรือปรึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์เพื่อให้สอดคล้องกับการทฤษฎีและแนวความคิดเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ว่าสหกรณ์นั้นมีความสำคัญต่อบทบาทสังคมไทยมากมาย

และหากผู้บริหารของสหกรณ์มีการกระทำผิดฐานทุจริตทางการเงินหรือมีการหลอกลวงประชาชนนั้นจำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลหลักฐานวิเคราะห์ปัญหาว่ามีมูลความผิดจริงหรือไม่ที่ผู้บริหารสหกรณ์ได้มีการกระทำผิดฐานยักษ์ออกและฉ้อโกง โดยถ้ามีความผิดนั้นมูลความผิดที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสหกรณ์จะต้องรับผิดชอบและต้องได้รับโทษตามกฎหมาย โดยมูลความผิดที่ผู้บริหารสหกรณ์กระทำนั้นต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบทกำหนดโทษตามกฎหมายไว้อย่างชัดเจนเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ ส่วนของบทลงโทษจากการวิจัยนั้นเกี่ยวกับบทลงโทษของการกระทำผิดนั้นมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของฐานความผิดที่บุคคลได้กระทำผิดเกี่ยวกับบทกำหนดโทษจึงมีความแตกต่างกันไปแต่เหตุการณ์กระทำผิดนั้นก็มีลักษณะที่เหมือนกันแต่หากผู้บริหารสหกรณ์ได้กระทำผิดฐานยักษ์ออกและฉ้อโกงภายในสหกรณ์ก็ต้องดูบทบัญญัติของสหกรณ์เป็นหลัก ถ้าหากมูลความผิดเกี่ยวเนื่องกับความผิดฐานอื่นจำเป็นต้องดูพระราชบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับความผิดนั้นที่เกิดขึ้นต่อไป อีกทั้งยังสามารถนำหลักการทางกฎหมายสหกรณ์ของต่างประเทศคือประเทศเยอรมันและแคนาดาเป็นตัวเปรียบเทียบและวิเคราะห์แล้วมีความแตกต่างกับกฎหมายของเราเป็นอย่างมาก

จากมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสหกรณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้บริหารสหกรณ์ยักษ์ออกและฉ้อโกงย่อมส่งผลกระทบต่อและทำให้เกิดความแตกต่างเกี่ยวกับสหกรณ์ แต่ถ้า

สหกรณ์มีมาตรการหรือแนวทางในการปรับบทกำหนดโทษเกี่ยวกับความผิดฐานทุจริตนั้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และถ้ากำหนดบทลงโทษนั้นสามารถปรับปรุงได้จะทำให้ลดการทุจริตและการคอร์รัปชันภายในสหกรณ์ได้เยอะ

และการที่ผู้บริหารสหกรณ์กระทำผิดนั้นต้องมีปัจจัยหลายอย่างแต่ถ้าเกิดการทุจริตจริงจำเป็นต้องมีการอุดช่องว่างเกี่ยวกับผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดการและควบคุมบุคคลที่มาเป็นสมาชิกหรือกรรมการที่จะมาเป็นผู้บริหารสหกรณ์

ดังนั้นพระราชบัญญัติสหกรณ์ว่าด้วยเรื่องผู้บริหารสหกรณ์ชักออกและล้อ โกงนั้นบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้บริหารกระทำการทุจริต จึงควรที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนมีการกำหนดขั้นตอนและมาตรการต่างๆในสหกรณ์ ดังนั้นจึงขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ตามข้อเสนอแนะต่อไปนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) กำหนดความผิดเกี่ยวกับผู้บริหารสหกรณ์ชักออกและล้อ โกงไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เนื่องจากการกำหนดความผิดเกี่ยวกับเรื่องของบทลงโทษในเรื่องเกี่ยวกับผู้บริหารกระทำผิดนั้นในพระราชบัญญัติสหกรณ์ยังกำหนดความผิดเกี่ยวกับบทลงโทษไว้ไม่ชัดเจน ควรค่าบทลงโทษอาญาว่าด้วยความผิดฐานชักออกและล้อ โกงบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เพื่อให้บทลงโทษจำคุกและโทษปรับมีโทษที่หนัก หรือนำบทลงโทษของสถาบันการเงินหรือหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เกี่ยวกับเรื่องของบทลงโทษหากมีการทุจริตปรับใช้กับสหกรณ์

หรือมีการกำหนดบทลงโทษของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ หรือให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบทลงโทษของสมาชิกด้วย

2) ควรมีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวมาตรการในการตรวจสอบภายในองค์กรของสหกรณ์ โดยนำหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบของสถาบันการเงินมาใช้ เพื่อเป็นการลดปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยที่สถาบันการเงินมี มาตรการและขั้นตอนต่างๆ อย่างมาตรการตรวจสอบของสถาบันการเงินเกี่ยวกับการตรวจสอบธุรกรรมของลูกค้า เพื่อควบคุมความเสี่ยงทางด้าน การฟอกเงินและการสนับสนุนในการก่อการร้าย เป็นการถ่วงดุลธุรกรรมของลูกค้าเป็นการลดปัญหาการทุจริตภายในองค์กร หรือจะเป็นมาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบลูกค้าเพื่อเป็นการป้องกันการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำการการทุจริตเกี่ยวกับเงินหรือเป็นการตรวจสอบการทำงานของ
ผู้บริหารเกี่ยวกับระบบทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ก็ได้

หรือมาตรการในการตรวจสอบบัญชี โดยให้มีหน่วยงานที่ทำงานตรวจสอบเกี่ยวกับ
การเงินหรือบุคคลที่จะมาเป็นผู้บริหารควรมีมาตรฐานในการตรวจสอบ หากว่าบุคคลนั้นได้มีการ
กระทำผิดมาเป็นการสกัดกั้นความเสียหายที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กรได้ จำเป็นต้องมีการวาง
หลักเกณฑ์ตามนี้คือ

2.1 กำหนดหน่วยงานเข้ามาตรวจสอบการทำงานของสหกรณ์ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อย
แค่ไหนเพื่อเป็นการลดปัญหาทุจริตที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2.2 มีกำหนดมาตรการเกี่ยวขั้นตอนในการทำงานของผู้บริหารควรมีบุคคลภายนอกหรือ
หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมาร่วมดูแลด้วยในการตรวจสอบ

3) ควรที่จะมีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารสหกรณ์ คือ การนำ
หลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้บริหารของสถาบันการเงินมาใช้ในการกำหนดคุณสมบัติของตัว
บุคคลที่จะมาเป็นผู้บริหาร คือการนำหลักเกณฑ์ดังนี้คือ บุคคลที่จะเป็นผู้บริหารต้องไม่เคยถูก
ลงโทษ ให้ไล่ออกหรือปลดออกจากราชการหรือองค์กรต่างๆ ไม่เคยเป็นกรรมการหรือผู้จัดการหรือ
ผู้มีอำนาจในการจัดการในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งแล้วถูกสถาบันการเงินเพิกหรือถอนใบอนุญาต
 อีกทั้งต้องไม่เป็นข้าราชการทางการเมือง หรือสมาชิกของผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือบุคคล
ทางการเมือง อาจจะมีคุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน หรือคุณสมบัติอื่น หรือมีการ
ทำงานที่มีการขาดจรรยาบรรณหรือขาดมาตรฐานในการประกอบธุรกิจสถาบันการเงินหรือการ
ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเงิน

ข้อกำหนดที่กล่าวมานั้นถือว่าการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหาร
ถ้าสหกรณ์มีข้อกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารสหกรณ์เป็นการลดความเสียหาย
ที่จะเกิดขึ้นกับสหกรณ์ได้

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง.เรื่องกำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน .กรุงเทพฯ ฯ, 2548.
- กฎหมายคอตคอม."ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยเรื่องฉ้อ โกง."[ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก :
:http://www.kodmhai.com/m2/, 17 November 2015
- กรมตรวจบัญชี."บทบาท การกิจ หน้าที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์."[ออนไลน์] เข้าถึงได้
จาก : http://coop.eco.ku.ac.th/coopeco/learning1/one9.html 15 November 2015
- กรมส่งเสริมการเกษตร."แนวทางการตรวจการสหกรณ์และแก้ไขข้อบกพร่องของสหกรณ์."
[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก
:http://webhost.cpd.go.th/rlo/download/Inspectors_Manual/2553.pdf, 1 November 2015
- กิจจา กุ่มแก้ว ." ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสหกรณ์ พ.ศ. 2542."สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตร
มหาบัณฑิต ,คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2552
- กิตติบดี."สถาบันการเงิน คุณสมบัติของผู้บริหารสถาบันการเงิน." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
http://kittibodee.blogspot.com/2009/02/blog-post_1907.html, 20 พฤศจิกายน 2015
- กิตติภัต ลักษณะพิสุทธิ์."พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542:ศึกษาเฉพาะ
มาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน."สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ,คณะ
นิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546
- คณิต ณ นคร .กฎหมายอาญาภาคความผิด. กรุงเทพฯ ฯ,2549
- คัมภีร์ นันแสง ,"ปัญหาบังคับใช้กฎหมายสหกรณ์ในประเทศไทย", วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร
มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ , 2556
- จิรณัทย์ ชาญเชิงพานิช,และวิทยากรชาญการ ."เดินหน้าแก้ไขปัญหาสหกรณ์ประเทศไทยอย่างเป็น
รูปธรรม." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://library2.parliament.go.th/,5 November2015
- จุฑาทิพย์ ภัทราวาท."วรรณกรรมปริทัศน์งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านสหกรณ์."สำนักงานกอง
ทุนสนับสนุนการวิจัย, 2522
- ชยธร วิชาโคตร.ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อ โกง. กรุงเทพฯ ฯ : 2553
- ชูศักดิ์ สุขเขียว."มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม กำกับดูแลสหกรณ์เครดิตยูเนียน".
วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต,คณะนิติศาสตร์ ,มหาวิทยาลัยเกริก, 2551
- คนัย จิรพันธ์พาณิชย์."ปัญหาข้อกฎหมายในขบวนการสหกรณ์." การศึกษาอิสระปริญญานิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2555

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ดร.ทิพย์ ทิพย์ชัยเมธา.ตำราหลักการสหกรณ์ และกฎหมายสหกรณ์.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ,2519.
- ดร.ปรีชา สุวรรณทัต,และทรงพล พนาวงศ์.ความเป็นมาของกฎหมายสหกรณ์ไทย คำอธิบายกฎหมายสหกรณ์.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน,2543
- ดาบตำรวจกิจจา กุ่มแก้ว."ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสหกรณ์ พ.ศ.2542."สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์,มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2551
- ตฤณ เดชวิริยะชาติ ."มาตรการทางกฎหมายสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ในการส่งเสริมและและกำกับสหกรณ์ออมทรัพย์." วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ,คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2546
- ถวิล เลิศประเสริฐ. สหกรณ์เบื้องต้น.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, 2520
- ธนวิทย์ งามวงศ์น้อย."ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการดำเนินกิจการสหกรณ์." : ศึกษารณีกการดำเนินกิจการของสหกรณ์การเกษตร."วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ,สาขานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.
- นพดล อุเทน.ผู้อำนวยการกองคดี 1 สำนักงานปง.สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2558
- นรากร กันทะคำ."รูปแบบทางกฎหมายของสหกรณ์."วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคณะนิติศาสตร์ ,มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2542
- นราวรรณ พรหมจรรย์."การริบทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิด".วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์,มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,2556.
- บริการสืบค้นและดูแลข้อมูลกฎหมาย."พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://law.longdo.com/law/343/18> November 2015
- ประพันธ์ เสวตนันท์. เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ . พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538
- ประมวลกฎหมายอาญา."ความผิดฐานถือ โกง มาตรา 341" [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.kodmhai.com/m2/m2-2/m2-341-348,1> ตุลาคม 2558
- พระราชบัญญัติสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551."สถาบันการเงิน." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.kr.ac.th/elearning/file.php?file=/324/money.do, 24 มกราคม 2016
- พระราชบัญญัติสหกรณ์."พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 4." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.sanpatongcoop.net/document/law.16> พฤศจิกายน 2015

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระราชบัญญัติสหกรณ์."หมวดที่ 2 การกำกับดูแลและส่งเสริมสหกรณ์." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.landcoop.com/prb, 28 มกราคม 2016
- พระราชบัญญัติสหกรณ์สหกรณ์ พ.ศ. 2542."หมวดที่ 10 เรื่องบทกำหนดโทษ." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.landcoop.com/prb/menu_prb.htm, 6 ธันวาคม 2015
- ไพฑูริย์ ชนะชู."ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์." การศึกษาอิสระปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.
- ภูมิ จันทชุม."เล่าสู่การฟังงานวิจัยเรื่องจากการวิจัยสู่ข้อเสนอแก้ไข พ.ร.บ. สหกรณ์" [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.cai.ku.ac.th/article/0624pj.pdf>, 15 November 2015
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์."การประชุมเชิงปฏิบัติ แนวทางการพัฒนาระบบสหกรณ์ไทยก้าวใหม่ ทศวรรษที่ 10. กรุงเทพฯ : สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์, 2549
- ลัดดา พิศาลบุตร."ความรู้ทั่วไปกับสหกรณ์. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิราช, 2556
- วิวัฒน์ศรี สงวนวงศ์."การสหกรณ์ในประเทศไทย ประมวลสาระชุดวิชาสหกรณ์นานาชาติ หน่วยที่ 11-15., 2550
- สถาบันการเงิน."ความหมายของสถาบันการเงิน ." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.kjn.ac.th/pittaya/my%20homepage%201/html/bank.htm, 18 พฤศจิกายน 2015
- สถาบันการเงิน."สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.kjn.ac.th/pittaya/my,> 25 มกราคม 2016
- สรเสรีญ ปาลวัฒน์วิไชย."ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 11. ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนกับธุรกิจขายตรง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ วิญญูชน จำกัด, 2549
- สรเสรีญ ปาลวัฒน์วิไชย."ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนกับการประกอบธุรกิจขายตรง. ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 11 , วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักศาลยุติธรรม, 2551
- สหพล สังข์เมฆ."บทบาทอำนาจหน้าที่และการเข้าสู่ตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542." สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555
- สะอาด หอมมณี ."แนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินกิจการสหกรณ์." วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต , คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2538

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.เอกสารการสอนชุดวิชา สหกรณ์
เปรียบเทียบ 8-15. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ วิชั่น สมาร์ท บจก,2557
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์."พระราชบัญญัติว่าด้วยหลักทรัพย์
และตลาดหลักทรัพย์."[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.sec.or.th/TH/AboutUs/Pages/>
,13 November 2015
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์."พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และ
ตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535."[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<http://www.sec.or.th/TH/AboutUs/Pages/>,25 November 2015
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง."พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551." [ออนไลน์] เข้าถึงได้
จาก : <http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Content&file>, 25 พฤศจิกายน 2015
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์."พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาด
หลักทรัพย์ พ.ศ. 2535." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<http://www.sec.or.th/TH/AboutUs/Pages/Page,26> ธันวาคม 2015
- สิงห์ทอง ชินวรังสี.การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายสหกรณ์. ผู้บริหารกระบวนการ
ยุติธรรมระดับสูง,วิทยาลัยการยุติธรรม,สำนักงานศาลยุติธรรม, 2548
- สุรพล ไตรเวทย์.กฎหมายฟอกเงิน ความผิดมูลฐานหน้าที่ของสถาบันการเงิน มาตรการคุ้มครอง
สถาบันการเงินและลูกค้า ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
วิญญูชน,2534
- สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามฟอกเงิน พ.ศ. 2542.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด,
2543
- สุริยะ เจียมประชานรากร.การสหกรณ์.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- อิทธิพรพงศ์ สมบัติสวัสดิ์."ปัญหาเหตุทางกฎหมายการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์."สาร
นิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2552

บรรณานุกรม (ต่อ)

Cooperatives law Germany, Cooperative Societies Act 1973 with Regulations for the Registration of cooperative societies: [On line] available at :<http://www.ilo.org/images/empent/static/coop/policy/>, 9 November 2015 .

"Canada Table of Contents "[On line] available at : <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/>, 11 November 2015

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

พระราชบัญญัติสหกรณ์

พ.ศ. 2542

หมวด 10

บทกำหนดโทษ

มาตรา 129 ผู้ใดใช้คำว่า "สหกรณ์" หรือ "กลุ่มเกษตรกร" ประกอบกับชื่อหรือส่วนหนึ่งของชื่อในทางธุรกิจ โดยมีได้เป็นสหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกตั้งแต่วันละห้าร้อยถึงหนึ่งพันบาทจนกว่าจะได้เลิกใช้

มาตรา 130 ผู้ใดไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนมอบหมาย ซึ่งสั่งการตามมาตรา 17 หรือไม่มาชี้แจงแก่นายทะเบียน หรือมาส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของกลุ่มเกษตรกรตามคำสั่งของนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรมอบหมายตามมาตรา 128 แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 131 ผู้ใดขัดขวาง หรือไม่ให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายตามมาตรา 18 หรือขัดขวางหรือไม่ให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียน กลุ่มเกษตรกรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรมอบหมายตามมาตรา 124 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 132 ผู้ใดฝ่าฝืนไม่จัดการรักษทรัพย์สินของสหกรณ์ หรือไม่ส่งมอบทรัพย์สิน สมุดบัญชีเอกสาร และสิ่งของสหกรณ์ให้แก่ผู้ชำระบัญชีตามมาตรา 78 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 133 ผู้ใดฝ่าฝืนไม่แก้ไขข้อบกพร่องตามที่นายทะเบียนสั่งการตามมาตรา 22 (1) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ข

ประมวลกฎหมายอาญา

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ประมวลกฎหมายอาญา

ลักษณะ 12

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

หมวด 3

ความผิดฐานฉ้อโกง

มาตรา 341 ผู้ใดโดยสุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวง ลวงดั่งว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามหรือ ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือ ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 342 ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำความ

(1) แสดงตนเป็นผู้อื่น หรือ

(2) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัย ความอ่อนแอทางจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 343 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 341 ได้กระทำ ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิด ความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะ ดังกล่าวใน มาตรา 342 อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาท ถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา 344 ผู้ใดโดยสุจริต หลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบการทำงาน ใดๆ ให้แก่ตนหรือให้แก่บุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นหรือ

โดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 345 ผู้ใดตั้งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือเข้าอยู่ในโรงแรม โดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม หรือค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 346 ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอ หรือ เป็นเด็กเบาปัญญา และไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสารสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 347 ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่สิ่งทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 348 ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา 343 เป็นความผิดอันยอมความได้

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

หมวด 5

ความผิดฐานยักยอก

มาตรา 352 ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่น เป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคล ที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์สินนั้น ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สิน สิ้นหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

มาตรา 353 ผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นหรือ ทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วย ประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 354 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 352 หรือ 353 ได้กระทำในฐานที่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของ ผู้อื่น ตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพ หรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 354 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 352 หรือ 353 ได้กระทำในฐานที่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น ตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพ หรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 355 ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสิ่งสัพหามทรัพย์อันมีค่า อันซ่อนหรือฝัง ไว้โดยพฤติการณ์ ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของ ได้ แล้วเบียดบังเอา ทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 356 ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์ โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอ หรือเป็นเด็กเบาปัญญา และไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ค

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน

พ.ศ. 2551

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน

พ.ศ.2551

หมวด 8

บทกำหนดโทษ

มาตรา 121 ผู้ใดประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ โดยมีได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา 122 สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 123 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 12 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา 124 สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 13 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง มาตรา 37 มาตรา 81 หรือมาตรา 82 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ ข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสอง มาตรา 26 วรรคหนึ่ง มาตรา 37 หรือมาตรา 82 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 125 สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 20 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง มาตรา 22 มาตรา 38 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง มาตรา 41 มาตรา 44 มาตรา 47 หรือมาตรา 84 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ ข้อกำหนด หรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดตาม มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๕ มาตรา 40 วรรคสอง มาตรา 41 มาตรา 46 มาตรา 47 หรือมาตรา 84 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๖ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 14 มาตรา 54 หรือมาตรา 46 หรือบริษัทแม่ของสถาบันการเงินที่ปฏิบัติฝ่าฝืนมาตรา 55 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปีหรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ แล้วแต่กรณี

มาตรา 127 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 26 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทจนกว่าจะได้มีการปฏิบัติให้ ถูกต้อง

มาตรา 128 สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 16 มาตรา 24 มาตรา 25 วรรคหนึ่ง มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 43 มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 50 มาตรา 51 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 60 มาตรา 61 มาตรา 62 มาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 66 มาตรา 67 มาตรา 78 มาตรา 71 มาตรา 73 วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๔ มาตรา 78 มาตรา 80 มาตรา 93 มาตรา 94 หรือมาตรา 95 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ ข้อกำหนด หลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา 9 มาตรา 10 วรรคหนึ่ง มาตรา 16 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 31 มาตรา 32 วรรคหนึ่ง มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 50 มาตรา 51 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 60 มาตรา 61 มาตรา 62 มาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 66 มาตรา 67 มาตรา 71 มาตรา 73 วรรคหนึ่ง มาตรา 74 วรรคสอง มาตรา 78 มาตรา 80 มาตรา 89 มาตรา 90 (1) (3) และ (4) มาตรา 95 หรือมาตรา 96 ต้อง ระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 129 ในกรณีที่มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 34 มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 50 หรือมาตรา 59 แล้วแต่กรณี โดยที่สถาบันการเงินสามารถพิสูจน์ ได้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังด้วยความรอบคอบในการตรวจสอบผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ไม่สามารถ ทราบและป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนดังกล่าวได้ ให้ถือว่าสถาบันการเงินมิได้กระทำความผิดตาม มาตราดังกล่าว

มาตรา 130 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา 56 หรือมาตรา 57 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่า ฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 131 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 104 หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินหรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินตามมาตรา 114 ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกิน วันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา 132 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 121 หรือมาตรา 123 เป็นนิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้น ภายใต้บังคับมาตรา 139 ในกรณีที่สถาบันการเงินกระทำความผิดตามมาตรา 122 มาตรา 124 มาตรา 125 หรือมาตรา 128 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา 133 ความผิดตามมาตรา 122 มาตรา 124 มาตรา 125 มาตรา 128 และมาตรา 132 วรรคสอง ถ้ามิได้ฟ้องต่อศาลหรือมิได้มีการเปรียบเทียบตามมาตรา 156 ภายในสองปีนับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจพบการกระทำความผิด หรือภายในห้าปีนับแต่วันที่กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

มาตรา 134 ผู้ใดให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อผู้ตรวจการสถาบันการเงินหรือคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 135 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงิน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 136 ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ตรวจการสถาบันการเงิน บุคคลตามมาตรา 85 วรรคสาม คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงิน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 137 ผู้ใดถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมายซึ่งผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งนั้น ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 138 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ช้อนเงิน เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินได้ยึดอายัด รักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็น

พยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 139 ในกรณีที่สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 36 มาตรา 50 มาตรา 66 มาตรา 80 มาตรา 93 มาตรา 94 หรือมาตรา 95 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศข้อกำหนด หลักเกณฑ์ หรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง มาตรา 10 วรรคหนึ่ง มาตรา 33 มาตรา 36 มาตรา 50 มาตรา 66 มาตรา 71 มาตรา 80 มาตรา 90 หรือมาตรา 95 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา 140 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แก่ประชาชนทราบ และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา 141 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของสถาบันการเงินหรือทรัพย์สินที่สถาบันการเงินเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของสถาบันการเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา 142 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของสถาบันการเงินหรือซึ่งสถาบันการเงินเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเพียงบังเอิญทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา 143 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันสถาบันการเงินมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา 144 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใด กระทำการดังต่อไปนี้ โดยรู้ว่าเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินหรือเจ้าหน้าที่ของบุคคลอื่น ซึ่งจะใช้สิทธิของ เจ้าหน้าที่สถาบันการเงินบังคับชำระหนี้จากสถาบันการเงิน หรือใช้หรือนำจะใช้สิทธิเรียกร้องทาง ศาลให้ชำระหนี้ เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงสิบปีและปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

(1) ย้ายไปเสีย ช้อนเร้น หรือโอน ไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินของสถาบันการเงิน หรือ

(2) ลงบัญชีหรือกระทำการอื่นใดซึ่งทำให้ปรากฏว่าสถาบันการเงินเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็น ความจริง

มาตรา 145 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใด กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือ ผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่สถาบันการเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา 146 กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใด กระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้เพื่อลวงให้สถาบันการเงินหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์ อันควรได้ หรือลวงบุคคลใด ๆ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาท ถึงหนึ่งล้านบาท

(1) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสารหรือหลักประกัน ของสถาบันการเงินหรือที่เกี่ยวกับสถาบันการเงิน

(2) ลงข้อความเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของสถาบันการเงิน หรือ

(3) ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง

มาตรา 147 ความผิดตามมาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 145 หรือมาตรา 146 หากผู้กระทำเป็นพนักงานของสถาบันการเงินต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 148 ผู้สอบบัญชี หรือผู้ประเมินราคา หรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านผู้ใดปฏิบัติงาน สอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี หรือข้อกำหนดเพิ่มเติมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด หรือทำรายงานเท็จหรือฝ่า พินหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 69 หรือมาตรา 70 หรือมาตรา 71 หรือประเมินราคาทรัพย์สินโดยไม่ สุจริต แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ

มาตรา 149 ผู้ใดก่อให้เกิดกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้อำนวยการเฉพาะด้านของสถาบันการเงิน กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 145 มาตรา 146 หรือมาตรา 148 ไม่ว่าจะด้วยการใช้ สั่ง ชูเชิญ ช้าง หรือด้วยวิธีอื่นใด ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 150 ผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ผู้สอบบัญชี หรือผู้อำนวยการเฉพาะด้านของสถาบันการเงิน กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 145 มาตรา 146 หรือมาตรา 148 ไม่ว่าจะก่อนหรือขณะกระทำความผิด ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ เว้นแต่ผู้นั้นมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้น

มาตรา 151 ความผิดมาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 145 มาตรา 146 หรือมาตรา 148 มาตรา 149 และมาตรา 150 เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเรียกทรัพย์คืน หรือราคาหรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแทนผู้เสียหายด้วย และให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

มาตรา 152 ในกรณีที่ปรากฏว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 145 มาตรา 146 หรือมาตรา 148 มาตรา 149 และมาตรา 150 และธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าหากปล่อยเงินเข้าไว้ อาจเกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลนั้นหรือทรัพย์สินซึ่งตามกฎหมายอาจถือได้ว่าเป็นของบุคคลนั้น หรือตามพฤติการณ์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นของบุคคลนั้น แต่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาล ให้คำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวยังคงมีผลต่อไปจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถฟ้องคดีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ ศาลที่มีเขตอำนาจอาจสั่งขยายระยะเวลาออกไปอีกตามคำขอของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง การกำหนดวิธีการในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการกำหนดจำนวนเงินที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีพและเลี้ยงดูครอบครัวของบุคคลที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดผู้ใดทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นเอาไปเสีย ทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ โอนให้แก่บุคคลอื่นหรือกระทำการใด ๆ ให้เสียหายแก่

ทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา 153 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลตามมาตรา 152 จะหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร ศาลอาญาโดยคำร้องขอของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลนั้นออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนได้ในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติโดยคำร้องขอของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยหรือบุคคลที่ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยมอบหมาย มีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลตามมาตรา 152 ออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนเป็นการชั่วคราวได้เป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวันจนกว่าศาลอาญาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของศาลอาญาตามวรรคหนึ่งหรือของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติตามวรรคสองหรือผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา 154 ผู้ใดล่วงรู้กิจการของสถาบันการเงินใดเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายหรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย อันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การเปิดเผยตามหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี
- (2) การเปิดเผยเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) การเปิดเผยแก่ผู้สอบบัญชีของสถาบันการเงินนั้นหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับสถาบันการเงินนั้น
- (4) การเปิดเผยข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับสถาบันการเงิน หรือธุรกิจทางการเงิน ตามข้อตกลงที่มีระหว่างกัน
- (5) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฐานะการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
- (6) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน
- (7) การเปิดเผยความลับของลูกค้ายกเว้นสถาบันการเงินที่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว
- (8) การเปิดเผยความลับของลูกค้ายกเว้นสถาบันการเงินซึ่งลูกค้ายกเว้นให้ความยินยอมแล้ว
- (9) การเปิดเผยให้แก่บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินเดียวกัน
- (10) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา 155 ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของสถาบันการเงินโดยเหตุที่เป็นผู้มีอำนาจในการจัดการหรือเป็นพนักงาน และเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่

บุคคลอื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการเปิดเผยตามกรณีในมาตรา 154 วรรคสอง

มาตรา 156 ความผิดตามมาตรา 122 มาตรา 124 มาตรา 125 มาตรา 128 มาตรา 132 วรรคสอง และมาตรา 139 ให้คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้ คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้มีจำนวนสามคน โดยอย่างน้อยต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหนึ่งคนเมื่อคณะกรรมการได้ทำการเปรียบเทียบ และผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ง

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

พ.ศ. 2535

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์**พ.ศ. 2535****หมวด 12****บทกำหนดโทษ**

มาตรา 306 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้โดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้หลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลาย เอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา 308 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของนิติบุคคลดังกล่าว หรือซึ่งนิติบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามที่ทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ภาคผนวก จ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ. 2542

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ. 2542

หมวด 6

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรา 48 ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควร เชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบ วัน

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่งไป ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

.ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดง หลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่ง เพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ในคณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ศิลาพร ไชสวัสดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	9 พฤษภาคม 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ,2551 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ,2558
ที่อยู่ปัจจุบัน	36/1 ม.7 ซ. 9 ตำบลอรัญญิก อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 72150
สถานที่ทำงาน	บริษัทจอห์นสันแอนด์จอห์นสัน (ไทย)
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University